

T. C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

TÜRK ÖĞRENCİLERİN GÜRCÜCE ÖĞRENİMİNDE
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
MALVİNA MİKELADZE

Danışman
PROF.DR. ABDURRAHMAN ÖZKAN

Konya-2020

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	--	--

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Malvina Mikeladze		
	Numarası	18810701018		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı/Türk Dili ve Edebiyatı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☒	
		Doktora	☐	
Tezin Adı	Türk Öğrencilerin Gürcüce Öğreniminde Karşılaştıkları Sorunlar			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Malvina MİKELADZE

M. Mikeladze

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN KONYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	---	---

Öğrencinin	Adı Soyadı	Malvina Mikeladze	
	Numarası	18810701018	
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı/Türk Dili ve Edebiyatı	
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	
		Doktora	
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Abdurrahman Özkan	
	Tezin Adı	Türk Öğrencilerin Gürcüce Öğreniminde Karşılaştıkları Sorunlar	

ÖZET

Bu çalışmada Türk öğrencilerin Gürcüce öğreniminde karşılaştıkları sorunlar incelenmiştir. Çalışmamız Gürcistan’da Batum Shota Rustaveli Devlet Üniversitesinde Gürcüce hazırlık kursunu alan on iki ve hazırlık kursunu tamamlayıp eğitim-öğretim aşamasına geçen on üç öğrenciye anket uygulanarak yapılmıştır. Öğrencilere Gürcüceden Türkçeye ve Türkçeden Gürcüceye çeviriler uygulanmıştır. Dil bilgisindeki sorunları tespit etmek amacıyla *çokluk* ekinin, Gürcücedeki *var, yok* kelimelerinin ve fiillerin zamana göre yazılması ile ilgili alıştırmalar yaptırılmış, yazma becerilerini anlayabilmemiz için de “Benim Ailem”, Yaşadığım Şehir”, Gürcü Arkadaşım”, “Benim Üniversitem” başlıklarından birini seçtirip kısa kompozisyonlar yazdırılmıştır. Öğrencilerin telaffuzlarındaki sorunlar, Gürcücede bulunan seslerle başlayan kelimeler ve üst üste gelen ünsüzlerin yer aldığı sözcüklerin ses kayıtlarına göre değerlendirilmiştir.

Çalışmamız, giriş bölümü dışında üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde araştırmanın amacına, problem durumuna, veri analizine yer verilmiştir. Birinci bölümde Gürcü dilinin kısa tarihi, Gürcüce-Türkçe etkileşimi, Gürcistan’da Türkoloji çalışmaları ve genel kuramsal bilgiler incelenmiştir. İkinci bölümde nitel araştırma yöntemiyle elde edilen bilgilere dayanarak Türk öğrencilerin Gürcü dili öğrenirken karşılaştıkları sorunlar tespit edilmiştir. Üçüncü bölümde elde ettiğimiz bilgilerden yola çıkarak tespit ettiğimiz yanlışlıklar ve sorunlar diyagramlarda gösterilip çözümlenmesine yönelik yorumlar yapılmıştır.

Deney gruplarının kişisel bilgileri tablolaştırılmıştır. Verilerin doğal ortamda toplanması ve yorumlayıcı yaklaşımla analiz edilebilmesi için çalışmamız nitel araştırma yöntemiyle yapılmıştır.

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	---	--

Author's	Name and Surname	Malvina Mikeladze		
	Student Number	18810701018		
	Department	Türk Dili ve Edebiyatı/Türk Dili ve Edebiyatı		
	Study Programme	Tezli Yüksek Lisans		
		Doktora		
	Supervisor	Prof. Dr. Abdurrahman Özkan		
Title of the Thesis/Dissertation	Problems Turkish Students Encounter When Learning Georgian			

ABSTRACT

In this study, the problems encountered by Turkish students in learning Georgian were analyzed. Our study was carried out by applying a questionnaire to 12 students who take Georgian preparatory course and course and 13 students who completed the preparatory and passed to education at Batumi Shota Rustaveli State University in Georgia. The students were applied translation from Georgian to Turkish and from Turkish to Georgian. In order to identify the problems in grammar. Exercises like writing the plural suffix, the words “var”, (have, has) “yok” (haven't, hasn't), in Georgian and writing the verbs according to time were carried out. In order to understand writing skills short compositions were written by choosing one of the titles like: “My Family, My City, My Georgian Friend and My University”. The problems in pronunciation of the students were evaluated according to the words that start with letters at the beginning on Georgian and voice records of the words that include consecutive consonants.

Our study consists of three parts of three sections apart from the introduction. The purpose of the research the problem status data analysis are included. In the first part: a short history of Georgian language, Georgian-Turkish interaction, Turkology studies in Georgia and general institutional information were analyzed. In the second part: the problems encountered by Turkish students in learning Georgian language were identified according to the information obtained with the qualitative research method. In the third part: based on the information we obtained, the errors and the problems detected were shown in the diagrams and comments were made to resolve. Personal information of the experimental groups are tabulated to collect the data in the natural environment and analyze it with an interpretive approach. Our study was made with qualitative research method.

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası	
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LISTESİ	ix
ÖN SÖZ.....	xi
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	1
1.2. Araştırma Yöntemi (Modeli).....	2
1.3. Verileri Toplama Araçları ve Analizi.....	2
1.4. Literatür Taraması	2
1.5. Bulgular ve Yorumlar.....	3
I. BÖLÜM	4
1. GÜRCÜCE VE YABANCI DİL OLARAK GÜRCÜCE ÖĞRETİMİ	4
1.1. Gürcü Dili	4
1.2. Gürcü Alfabeti.....	5
1.3. Gürcüce Türkçe Etkileşimi.....	6
1.4. Gürcistan'da Türkoloji Çalışmaları ve Türkoloji Bölümü	8
1.5. Türk Araştırmacıların Gürcüce Çalışmaları	8
1.6. Sözlükler.....	10
1.6.1. Türkçe Sözlüklerin Tarihi.....	11
1.6.2. Gürcüce Sözlüklerin Tarihi	13
1.6.3. Gürcüce-Türkçe ve Türkçe-Gürcüce Sözlükler Hakkında	14
1.7. Yabancı Dil Nedir, Neden Öğrenilir?.....	15

1.8. Batum Shota Rustaveli Devlet Üniversitesinde Yabancı Uyruklu Öğrenciler ve Seçtikleri Bölümler.....	15
1.9. Türk Öğrenciler Yabancı Dil Olarak Gürcüceyi Niçin Seçmeliler?	16
1.10. Yabancı Dil Olarak Gürcüce Öğretimi.....	17
1.11. Gürcüce Dil Bilgisi Öğretim Yöntemleri ve Görüşler	19
1.11.1. Dil Bilgisi -Tercüme Yöntemi.....	21
1.11.2. Okuma Yöntemi	21
1.11.3. İletişimsel Dil Öğretimi.....	22
1.11.4. İşitsel - Dilsel Yöntem.....	22
1.11.5. Görsel - İşitsel Yöntem.....	23
1.11.6. Doğal Yöntem	23
1.11.7. Seçmeli Yöntem	24
1.12. Yabancı Dil Öğretiminde Temel Dil Becerilerinin (Dinleme, Okuma, Yazma, Konuşma) Öğretimi.....	25
1.12.1. Dinleme	25
1.12.2. Okuma-	25
1.12.3. Yazma.....	26
1.12.4. Konuşma.....	26
1.13. Türkiye’de Yabancı Dil Öğretimi ve Bu Süreci Engellenen Hususlar.....	27
1.14. Yabancı Dil Öğrenim-Öğretiminde Öğrencilerin Rolü.....	28
II. BÖLÜM.....	30
2. BULGULAR VE YORUMLAR	30
2.1. Ankete Katılan Türk Öğrencilerin Kişisel Bilgileri	30
2.1.1. Ankete Katılan Türk Öğrencilerin Cinsiyeti	30
2.1.2. Ankete Katılan Öğrencilerin Uyuşuğu	30
2.1.3. Hazırlık Sınıfındaki Öğrencilerin Gürcistan’da Yaşama Göstergesi	31
2.1.4. Hazırlık Sınıfını Geçen Öğrencilerin Gürcistan’da Yaşama Sürelerinin Göstergesi.....	31

2.1.5. Hazırlık Sınıfındaki Öğrencilerin Gürcüceyi Öğrenme Sürelerinin Göstergesi.....	32
2.1.6. Hazırlık Sınıfını Tamamlayan Öğrencilerin Gürcüceyi Öğrenme Sürelerinin Göstergesi.....	33
2.1.7. Öğrencilerin Gürcü Arkadaş Sayılarının Göstergesi.....	34
2.1.8. Öğrencilerin Dil Öğreniminde Tercih Ettikleri Yöntemlerin Göstergesi.....	35
2.1.9. Ders Aşamasında Tercih Ettikleri Dilin Göstergesi.....	36
2.1.10. Günlük Hayatlarında Konuştukları Dilin Göstergesi.....	36
2.1.11. Arkadaşlarıyla Konuştukları Dilin Göstergesi.....	36
2.1.12. Öğrencilerin Gürcüce Öğreniminde En Çok Zorlandıkları Becerilerin Göstergesi.....	37
2.2. Gürcücenin Dil Bilimi Açısından Değerlendirilmesi.....	38
2.3. Türkçe Dil Bilgisinin Özellikleri.....	43
2.3.1. Türkçe ve Gürcüce arasındaki Farklılıklar.....	44
2.3.2. İki Dil Arasındaki Benzerlikler:.....	45
2.4. Türkçeden Gürcüceye Çeviriyle İlgili Anketlerin Değerlendirilmesi.....	45
2.4.1. Cümle İçerisinde Aris Kelimesinin ve (a) Bildirme Ekinin, Ayrıca (Hem) Bağlacının Kullanımı.....	46
2.4.2. Sa-e İsimden İsim Yapma Ekinin ve Dzalian Sıfatının Kullanımı.....	47
Değerlendirmesi:.....	48
2.4.3. İle Edatının veya –İA Ekinin Karşılığı Olan -it Ekinin ve –şi Bulunma Ekinin Kullanımı.....	49
2.4.4. Çemi - Ben Zamirinin İlgi Hâli Eki Almış Şeklinin Kullanımı.....	50
2.4.5. Zamirlerin ve –şi bulunma hâli ekinin kullanımı.....	52
2.4.6. Hem ... Hem Bağlacının ve Bildirme Ekinin Kullanımı.....	54
2.4.7. Ayrılma Ekine Karşılık Gelen –Ze Ve Vasıta Hâline Karşılık Gelen –It Eklerin Kullanımı.....	55
2.4.8. Magram (ama) Bağlacının Kullanımı.....	56

2.4.9. İyelikli Kelimelerle Kullanılan Var Kelimesinin Karşılığı Olan Mkavs, Makvs Kelimelerinin Kullanımı.....	58
2.4.10. Aris Kelimesinin Ve -Shi Bulunma Ekin Kullanımı.....	59
2.4.11. Canlı Varlıklara Hkavs Kelimesinin Kullanımı	60
2.4.12. Ar Aris (Yok) Kelimesinin Kullanımı.....	60
2.4.13. Canlı Varlıklara Göre Hkavs Kelimesinin Kullanımı	61
2.4.14. Var ve Yok Kelimelerin Bir Cümlede Kullanması	62
2.4.15. Cansız Varlıklara Göre Var kelimesinin Kullanımı	64
2.4.16. Canlı Varlıklara Var Kelimesinin Kullanımı	65
2.5. Gürcüceden Türkçeye Çeviriyle İlgili Anketlerin Değerlendirilmesi	67
2.5.1. Hkavs (Onun Var) İfadesinin Kullanımı	67
2.5.2. Soru Kelimelerinin ve Soru İşaretinin Kullanımı.....	68
2.5.3. -Eb Çokluk Ekinin Kullanımı.....	69
2.5.4. -An Sıfat-Fiil Ekinin Karşılıyan Vints Kelimesinin Doğru Kullanımı.....	70
2.5.5. -Dik/-Duk Sıfat-Fiil Ekinin Karşılığı Olan Sadats Kelimesinin Doğru Kullanımı.....	70
2.6. Boşluk Doldurma ve Kompozisyon Yazımındaki Sonuçlar	72
2.7. Sayıların Sözel Yazımı;.....	75
2.8. Telaffuzlardaki Sorunlar.....	76
2.8.1. Ünsüzlerin Telaffuzu	76
Tablo 2.8.1.1.....	78
Tablo 2.8.1.2.....	78
2.9. Ünlülerin Telaffuzu	81
Tablo 2.9.....	81
2.9.1. Örnek Kelimelerde Ünlü Seslerin Telaffuzunu:.....	82
Tablo 2.9.1.....	82
2.10. Üst Üste Gelen Birden Fazla Ünsüzün Telaffuzu	82
Tablo 2.10.1.....	83

3. VERİLERİN ANALİZİ VE ÖNERİLER.....	84
3.1. Elde Ettiğimiz Verilerin Göstergeleri.....	84
3.1.1. Ünsüzleri Doğru Yazma Durumu.....	84
3.1.2. Ünlüleri Doğru Yazma Durumu.....	85
3.1.3. Sayıların Harf ile Yazma Durumu.....	85
3.1.4. Kompozisyon Yazma Durumu.....	86
3.1.6. Әҗәҗ/Әҗҗә Mkvс Mkvс Kelimelerini Doğru Kullanma Durumu.....	87
3.1.7. Zaman Eklerini Doğru Kullanma Durumu.....	88
3.1.8. Fiilerde Şahıs Eklerini Doğru Kullanma Durumu.....	89
3.1.10. Ünlülerin Telaffuzu.....	90
3.1.11. Türkçede Olmayan Ünsüzlerin Telaffuzu.....	90
3.1.12 Üst Üste Gelen Ünsüzlerin Telaffuzu.....	91
3.2. Türk Öğrencilerin Gürcüce Öğreniminde Karşılaştığı Sorunlara Genel Bir Bakış.....	92
3.3. Sorunların Çözümlemesine Yönelik Bazı Öneriler.....	93
SONUÇ.....	98
KAYNAKÇA.....	99
İNTERNET KAYNAKLARI.....	102
Öz Geçmiş.....	104

TABLULAR LISTESI

Tablo 2.1.2.....	46
Tablo 2.1.3.....	47
Tablo 2.1.4.....	47
Tablo 2.1.5.....	48
Tablo 2.1.6.....	49
Tablo 2.1.7.....	50
Tablo 2.1.8.....	51
Tablo 2.1.9.....	52
Tablo 2.1.11.....	52
Tablo 2.1.12.....	53
Tablo 2.4.1.....	60
Tablo 2.4.2.....	63
Tablo 2.4.3.....	65
Tablo 2.4.4.....	67
Tablo 2.4.5.....	68
Tablo 2.4.6.....	70
Tablo 2.4.7.....	71
Tablo 2.4.8.....	72
Tablo 2.4.9.....	74
Tablo 2.4.10.....	75
Tablo 2.4.11.....	76
Tablo 2.4.12.....	77
Tablo 2.4.13.....	78
Tablo 2.4.14.....	79
Tablo 2.4.15.....	80
Tablo 2.5.....	83

Tablo 2.5.1.....	83
Tablo 2.5.2.....	84
Tablo 2.5.3.	85
Tablo 2.5.4.....	86
Tablo 2.5.5.....	87
Tablo 2.6.1.....	89
Tablo 2.8.1.1.....	94
Tablo 2.8.1.2.....	95
Tablo 2.9.....	97
Tablo 2.9.1.....	98
Tablo 2.10.....	99
Tablo 3.1.1.....	102
Tablo 3.1.2.....	103
Tablo 3.1.3.....	104
Tablo 3.1.4.....	104
Tablo 3.1.5.....	105
Tablo 3.1.6.....	106
Tablo 3.1.7.....	88
Tablo 3.1.8.....	89
Tablo 3.1.9.....	89
Tablo 3.1.11.....	90
Tablo 3.1.12.....	91

ÖN SÖZ

İnsanlar sadece ana dili öğrenmekle yetinmeyip farklı toplumlarla iletişim kurmak için yabancı dil öğrenmeye de ihtiyaç duymaktadırlar. Yabancı dil öğretiminin tarihi eski zamanlara dayanmaktadır. İnsan, ikinci dil tercihini bu dili nerede, nasıl kullanacağını göz önünde bulundurarak yapmaktadır.

Son yıllarda yabancı dil olarak Gürcüce öğrenimi Türk öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Dili yetkin düzeyde öğrenme ve akıcı konuşma ancak o dilin konuşulduğu yerde yaşamakla elde edilir. Dolayısıyla Gürcistan'ın farklı üniversitelerini tercih eden Türk öğrenciler eğitim hayatlarına Gürcistan'da devam etmektedirler. Gürcücenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili geniş çaplı çalışmalar Gürcistan Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Ayrıca, Türkiye'nin birçok üniversitesinde açılan Gürcü Dili ve Edebiyatı bölümleri de bu kapsamlı çalışmaların bir parçası olmuştur. Her dilde olduğu gibi Gürcüceyi öğrenenler de öğreticilerin sunmuş olduğu tekniklerle dinleme, konuşma, yazma ve okuma becerilerini geliştirmektedirler. Çalışmamızda söz konusu becerilerden en çok hangilerinde zorlandıkları, öğrenim sürecinde öğrenenlerin, hangi yöntemleri tercih ettikleri incelenmiştir. Gürcücede var olan ve Türkçede olmayan seslerin, ayrıca bazı kelimede üst üste gelen ünsüzlerin telaffuzlarındaki yanlışlıkları, ekleri, zamanları, cümleye göre fiilleri doğru yazma durumları, ortaya çıkan sorunları ve bu sorunların temel nedenleri işlenmiştir.

Çalışmanın her aşamasında bilgilerini, tecrübelerini, değerli zamanını esirgemeyerek her fırsatta bana yardımcı olan saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Abdurrahman ÖZKAN'a, desteklerini gösteren değerli hocalarım Lile TANDİLAVA, Zeynab AKHVLEDİANİ ve Vardo CHOHarADZE'ye, maddi ve manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan sevgili aileme ve arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Malvina MIKELADZE

KISALTMALAR

MÖ : Milattan önce

MS : Milattan sonra

vs. : ve saire

ör. : örnek

S : sayı

s. : sayfa

vb. : ve benzeri

vd. : ve diđerleri

Çeviri Yazı ve İşaretler

GÜRCÜ ALFABESİ

ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ	ლ
a	b	g	d	e	v	z	t	i	k'	l
[a]	[b]	[g]	[d]	[e]	[v]	[z]	[t ^h]	[i]	[k ^h]	[l]
მ	ნ	ო	პ	ჟ	რ	ს	ტ	უ	ფ	კ
m	n	o	p'	zh	r	s	t'	u	p	k
[m]	[n]	[o]	[p ^h]	[ʒ]	[r]	[s]	[t ^h]	[u]	[p ^h]	[k ^h]
ყ	ღ	შ	ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ჯ	ჰ
gh	q'	sh	ch	ts	dz	ts'	ch'	kh	j	h
[ɣ]	[q ^h]	[ʃ]	[tʃ ^h]	[ts ^h]	[dz]	[ts ^h]	[tʃ ^h]	[x]	[tʃ]	[h]

GİRİŞ

X. yüzyılda başlayan Gürcü Türk ilişkileri bugüne kadar devam etmiştir. Bu süreç her iki dilde de izler bırakmış ve bu dilleri derinden etkilemiştir. Türkçeden Gürcüceye yapılan sözcük ödünçlemeleri, ayrıca dil etkileşimi ve tarihsel ilişkiler üzerine Gürcü Türkologlar, tarihçiler tarafından araştırmalar yapılmış, makale, yüksek lisans ve doktora tezleri ve kitap gibi çalışmalar kaleme alınmıştır (Üstünyer, 2012:223)

Gürcistan'ın önemli şehirlerinin üniversitelerinde Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri açılmıştır ve Türkoloji çalışmaları bugün de devam etmektedir. Türkiye'nin bir kaç üniversitesinde (Rize, Ardahan ve Düzce'de) Gürcü Dili ve Edebiyatı bölümlerinde Gürcüceyi yabancı dil olarak seçen öğrenciler öğrenim aşamalarını sürdürmektedirler. Yabancı dilin öğrenilmesi hedef dilin ana dil olarak konuşulduğu yerde daha hızlı öğrenilir, bu nedenle Gürcüce öğrenmek isteyen Türk öğrenciler Gürcistan'daki üniversiteleri seçmektedirler. Batum Shota Rustaveli Devlet Üniveristesi'ne eğitim amacıyla gelen Türk öğrencilerin sayısı son dönemlerde oldukça artmaktadır. İlk aşamada Gürcüce dil hazırlık dersleri alan öğrenciler bir seneyi tamamladıktan sonra dil belgesi alıp eğitim-öğretim aşamasına geçmektedirler. Gürcüce öğrenme isteği, Gürcistan'da eğitim görmek isteyen, iş hayatlarına Gürcistan'da devam eden ya da Gürcü kültürünü yakından tanımak isteyen insanlar tarafından duyulmaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Gürcüceyi öğrenmek isteyen Türk öğrenciler iki dil arasındaki dil bilgisi ve ses bilgisi farklılıklardan dolayı bazı zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Amacımız Türk öğrencilerin Gürcüceyi öğrenirken karşılaştıkları ve öğrenmeyi engelleyen zorlukları tespit edip bu sorunların giderilmesi için yanlışlıkların çözümlemesine yönelik öneriler sunmaktır, ayrıca Gürcüce ve Türkçe yazılan cümlelerin söz dizimi ve yapı bilimi açısından değerlendirilmesidir. Öğrencilerin telaffuzlarındaki eksiklikler ses kayıtları üzerinden tespit edilmiştir. Çalışmamızda Türk öğrenciler Gürcüceyi öğrenirken en çok konuşmada mı, yoksa yazmada mı yanlışlar yapmaktalar sorusuna cevap verilmeye çalışılmıştır. Çalışmamızın, Gürcücenin

daha kolay bir şekilde öğretilip öğrenilmesi için öğrencilere ve öğretmenlere sunmuş olduğumuz öneriler açısından önemli olduğunu düşünmekteyiz.

1.2. Araştırma Yöntemi (Modeli)

Çalışmamızda nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Batum Shota Rustaveli Devlet Üniversitesi'nde Gürcüce Dil Hazırlığı eğitimine devam eden on iki, ayrıca Eğitim-Öğretim aşamasına geçen on üç Türk öğrenciye test uygulanmış, Gürcüce kısa kompozisyon yazdırılmıştır. Öğrencilerin bir kısmı tatilden dolayı Gürcistan'da bulunmadığı için uyguladığımız anketler internet üzerinden gönderilmiştir. Telaffuzlarındaki yanlışlıkları anlayabilmemiz için konuşmalarının ses kaydı alınmıştır. Böylece, dil bilgisi açısından en çok hangi konularda hatalar yaptıklarına dair veriler toplanmıştır.

1.3. Verileri Toplama Araçları ve Analizi

Kaynak öğrencilere uyguladığımız anketler ve yaptığımız ses kayıtları üzerine, veri toplamaya çalışılmıştır. Elde ettiğimiz verilerden yola çıkarak öğrencilerin yaptıkları hataları, zorlandıkları yönleri ve telaffuzlarındaki yanlışlıkları tablolastırılmaya, diyagramlarda gösterilmeye ve bu sorunların giderilmesi hakkında fikir yürütülmeye çalışılmıştır.

1.4. Literatür Taraması

Çalışmamızın gerçekleştirilmesi için yabancı dil öğretim-öğreniminde kullanılan yöntemler, dil öğretim-öğreniminde geliştirilen dört temel beceri yazma, dinleme, okuma, konuşma hakkında yazılan Gürcüce ve Türkçe makaleler, hazırlanmış yüksek lisans, doktora tezleri ile kitaplar kullanılmıştır. Ele aldığımız araştırmalarda sadece yabancı dil olarak Gürcüce öğretimi değil, ayrıca yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili yayımlanan çalışmalar da mevcuttur. Çalışmamız iki temel dili Gürcüce ve Türkçeyi kapsadığı için hem Türkçe hem de Gürcüce gramer kitapları incelenmiştir. Taradığımız kaynaklar ileri bölümlerde verilmiştir.

1.5. Bulgular ve Yorumlar

Çalışmamızdaki bulgular ve yorumlar ankette yer alan kompozisyon ve kaynak grupların kişisel bilgilerine dayanılarak yapılmıştır. Öğrencilere uyguladığımız Gürcüce ve Türkçe çevirilerin, alıştırmaların sonuçlarını tablolarda öğrencilerin yazdıkları gibi verip yorumlar ise alt kısmında kaynak grubun yaptığı yanlışlıklar üzerine yapılmıştır.

I. BÖLÜM

1. GÜRCÜCE VE YABANCI DİL OLARAK GÜRCÜCE ÖĞRETİMİ

1.1. Gürcü Dili

Gürcüce asırlara dayanan en eski dillerden birisidir. Gürcücenin kökeni ile ilgili görüşler ise değişmektedir. Bilim adamlarının bir kısmı Gürcü dilinin İberya-Kafkas dil ailesinde yer aldığını iddia ederken diğer kısmı Bask diliyle akraba olduğunu söylemektedir.

Yazılı ilk Gürcü kaynaklara göre Gürcü edebî dilinin tarihi V. yüzyıla dayanmaktadır. Gelişme sırasında Gürcüce eski, yeni ve modern Gürcüce olarak dönemlere ayrılmaktadır. V-XI. Yüzyıllar arasında kullanılan dil Eski Gürcüce, XII-XVIII. yüzyıllar arasında kullanılan Yeni Gürcüce ve XVIII. yüzyıldan itibaren kullanılan dil ise modern Gürcüce olarak adlandırılmaktadır (Phutkaradze, 2006:10-27). 1978 yılında Sovyetler Birliği hükümeti tarafından, Birliğine dâhil olan tüm ülkelerde yerel dilin statüsünün kaldırılmasına karar verilmişti. Bu karara cevap olarak protestolar yapan ve hükümete karşı çıkan Gürcü halkının kontrol edilemez hâle geleceğini ve yatışmaya niyetinin olmadığını anlayan Sovyetler Birliği hükümeti, bu karardan vazgeçmek zorunda kalmıştır. Bu olaydan sonra, 1978 yılından itibaren, 14 Nisan resmî olarak ana dili (Gürcü Dil) günü ilan edilmiştir.

Gürcüce etnik ve bölgesel ağızlar açısından zengin bir dildir. Gürcistan'da yaklaşık on altı lehçe konuşulmaktadır. Lehçelerin sınıflandırılması coğrafya ve dilsel özelliklerine dayanarak yapılmaktadır. Gürcistan'ın doğusunda Kartluri, Kahuri aynı zamanda Kahuri'nin bir parçası olan İngilouri, Pereidnuli, Meskhuri, Khevsuruli, Pshauri, Tushuri, Mokheuri, Mtiulur-Gudamkruli; batısında İmeruli, Rachuli, Guruli, Acharuli, Lechhumuri ve İmerheuli lehçeleri bulunmaktadır.

Kahuri lehçesi Kartluri lehçesi ile beraber Gürcistan'ın geniş bir alanında konuşulan ve edebî Gürcücenin oluşumunda büyük rol oynayan lehçesidir.

İmeruli üst ve alt İmeruli olarak ikiye ayrılmaktadır. İkisinin arasında tonlama ve morfoloji açısından farklılıklar görülmektedir. İmerheuli Shavshat'ta yaygın olan lehçelerin bir parçasıdır. Shavshat ve Tao klarjeti Türkiye sınırlarında olduğu için Türkçe bu bölgedeki lehçeleri etkilemiştir. İmerheuli, Acharuli'ye benzemektedir. Acharuli üst ve alt Acharuli olarak ikiye ayrılmaktadır. Üst Acharuli'nin Meshur ve Javakhuri ile alt Acharuli'nin ise Guruli lehçesi ile ortak formları bulunmaktadır. Acharuli'de tarihsel geçmişten dolayı Türkçe'den ve Türkçe kanalıyla Arapça ve Farsça'dan ödünç alınmış kelimeler de yer almaktadır. ¹ Bazen birkaç ağız birleşmesi ile lehçeler ortaya çıkmaktadır. Örneğin Tianuri lehçesi Kartl-Kahuri, Khevsuruli, Pshauri ve Mtiuluri ağızlarının birleşmesi sonucunda meydana gelmektedir. ² Gürcüce Gürcistan devletinin yanı sıra sınırlar ötesinde Türkiye sınırlarında kalan Tao-Klarjeti'deki Gürcüler, Azerbaycan sınırlarında kalan Saingilo'daki Gürcüler ve İran'ın Fereydan şehrinde yaşayan Gürcüler tarafından da konuşulmaktadır. 2002 yılın verilerine göre Gürcistan'da nüfusun %84.1'i Gürcüce konuşurken sınırlar ötesinde konuşulan Gürcüce hakkında kesin sayısal göstergesi bilinmemektedir (Kurdiani, 2008:7).

1.2. Gürcü Alfabeti

Dünyada var olan on dört alfabeden birisi Gürcü alfabesidir. Bilim insanları Gürcü alfabesinin herhangi bir millet tarafından icat edilmiş olma teorisini reddetmektedirler ve alfabenin yapay grafik sistemine dayandığını vurgulamaktadırlar (Ninidze, 2005:10-11). Bugün kullanılan *Mhedruli* (askeri) alfabesi, *Asomtavruli* (büyük harfler) ve *Nushur-Hutsuri* (dinsel) alfabelerinin gelişmeleri sonucunda meydana gelmiştir. XI. Yüzyıl tarihçisi Leonti Mroveliye göre ilk Gürcü alfabesi olan *Asomtavruli*, MÖ III. yüzyılda İberya Kafkas kralı Parnavaz döneminde geliştirilmiş, MS IV-V.yüzyıllarda yeniden elden geçirilmiş, sonraki yıllarda basit değişikliklere uğrayarak şimdiki biçimini almıştır.

¹<http://www.nplg.gov.ge/wikidict/index.php/> [Erişim Tarihi 04.07.2020]

²<http://www.ice.ge/kartuliena/dialektebi.html> [Erişim Tarihi:21.04.2020]

პრელოგანი	ნუსხური	მხედრული	რიცხვითი მნიშვნელობა
ა	ⴌ	ⴁ	1
ბ	ⴍ	ⴂ	2
გ	ⴎ	ⴃ	3
დ	ⴏ	ⴄ	4
ე	ⴐ	ⴅ	5
ვ	ⴑ	ⴆ	6
ზ	ⴒ	ⴇ	7
თ	ⴓ	ⴈ	8
ი	ⴔ	ⴉ	9
კ	ⴕ	ⴊ	10
ქ	ⴖ	ⴋ	20
ღ	ⴗ	ⴌ	30
ყ	ⴘ	ⴍ	40
შ	ⴙ	ⴎ	50
ჩ	ⴚ	ⴏ	60
ც	ⴛ	ⴐ	70
ძ	ⴜ	ⴑ	80
წ	ⴝ	ⴒ	90
ჭ	ⴞ	ⴓ	100

პრელოგანი	ნუსხური	მხედრული	რიცხვითი მნიშვნელობა
ს	ⴟ	ⴓ	200
რ	ⴠ	ⴔ	300
ე	ⴡ	ⴕ	400
[ჲ] ო	ⴢ	ⴖ	500
ფ	ⴣ	ⴗ	600
ქ	ⴤ	ⴘ	700
ც	ⴥ	ⴙ	800
ძ	⴦	ⴚ	900
წ	ⴧ	ⴛ	1000
ჭ	⴨	ⴜ	2000
ყ	⴩	ⴝ	3000
შ	⴪	ⴞ	4000
ჩ	⴫	ⴟ	5000
ც	⴬	ⴠ	6000
ძ	ⴭ	ⴡ	7000
წ	⴮	ⴢ	8000
ჭ	⴯	ⴣ	9000
ყ	ⴰ	ⴤ	10000

Gürcü dilinin ve alfabesinin ne kadar geliştirildiğini V. yüzyılda yazılmış eserlerde görmekteyiz. Gürcistan'ın gündelik hayatını, siyasal ve sosyal tarihini anlatan, Gürcü edebiyatının ilk eseri olan, *Shushanikis Tsameba*, (Azize Shushanik'in şehâdeti) Yakob Tsurtaveli tarafından V.yüzyılda yazılmıştır. VIII. yüzyılın en önemli eseri olan, *Abo Tbilelis Tsameba*'yı (Abo'nun Çilesi) ise İoane Sabanisdze kaleme almıştır. Söz konusu eser, Tiflis'in Arap valisi tarafından acımasızca öldürülen Abo'nun hayatını anlatmaktadır. VII-XII. Yüzyıllarda Doğu edebiyatının eserleri Arapça ve Farsça'dan Gürcüceye aktarılmış; Altın Çağ olarak adlandırılan bu dönemde, *Balavariani* (Belahvar ve Yodasıp), *Visramiani* (Vîs ü Râmîn hikâyesini), *Amiran-Darecaniani* (Darecan'ın oğlu Amiran'ın hikâyeleri), *Şâhnâme*, *Kelîle ve Dimne*, *İskendernâme*, *Hâtem-i Tâ'î*, *Qâbûsnâme*, Nizâmî-i Gencevî'nin *Leylâ vü Mecnûn*'u ile *Hüsrev ü Şîrîn*'i ve çok sayıda eser Gürcüceye çevrilmiştir. *Vepkhistkaosani* (Kaplan Postlu Şövalye) adlı şaheser de Shota Rustaveli tarafından bu dönemde kaleme alınmıştır (Bilge, 2016:490-493).

1.3. Gürcüce Türkçe Etkileşimi

Dil değişebilen bir sistem olduğu için zaman içerisinde kullanımda olan kelimeler çıkarılabilmekte ya da tam tersi dile yeni sözcükler girebilmektedir.

(Özkan ve Musa 2004: 96). İnsanlar arasındaki ilişkileri göz önünde bulundurarak saf bir dilin olmadığı ve bu ilişkilerin diller arası bazen tek taraflı, bazen ise karşılıklı etkileşime yol açtığı belirtilmektedir. Ayrıca, bu etkileşimin sadece kelimeler üzerinde değil, şekil bilgisi ve söz dizimi üzerinde de gerçekleştiği açıklaması yapılmaktadır (Özkan ve Musa, 2004: 96). Bu konuyla ilgili yapılan bir diğer çalışmada diller arası etkileşim şöyle açıklanmıştır: “Kopyalarda oluşan değişiklikler, çoğu zaman, diller arasındaki yapısal farklardan kaynaklanan çatışmaları azaltmak, yani uyum sağlamak amacıyla ortaya çıkmaktadır. Bu uyum çoğu zaman şöyle açıklanabilir: A dili, kendisinde bulunmayan bir özelliği, bu özellik B dilinde alışılmış ve zorunlu olduğu için kullanabilir veya tersine A dili, kendisinde bulunan bir özelliği, B dilinde bulunmadığı için kullanmaktan vazgeçebilir, dil ilişkileriyle ilgili çalışmalarda kod kaydırımı, alıntı, ödünçleme, dönüşümlü kod kullanımı ve girişim gibi terimler kullanılır” (Zengin, 2017: 294).

Bugüne kadar yapılan dil ve edebi çalışmalarında Türkçe - Gürcüce etkileşimi oldukça açık görülmektedir. Coğrafi yakınlık, yapılan göçler ve Osmanlı egemenliği bu etkileşimi daha da güçlendirmiştir. Türkçeden (**alag-alag** ‘aylak aylak’, **ocax** ‘ocak’, **oini** ‘oyun’, vb.) ve Türkçe kanalıyla, Arapçadan (**aşuği** ‘âşık, **halk şarkıcısı**) ve Farsçadan **şekerleme; şak’arlama** vb.) Gürcüceye kelimeler ödünçlenmiştir. Çağdaş Gürcücede kullanılan sözcüklerde bu izleri açık bir biçimde görmek mümkündür. Gürcücedeki Türkçe ödünçlemeler Türk toplumu ile olan ilişkilerin en önemli kanıtıdır. Dil bağlamındaki bu etkileşim şahıs isimlerinden, yer adlarına kadar her alanda görülmektedir. Tarihî süreçte dillerin ister istemez karşılıklı etkileşimi söz konusudur. Alıntı kelimeler, bazen geçiş yaptığı dile göre değişerek uyum sağlar, kalıplaşır ve artık onları dilden ayırmak imkânsız hale gelir. (Arslan, 2018: 121).

Mustafa Arslan “*Dil-Kültür Etkileşimi Açısından Türk-Gürcü İlişkileri*” adlı makalesinde şu ifadede bulunmuştur: *Gürcücedeki Türkçe ödünçlemeler Türk toplumu ile olan ilişkilerin en önemli kanıtıdır. Dil bağlamındaki bu etkileşim şahıs isimlerinden yer adlarına kadar her alanda görülmektedir. Tarihi süreçte dillerin ister istemez birbirlerinden diller arasında karşılıklı etkileşim söz konusudur. Türk boyları ve Gürcülerin komşuluk, ticaret ve kültürel ilişkileri yüzyıllar boyu devam etmiştir. Bu ilişkiler diller üzerinde de etkisini bırakarak her iki dilin zenginleşmesine olanak sağlamıştır* (Arslan, 2018: 121).

1.4. Gürcistan'da Türkoloji Çalışmaları ve Türkoloji Bölümü

Gürcistan'da Türkoloji çalışmaları XX. yüzyılda başlamıştır. Gürcü bilim insanı İvane Javakhishvili tarafından 1919 yılında kurulan Tiflis Devlet Üniversitesine, Osmanlıca dersleri vermek amacıyla Türkiye'den hocalar davet edilmiştir, daha sonra söz konusu üniversitede Doğu ve Kafkas dilleri bölümü açılıp, Türkoloji kürsüsünün ilk başkanı ünlü Türkolog Prof. Dr Sergi Jikia olmuştur. (Bakhutaşvili, 2016:12). Batum Shota Rustaveli Devlet Üniversitesinde Türkoloji ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 1994 yılında açılmış, bölümün akademik kadrosunu ise Tiflis İvane Javakhishvili Devlet üniversitesi mezunu Türkologlar oluşturmuştur (Tandilava ve Büyükçinar, 2017). İlerleyen zamanlarda Türkolojiye ilgi duyanların sayısı oldukça artmış ve Türkoloji alanında belli başlı çalışmalar ortaya konulmuştur. Gürcü Türkologlar, Türkçe ve Azerice ile ilgili çağdaş sorunları başarıyla kaleme almışlardır. Ayrıca, Türkçe ve Azerice (Gürcüce-Türkçe, Türkçe-Gürcüce, Azerice-Gürcüce) sözlükler üzerine çalışmalar yapılmıştır. *Sergi. Cikia, Venera. Jangidze, Nona. Canaşia, Tsisana. Abuladze, Giorgi Antelava, Eter Mamulia, Shalva Gabeskiria bu alanda çalışan araştırmacılarıdır. Gürcü Türkologlar-edebiyat araştırmacıları, Türk ve Azerbaycan folkloru, Gürcü-Türk ve Gürcü-Azeri edebiyat ilişkileri, klasik ve modern Türk ve Azerbaycan edebiyatı, aşık şiiri konularında yoğun ve verimli çalışmalarını sürdürmektedirler* (Üstünyer, 2012: 222-223). Türk dili ve edebiyatı tarihinin klasik ve güncel sorunları, şiir bilgisi sorunları, halk edebiyatı, metin bilimi alanları, eski ve modern Türk lehçeleri ve dil bilimi alanları Gürcü Türkologların bilimsel çalışma konuları olmuştur (Üstünyer, 2012: 222). Gürcü-Türk siyasi ve tarihî ilişkileri hakkındaki belgeler Gürcistan arşivinde bulunmaktadır.

1.5. Türk Araştırmacıların Gürcüce Çalışmaları

XX. yüzyılın ortalarında Türkiye'de Gürcü edebiyatına karşı duyulan ilgi oldukça artmaktadır. Gürcü edebiyatının önemli yazarlarından Nodar Dumbadze'nin “მე ვხედავ მზეს” (“Güneşi Gördüm”), Almanca'dan Türkçeye Mehçure Karayöreni (1982), “მარადობის კანონი” (“Sonsuzluk yasası”) Ali Altun, (1987), “კუკარაჩა” (“Kukaracha”) Gülizar İbrahimova-Chelidze (1990),

tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Daha sonra ise yazarın diğer kitaplarının “მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი” (“Ben, Ninem İliko ve İlarion”) “თეთრი ბაირაღები” (“Beyaz Bayraklar”) çevirileri yapılmıştır. 1988 yılında İbrahim Goradze tarafından Gürcü yazar Mikheil Javakhishvili’nin “ეშმაკის ქვა” (“Şeytanın Taşı”), 1989 yılında ise Ali Altun tarafından İlia Chavchavadze’nin “მგზავრის წერილები” (“Yolcunun Mektupları”), kaleme alınmıştır. Hayri Hayiroğlu’nun “Gürcü Masallar Kitabı”, “Lazların Tarihi” ve “Gürcistan Tarihi” gibi çevirileri de bu döneme aittir. 2012 yılında Gürcü yazar Dato Turashvili’nin “ჯინსების თაობა”-(“Blucinliler”), (2014) Erlom Akhvlediani’nin “კოლო ქალაქში”-(“Sivrisinek Şehirde”) aynı yılda Nodar Dumbadze’nin “მზიანი ღამე”- (“Güneşli Gece”), (2015) Otar Chiladze’nin “გზაზე ერთი კაცი მიდიოდა” (“Yolda Bir Adam Gidiyordu”), (2017) Mikheil Javakhishvili’nin “კვაჭი კვაჭანტირაძე”-(Madrabaz Kvaçi), ayrıca Naira Gelashvili’nin “მე ის ვარ” - (“Ben Oyum”), Erlom Akhvlediani’nin “ვანო და ნიკო” - (“Vano ile Niko”) gibi eserler Fahreddin Çiloğlu (Parna-Beqa Çılaşvili) tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Yine 2017 yılında Fahreddin Çiloğlu’nun “თანხმოერ ასობგერათა ქრონოლოგია-არაჩვეულებრივი მოთხრობები თანამედროვე ქართული ლიტერატურიდან” -(Sessiz Harfler Antolojisi – Çağdaş Gürcü Edebiyatından Sıra Dışı Öyküler“) adlı kitap “Kalem Kültür” tarafından yayınlanmıştır. Kitap hayatta olan Gürcü yazarların öykülerinden oluşmaktadır.

Gürcü edebiyatını tanıtmaya hizmetlerinde bulunan önemli kişilerden biri de dil bilimci Prof. Dr. Harun Çimke’dir. İlk Türk Kartveloloji Gürcü dil bilimi ile ilgili ortaya koyduğu bilimsel araştırmaların yanı sıra çeviri alanında da çalışmalarına devam etmektedir. Harun çimke tarafından kaleme alınan dil bilim çevirileri şunlardır: (2015) “*Gürcü Dil*” (Fonetik ve Morfoloji), (2017) “*Kartvelolojiye Giriş*”, *Edebi çalışmalardan “Gürcü Kültürü”*, (2016) Nino Sadgobelashvili’nin “Huzurevi” (2017) Giorgi Sosiashvili’nin “Yalnızların Kışı” (2017) Rezo Tabukashvili’nin “13 Gün” vb.

Gürcü kültürünü yakından takip eden ve çok önemli bilimsel etkinlik ve çeviri faaliyetlerine imza atan kişilerden biri de Prof. Dr. İlyas Üstünyer’dir. Ortaya koyduğu çalışmalardan birkaçı şunlardır: “*Gürcistan’da Türk Edebiyatı*

Çalışmaları”, “*Gürcü Dili ve Edebiyatı Üzerine Okumalar*”, “*Kaf Dağı'nın Güney Yüzü Gürcistan*”, “*Gürcü Türkolojisinin Kurucusu: Sergi Cikia*”, “*Gürcü Dili*”(sesbilim, biçimbilim) vb. Gürcü-Türk edebiyatı ilişkileri, çeviri teorileri ve Gürcü halk edebiyatı üzerine önemli çalışmalar meydana getiren bir diğer isim Muzaffer Kır olmuştur. Yayımlanan kitaplar: (2014) “*XX yüzyıl ilk yarısında Gürcistan'daki Kültürel ve Edebi Süreçler*”. (2016) “*XX. Yüzyıl Gürcü Edebiyatı İncelemeleri*” (Dönemler-Akımlar-Üsluplar). Farklı yönlerden devam eden Türk-Gürcü ilişkileri gün geçtikçe iki ülke arasındaki bağların daha da yakınlaşmasını sağlamaktadır (Altun, 2018:59-64).

1.6. Sözlükler

Sözlükler, kendileri aracılığıyla, deyim, tabir, kavram, terim ve sözcüklerin farklı anlamlarını içeren, sözvarlığını ve etimolojisini esas alarak gösteren yazılı eserlerdir (Tökel, 2009:935). Sözlükler toplumlar arası kültürel, dini, siyasi, bilimsel ve farklı ilişkilerden ortaya çıkan ve dilin zenginliğini gösteren kaynak olmak üzere en başa gelmektedir. Çeviri biliminde kullanılan tek ve en önemli araç olan sözlükler, halk arası kültürel engelleri kaldırma işlevini devam ettirmektedir (Akhvlediani, 2018: 9). Yıllarca yazılan sözlüklerin bugüne kadar yüzlerce çeşidi ortaya çıkmıştır. Bu yüzden söz konusu eserlere çalışmak, farklı tür kitaplara çalışmaktan daha zor olmuştur. Üstelik sadece dilsel unsurlara değil, aynı zamanda, dil dışı faktörlere de dikkat etmek, daha uzun süreli ve sistematik çalışmalar gerektirmektedir. Bu yüzden, sözlük araştırmaları yapmak veya sözlük hazırlamak, başka eserlerle ilgilenmekten daha yorucu, uğraştırıcı iş olsa da işlevi ve katkısı da o kadar büyük olmuştur.

Dünyada ilk sözlüğün nerede ve kim tarafından yazıldığı bilinmemektedir. Fakat Eski Sümer kalıntılarında çivi yazısıyla yazılmış Sümer ve Akat dillerine ait sözlüğe benzeyen yazıtlara rastlanmıştır. Dolayısıyla ilk sözlüğün onlar tarafından icat edildiği söylenmektedir. İnsanoğlunun başkalarının dilini anlama ihtiyacından önce kendi dillerini anlama ihtiyaçları olduğunu, bu yüzden iki dilli sözlüklerden çok öncesinde tek dilli sözlüklerin yazılmış olması gerektiği fikri, araştırmacılar tarafından öne sürülmüştür. İlk sözlüklerin de iki dilli değil, tek dilli olduğu söylenmektedir (Baskın, 2014:446). İsmail Cevheri tarafından Sihâh adlı Arapça sözlük ve Firûzabat tarafından kaleme alınan El Kâmusü'l- Muhit adlı sözlük

İslam dünyasının en önemli eserleri olarak sayılmaktadır. Batı dünyasında ilk çok dilli *Linguarum Totius Orbis, Vocabularia Comparativa* adlı sözlük örneği, gezgin Pallas tarafından 1787 yılında Asya ve Avrupa dillerinden faydalanılıp 285 kavram esas alınarak ve karşılıklarını vererek yapılmıştır.

1.6.1. Türkçe Sözlüklerin Tarihi

Türk dilinde ilk kapsamlı sözlük çalışmasını ortaya koyan Kaşgarlı Mahmut olmuştur. Orta Türkçe çağında yazılan Türkçe-Arapça sözlük, toplumların yaşam biçimlerini, dünya algılarını anlatmasının yanı sıra, ansiklopedik özellikler de taşımaktadır (Kahraman, 2016:3291-3292). Türk dünyasında hazırlanan sözlükler, Kıpçakça, Çağatayca ve Osmanlıca sözlükler olmak üzere üç bölümde incelenmektedir. Ebul Kasım Zemaşeri'nin hazırladığı “Mukaddimetü'l-Edeb”, Arapça-Farsça-Türkçe-Moğolca olarak düzenlenmiştir. Latince-Farsça-Kumanca dillerini de kapsayan “Codex Cumanicus”, Ebu Hayyam'ın hazırladığı “Kitabü'l-İdrak li Lisani'l-Etrak”, Cemaleddin İbni Mühenna'nın hazırladığı “İbnü Mühenna Lügati”, Arapça - Farsça sözcüklere yer verilen 16. yüzyıl'ın başında Anadolu'da yazıldığı sanılan “Abuşka Lügati”, “Lugat-i Cagatay”, “Miftānu'l-Lugat/Ferāğî”, “Fazlu'llāh Han Lugati”, “Kelürnāme” vd. Çağatayca sözcüklerin Anadolu Türkçesindeki karşılıklarını vermektedir. Osmanlı döneminde Sünbülzade Vehbi'ye ait “Tuhfe-i Vehbi” adlı sözlük de hazırlanmıştır. 1732 yılında Esat Mehmet Efendi tarafından hazırlanan Lehçet-ül Lugat adlı sözlükte Türkçe sözcüklere Arapça ve Farsça karşılıkları verilmiştir. Anadolu sahasında yazılmış diğer sözlüklerin bir kısmı şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Şeyh Süleyman Efendi Sözlüğü;
2. Der Beyân-ı Istilâhât-ı Emlahu'ş-şu'arâ Mevlânâ Nevâyî;
3. İmes sözlüğü;
4. Lûgati Şinasi;
5. Lehçe-i Osmânî;
6. Kamus-ı Türkî (Nalbant, 2017: 127-133);

Macaristan'da Bulunan Doğu Türkçesi Sözlükler:

1. Bahçetü' l Lugat;

2. Fihrist-i Kitâb-ı Bahçetü'l Luğat;
3. Hulâsa-i Abbâs-î;
4. Luğati Çağatay;

Mısır'da Bulunan Sözlükler:

1. El Luğatün Nevâye;
2. Hulâsay-i Abbâsî;

Fransa'da Bulunan Sözlükler:

1. Hulâsa-i Abbâsî;
2. Nişâb-ı Türk-î;

Gürcistan'da Bulunan Sözlükler:

1. Hulâsa-i Abbâsî;

İngiltere'de Bulunan Sözlükler:

1. Luğat;
2. Elfâz Celîye Fî Beyâni Lügat-i't Türkiye;
3. Senglâh Sözlüğü;

Avusturya'da Bulunan Sözlükler:

1. Kitabü'l Luğati Fi Lisâni Çağatay;
2. Luğat (Nalbant, 2017: 137-140);

İlerleyen senelerde matbaa kurulduktan sonra basılı sözlükler gelişmiş ve sözlük çalışmaları daha da yoğunlaşmıştır. 1932 yılında kurulan Türk Dil Kurumu olarak değiştirilen Türk Dili Tetkik Cemiyeti sözlük hazırlama işini de üstlenmiştir (Bingöl, 2006:5-8).

1.6.2. Gürcüce Sözlüklerin Tarihi

Gürcistan'ın farklı bölgelerinde bulunan el yazmalarının dipnot kısımlarında yer alan sözcük anlamları, sözlük biliminin eski zamanlardan itibaren geliştirildiğini göstermektedir. V. yüzyılda kaleme alınan “Shushanikis Tsameba”, zirvede olan Gürcüce terim biliminin örneğidir. V-VIII. yüzyılda Grigol Khandzteli önderliğinde kurulan Tao-Klarjeti Edebiyat Okulu etimoloji sahasında yeni bir dönem başlatmıştır. En eski sözlük 1629 yılında, Roma’da, Nikipore İrbak ve Stepano Paoloni tarafından hazırlanmıştır, Gürcüce-İtalyanca sözlük 3084 kelimedenden oluşmaktadır. XVII. yüzyılda Gürcü din ve bilim adamı, bunun yanı sıra, yazar olan Sulhan Saba Orbelini ve Gürcistan kralı VI. Vahtang’ın sözlük biliminde uygulanan reformlar bu alanın yeniden geliştirilmesine yol açmıştır. *Sitkvis Kona* adlı alfabeyle göre sıralanmış ve sözcük açıklamalarının yanı sıra kelimenin eş ve yakın anlamları da verilen sözlük, Sulhan Saba Orbeliani tarafından 1713 yılında meydana getirilmiş, ilk baskısı ise 1884 yılında yapılmıştır. Söz konusu sözlüğe dayanarak XIX. yüzyılda Gürcü bilim adamları Davit ve Nikoloz Chubinashvililer tarafından Gürcüce-Rusça, Rusça-Gürcüce; sonraki zamanlarda ise Gürcü şair ve sözlük bilimci Rapiel Eristavi tarafından Gürcüce-Latince sözlük hazırlanmıştır (Akhvlediani, 2018:22-23).

Yukarıda da bahsettiğimiz gibi tarihî ve siyasi olaylar ülkeleri farklı açılardan etkilemektedir. XX. yüzyılda Gürcistan’ın Sovyetler Birliğine dâhil olması, Gürcistan’da sadece Rusça sözlüklerin yapılmasına ve diğer kültürlerle de Rusça kanalıyla iletişim kurulmasına neden olmuştur. Bu dönemde 12 ciltlik, 70 bine yakın sözcüğü içeren, *Kartuli Sabchota Entsiklopedia* (Gürcüce Sovyet Ansiklopedisi), *Berdznul ve Romaul Sakutar Sahelta Ortograpiuli Leksikoni* (Yunan ve Roma Özel İsimler İmla Sözlüğü), *Sabchota Kavshiris Geograpiuli Sahelebis Ortograpiuli Leksikoni* (Sovyetler Birliği Yer Adları İmla Sözlüğü), 8 ciltlik *Kartuli Enis Ganmartebiti Leksikoni* (Gürcüce Açıklamalı Sözlük), *Sazgvargaretis Kveknebis Geograpiuli Sahelebis Ortograpiuli Leksikoni* (Yurtdışı Ülkelerin Yer Adları İmla Sözlüğü) gibi çok zengin ansiklopedik çalışmalar ortaya konulmuştur (Akhvlediani, 2018:24).

1.6.3. Gürcüce-Türkçe ve Türkçe-Gürcüce Sözlükler Hakkında

Sovyet Birliğinin yıkılmasından ve Türkiye Gürcistan arası sınırların kaldırılmasından sonra iki ülke arasında yoğun ilişkiler başlamıştır. Türkiye'den Gürcistan'a ve Gürcistan'dan Türkiye'ye yoğunlaşan turistik akışlar sebebiyle, XX. yüzyılın sonlarında Gürcüce-Türkçe ve Türkçe-Gürcüce yeni sözlükler yapma gereği duyulmuştur. 1998 yılında Cikia S. ve Cangidze V. tarafından hazırlanan ve yaklaşık 4000'e yakın kelimededen oluşan sözlüğün ön söz kısmında Türkiye Gürcistan arası kültürel, siyasi ve ekonomik ilişkilerin geleceği hakkında da bilgiler yazılmıştır. Ayrıca, Gürcü alfabesinin, bazı dil bilgisi konularının açıklamaları verilmiştir. Son bölümünde ise Gürcistan'da sıklıkla kullanılan kadın ve erkek adları, soyadları, köyler ve şehirleri ile ilgili listeler yapılmıştır. Sonraki yıllarda Ekrem Polat tarafından hazırlanmış Türkçe-Gürcüce Sözlük 8000 kelimededen oluşmaktadır, yazar daha önce Lia Chlaidze ve Orhan Memiş tarafından yapılan sözlüklerden yola çıkarak bahsettiğimiz sözlüğü hazırlamıştır. Türkiye'de basılan en önemli sözlüklerden biri 2010 yılında, 23000 sözcükten oluşan İbrahim Arısoy'un Gürcüce-Türkçe Sözlüğüdür. Yazar, Gürcü kelimelere Türkçe transkriptleri de yaparak sözcüklerin okunuşlarını kolaylaştırmıştır. Semantik olarak daha da geliştirilmiş olan Gürcüce-Türkçe ve Türkçe-Gürcüce Sözlük Orhan Memiş tarafından yapılmıştır. Elida Kvantalian'ın hazırladığı 40 000 kelimededen oluşan Gürcüce-Türkçe Sözlük önceden yapılan sözlüklerin en büyük versiyonudur. Söz konusu sözlük, Türkçeyi öğrenmek isteyen herkes için düzenlenmiştir. Sözlükçülükte yapılan derleme çalışmalarından Lia Chlaidze'nin editörlüğünde yapılan iki ciltlik sözlük, hem söz varlığı açısından hem de sözcük açıklamaları ile, Gürcüce ve Türkçe konuşan toplumlara yardımcı olacaktır (Akhvlediani, 2018:50-63). Sözlük bilimi alanlarında verimli çalışmalar bugün de yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Değişik kullanım amaçlarına göre hazırlanmış olan sözlükler yabancı dil öğrenim-öğretim sürecinde hem öğrenci hem de öğretmen tarafından faydalanılabilecek önemli kaynaklardır. Yabancı dil edinme sürecinde bilinmeyen kelimelerin, ifadelerin, deyim veya atasözlerinin anlamlarını bulma ve kelime hazinesini zenginleştirme konusunda sözlükler ilk yardım fonksiyonları üstlenmektedirler.

1.7. Yabancı Dil Nedir, Neden Öğrenilir?

İnsanlar sosyal, akademik siyasi ve farklı amaçlarla ikinci bazen üçüncü, dördüncü vs. dili öğrenmeye başlar. Ana dilden farklı, ikinci dile yabancı veya hedef dil denir. Herhangi bir dil öğreniminde Dil öğrenme hedefi önceden belirlenir. Uzmanlara göre iki dil bilenler üçüncü dili de kolayca öğrenebilir ve bu sürece ne kadar küçük yaşta başlanırsa öğrenmek o kadar kolay gerçekleşebilir. İki dillilik dünyanın hemen hemen her ülkesinde yaşamın her kesiminde ve tüm yaş gruplarında bulunur ve tamamen tek dilli bir toplum bulmak zordur. Bu durum insanoğlunun tarihinde dilin oluşumundan beri devam etmektedir. Gerçek şu ki, diğer dil gruplarından tamamen farklı bir dil grubu yoktur. Dil tarihinde de farklı dillerin teması sonucunda iki dillilik oluştuğuna dair örnekler bulunmaktadır. Taker'e göre günümüzde dünyada iki ve ikiden fazla dil bilen insanların sayısı sadece anadil bilen insanlardan daha fazladır (Gochitashvili, 2016:8). Yabancı dilin, öğrenenler için sağladığı katkılar şöyle sıralanmıştır:

1. Beynin harekete geçmesini sağlar.
2. Merak ve öğrenme isteği oluşturur.
3. Hayatla ilgili bakış açısını değiştirip basit şeylerin de muhteşem görünmesine yardım eder.
4. Yabancı dil öğrenen çocukların yaratıcılık yeteneğine farklı becerilere sahip oldukları düşünülür.
5. Yabancı dil öğrenme sürecinde, diğer alanların aksine, gerçek dünya sadece sınıf duvarlarıyla kısıtlı değildir.
6. Yabancı dil öğrenme sadece sınıf içinde değil sınıf dışında da gerçekleşir. İkinci dili öğrenme, farklı toplumları, kültürleri tanımayı sağlar.

1.8. Batum Shota Rustaveli Devlet Üniversitesinde Yabancı Uyruklu Öğrenciler ve Seçtikleri Bölümler

Son yıllarda Gürcistan'da yabancı uyruklu öğrencilerin sayısı oldukça artmaktadır. 2013 yılında ülkemiz 4 bine yakın öğrenci ağırlamış 2016 yılının istatistiklerine göre bu rakam 9 bine kadar yükselmiştir. Öğrencilerin %90'ı

Hindistan, Azerbaycan, Türkiye, Nijerya vatandaşıdır. Gürcistan Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından yapılan araştırmalar, yabancı öğrencilerin çoğunun (% 95) Tiflis'te, (%2.2) Kutaisi'deki ve (%1.8) Batum'daki üniversiteleri seçtiklerini göstermektedir. Dolayısıyla, yüksek öğretim kurumlarında yabancılara özel, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora programlarının sayısı da artmaktadır. Eğitim ve Bilim Başkanlığının verilerine göre 2012 yılında yabancı dil programlarının sayısı 88, iki yıl sonra 160, 2016 yılında ise 205'e ulaşmıştır. ³

2018 yılının istatistiklerine göre, Batum Shota Rustaveli Devlet Üniversitesinde 547 yabancı uyruklu öğrenci eğitime devam etmektedir. Strateji Geliştirme ve Dış İlişkiler Başkanlığının bilgilerine göre, öğrencilerin büyük kısmı (480) Hindistan'dan gelmekte ve Sağlık bölümlerini tercih etmektedirler. Sağlık ve Dış Hekimliği bölümlerinin yanı sıra, Turizm, Mühendislik ve Fen-Edebiyat bölümlerini de seçmektedirler. Söz konusu senede üniversitemizde Türk, İranlı, Azeri, Kırgız ve Kazak öğrenciler eğitim hayatını sürdürmektedirler.⁴ Gürcistan'ın farklı şehirlerinde eğitime devam eden yabancı uyruklu öğrencilerin Gürcüce öğrenim ve Türkiye'de eğitim hayatlarını sürdüren Gürcü öğrencilerin Türkçe öğrenimi aşamasında farklı araç-gereçlerin yanı sıra sözlükler de büyük önem taşımaktadır.

1.9. Türk Öğrenciler Yabancı Dil Olarak Gürcüceyi Niçin Seçmeliler?

Türk öğrencilerin Gürcüce öğrenmelerinin sebeplerini şu şekilde açıklayabiliriz:

- Gürcistan Avrupa ve Asya arasında Kafkasya'da bulunmaktadır. Gürcüce sadece Gürcistan'da değil, komşu ülkelerde: Azerbaycan, Türkiye, Rusya ve İran'da da konuşulmaktadır;
- Gürcüce yaygın bir coğrafyada konuşulmasa da asırlara dayanan çok zengin ve geliştirilmiş bir dildir. Çağdaş Gürcüceyi bilen bir kişi eski ve orta Gürcüceyle yazılmış din ve edebiyat metinlerini de kolayca anlayabilir;

³ http://migration.commission.ge/files/migraciis_profili_a5_geo.pdf [Erişim Tarihi: 03.02.2020]

⁴ <https://batumelebi.netgazeti.ge/news/163326/> [Erişim Tarihi: 03.02.2020]

- Gürcü alfabesi dünyada var olan 14 alfabeden birisidir, 2016 yılında Gürcü alfabesi Unesco Miras Listesine girmiştir;
- Gürcü dili diğer Kafkas dilleriyle beraber Kafkas dil ailesini oluşturmaktadır. VII-XV. yy. Gürcü alfabesi kuzey kafkas dillerinin alfabesi olarak kullanılmıştır;
- V. yüzyıldan bu yana Gürcüce yazılan dinî, tarihi, hukuki eserler, tercümelere ve farklı arşiv evrakı sadece Gürcülerin kültürleri ve tarihleri ile ilgili değil, yüzyıllar boyunca Gürcistan’la ilişkilerini sürdüren toplumlar arasındaki kültürel diyaloglar hakkında da bilgiler vermektedir;
- Gürcüce dünya edebiyatının önemli bir parçasıdır. Gürcü edebiyatı 15. yüzyıla dayanmaktadır. Eski asırlardan beri Gürcücenin Bizans, Doğu sonradan ise Batı edebiyatıyla çok kuvvetli bağları vardı. Yunancadan ve Doğu dillerinden Gürcüceye yapılan tercümelerin bir kısmında orijinal eserler bulunamadığı için Gürcüce tercümelere orijinal anlamları verilmektedir;
- Orta çağ dünya edebiyatının önemli temsilcilerden biri olan Şota Rustaveli’nin “Kaplan Postlu Kahraman” adlı eseri dünyanın birçok diline çevirilmiştir;
- Gürcistan, arkeologların ilgilerini de çekmektedir. Gürcistan’da bulunan tarihî ve mimari eserler dünya hazinesinde yer almaktadır.
- Turistlerin de ilgilerini çeken Gürcistan’da yılın dört mevsimini de bulmak mümkündür. Bağ kültürü gelişmiş Gürcistan geleneksel dansların ve halk müziğinin ülkesidir.⁵

1.10. Yabancı Dil Olarak Gürcüce Öğretimi

Dil sosyal bir varlığı olarak insanlar arasında iletişim kurmayı ve fikir alışverişini sağlamaktadır. Söz konusu durumun gerçekleştirilmesinde konuşan (aktif) ve dinleyen (pasif) olarak iki taraf yer almaktadır (Chikobava, 2008:10). Öğretim süresinde dil ana dil, birinci dil veya yabancı dil olarak üçe ayrılır. Dil, millet olmayı gerçekleştiren, dünyayı tanımaya vesile olan ve her kültürün temel

⁵ <http://www.geofl.ge/> (Erişim Tarihi:05.03.2020)

unsurudur. Dil, insanlar arasında iletişim kurmaya, farklı kültürleri tanımaya ve değerlendirmeye, dünyaya bakış açısını değiştirmeye yardımcı olmaktadır. Globalleşen dünyaya ayak uydurmak amacıyla insan sadece ana dili bilmekle yetinmeyip, farklı dilleri öğrenmeye çalışmaktadır. Yabancı dile ilgi duyulması ise farklı sebeplerden kaynaklanmaktadır. Türk öğrencilerin Gürcistan'a gelip Gürcüceyi öğrenme amaçlarından birisi de eğitimlerini Gürcistan'da devam ettirmeleridir. Yabancı dil olarak Gürcüce öğrenimine her geçen gün daha fazla ilgi duyulmaktadır. Gürcistan Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından yabancılara yönelik, web siteleri kurularak Gürcücenin kolay ve hızlı şekilde öğrenilmesi konusunda katkı sağlanmaktadır. Söz konusu sitelerde Gürcücenin A1-A2, B1-B2, B2+, C1 seviyelerine göre alfabeden başlayarak basit, sıralı ve birleşik cümlelere kadar alıştırmaya kitapları, videolar ve konulara göre posterler bulunmaktadır. Çevrimiçi sitelerin yanısıra, üniversitelerde de Gürcüce hazırlık sınıfları açılmıştır. Batum Shota Rustaveli Devlet Üniversitesini tercih eden Azeri ve Türk öğrenciler eğitim-öğretim aşamasına geçmeden bir senelik dil hazırlık kursuna katılmaktadırlar. Dersler Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü hocaları tarafından verilmektedir. Öğretim dili Türkçe olduğu için, Öğrencilere Gürcüce ders kitabı, ödev kitabı ve CD hazırlanmıştır, ayrıca, kelimeleri doğru telaffuz edebilmeleri için bilgisayar üzerinden, özel program sayesinde kelime seslendirmeleri yapılmaktadır. Seneyi tamamlayıp dil belgesini alan öğrenciler eğitim-öğretim aşamasına geçebilmektedirler.

Gürcü dili üzerine bölümler ve dil kursları sadece Gürcistan'da değil, Türkiye'nin farklı şehirlerinde de açılmıştır. Kafkas Üniversitesi, (Kars) Fen-Edebiyat Fakültesi (2006), Gürcü Dili ve Edebiyatı; Ardahan Üniversitesi, Ardahan İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi (2012), Gürcü Dili ve Edebiyatı; Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi (2012), Gürcü Dili ve Edebiyatı; Düzce Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi (2013), Gürcü Dili ve Edebiyatı Bölümleri bulunmaktadır (Arslan, 2018: s.125).

İlk olarak 2007 yılında İstanbul'da Gürcü Kültür merkezinde, aynı yılda Aksaray Gürcistan Dostluk Derneğinde, 2012 yılında Ankara –Artvin Kültür ve Yardımlaşma Merkezinde ve İzmir'de Kemalpaşa Artvinliler Yardımlaşma Derneğinde Gürcüce dil kursları açılmıştır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Sakarya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde batı dilleri haricinde, Türkiye'de

yaşayan halkların dillerinden halkın talebine istinaden açılan ilk kurs Gürcüce olmuştur.⁶

1.11. Gürcüce Dil Bilgisi Öğretim Yöntemleri ve Görüşler

Her dil kendine göre kurallara ve özelliklere sahiptir. Dil öğreniminde ortaya çıkan anlam ve şekil bozukluklarının ortadan kaldırılması, doğru yazma ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi için, dilin şekil, ses ve cümle yapısını anlatan dil bilgisini öğrenmek gerekmektedir. Bu yüzden de daha ilkokuldan başlayarak öğrenciler dil bilgisi dersleri almaktadırlar. Zaman geçtikçe öğrenmiş oldukları dil inceliklerini günlük hayatlarında uygulamaktadırlar. Ana dili Türkçe olan ve eğitim hayatlarına Gürcistan'da devam eden Türk öğrenciler eğitime geçebilmek için bir senelik Gürcüce hazırlık kursu tamamlamaktadırlar. Tabii, ikinci dili öğrenmek ya da öğretmek zor bir süreçtir. Fakat çağımızın sunmuş olduğu imkânlar bu zorlukların aşılmasına yardım etmektedir. Öğreticiler tarafından öğrencilere derslerde uygulanan eğitim yöntemleri, seçtikleri materyaller ve alıştırma kitapları öğrencilerin yabancı dili öğrenme sürelerini de etkilemektedir. Alfabe, yazma ve okuma aşamasını geçtikten hemen sonra öğrenciler Gürcücenin dil bilgisini öğrenmeye başlamaktadırlar. Her dil bilgisi unsurunun aynı olmadığından dolayı, uzmanların gramer öğretme konusundaki fikirleri de değişmektedir. Bir kısmı başarılı iletişimin kaynağının dil bilgisi olduğu düşüncesini ortaya koyarken, uzmanların diğer kısmı öğrenim sürecinin ilk aşamasında dil bilgisi kurallarını ezberletme fikrini savunmamaktadır. Gürcüce öğretiminde dil bilgisinin yeri nedir, nasıl, hangi kriterlerle öğretilmelidir soruları uzmanlar tarafından cevaplanmıştır. Görüşlere göre, verimli derslerin özel kaynaklarından bir kaç şunlardır:

- Yeni sözcüklerin verilmesi;
- Konuşulması için metinlerin bulundurulması;
- Konuşma durumlarının sağlanması;
- Alıştırmaların yapılması.

Gramer de doğru iletişim kurmaya yardımcı olan bir sistem olduğu için öğretilmesi çok önemli. Uzmanlara göre, Gürcüceyi öğrenme aşamasında olan

⁶ <http://www.gurcu.org/turkiye-de-gurcuce-ogreniminin-gecmisi-ve-bugunku-durumu-icerigi-210.html> [Erişim Tarihi:25.03.2020].

yabancılar için dersler Gürcü öğrencilerden farklı, yani öğrenilecek dilin yapısına göre planlandırılacaktır. İlk etapta Gürcüce dil bilgisinin zor kategorilerinin verilmesi öğrencilerde kafa karıştırıcı olacağı için, basit cümlelerden ve az çok bildikleri konulardan başlanması korku hislerini hafifletir, daha azimli çalışmalarını sağlar. Öğreticilerin öğrencilerin ön bilgilerini, düzey farklılıklarını da göz önünde bulundurarak doğru yöntemleri seçmeleri gerekmektedir (Choharadze, 2018:13-16).

Gürcüce Hint-Avrupa dillerinden oldukça farklı bir gramer sistemine sahip, dolayısıyla yabancı öğrencilerin Gürcüce dil bilgisi öğrenmelerinde karşılaştıkları sorunlar ve engeller beklenen bir durumdur. Fakat uzmanlar tarafından yapılan yaklaşımlar, yöntemler ve doğru stratejiler bu durumların çözümlemesini sağlar. Bilinen belli başlı teknikler şu şekilde sıralanmıştır:

Dil Bilgisi-Tercüme Yöntemi

Doğrudan Yöntem

Okuma Yöntemi

Sözel Yaklaşım ve Durumsal Dil Öğretimi

İşitsel-Dilsel Yöntem

Görsel-İşitsel Yöntem

Doğal Yaklaşım

İletişimsel Dil Öğretimi

Seçmeci Yöntem (Choharadze, 2018:18).

Gördüğümüz gibi, dil öğretiminde sadece tek bir metot değil, oldukça uzun listeli yöntemler mevcut. Öğreticiler ya mevcut ya da özgürce geliştirilen yöntemleri seçip, öğrencilere göre bunu uygulamaktadırlar. “Yabancı dil öğretiminde kullanılacak yöntemleri, söz konusu dili öğrenecek topluluğun ana dilini, etkinsel özelliklerini, yaş ortalamasını göz önünde bulundurarak hazırlamak; bu çalışmaların nerede yapılacağını önceden belirlemek, yabancı dil öğrenecek kişilerin niçin böyle bir çalışmaya girişmek istediklerini, yabancı dili nerede kullanacaklarını belirlemek, ancak tüm bunlardan sonra yabancı dilin nasıl öğretileceğini saptamak öğretimden yüksek bir verim sağlamak için gerekli koşullar arasındadır”.⁷

⁷ (<https://www.turkcede.org/dil-ogretim-yontemleri/644-yabanci-dil-ogretim-yontemleri.html>)
(Erişim Tarihi: 07.02.2020).

Bu temel yöntemlerin kullanılması Gürcüceyi öğreten ve öğrenenler için de geçerlidir. Öğretenler tarafından sıkça uygulanan yöntemlerin bir kaç özelliğine göre aşağıda verilmiştir:

1.11.1. Dil Bilgisi -Tercüme Yöntemi

Dil bilgisi öğretiminde başlangıçta öğrencilere okutulan metinlerdeki gramer kalıplarına öncelik verilir. Öğretim ilerledikçe daha zor, karmaşık gramer yapıları ise geniş dil bilgisel açıklamalarla birlikte verilir. Söz konusu yöntemin temel amacı dilin kurallarını öğretmek ve bu kurallar kanalıyla doğru çeviri yapabilmektir. Öğretim sırasında ana dil ve yabancı dil birlikte kullanıldığı için iki dil birbiriyle karşılaştırılarak tüm düzeylerdeki bilgiler, kaynak dilden hedef dile ve hedef dilden kaynak dile çevrilmektedir. Öğrencilerden önemli kelimelerden oluşan bir kelime hazinesini edinmeleri için üzerinde çalışılan okuma parçalarındaki bütün yeni kelimeleri öğrenmeleri istenir. Bu yöntemin temel amacı iki dil arasındaki çevirinin doğruluğu olduğu için telaffuz fazla önemsenmez (Memiş ve Erdem, 2013:300).

1.11.2. Okuma Yöntemi

Yabancı dil öğretiminde okuma becerisi tekniklerinin geliştirilmesine yönelik sesli ve sessiz okuma alıştırmalarının yanı sıra tekrarlı, eşli ve karşılıklı okuma gibi yöntemler de geliştirilmiştir. Okuma gibi etkinliklerin uygulamasının çoklu ortamlarda yapılmasına önem verildiği görülmektedir. Karşılıklı öğrenme Panliscar ve Brown (1984) tarafından metne yönelik soruların birbiriyle ilişkili sorulması, metnin bölümlerinin özetlenmesi, metindeki karışık kısımların ve sözcüklerin anlamlarının açıklanması, metindeki bir sonraki kısımların tahmin edilmesi aşamaları oluşturulmuştur. İkinci dile ait metinlere kelime bilgisi denetiminin uygulanması, zorluk derecesine göre sıralanmış okuma kitaplarının yaratılması hızlı okuma tekniklerinin geliştirilmesine yol açmıştır (Tüfekçioğlu, 2013:101-117).

1.11.3. İletişimsel Dil Öğretimi

Öğrencinin kendini ifade etme yeteneğinin geliştirilmesi bu yöntemin özel görevlerinden birisidir. Ayrıca eğitim etkinlikleri yoluyla öğrencilerin iletişim becerilerinin artırılmasına önem verilmiştir. “Öğretmenin sınıf içerisindeki rolü, öğrencilerin dil öğretim amaçlarına uygun bir şekilde birbirleriyle iletişim kurmalarında yönlendirici olmaktır. Bu yöntemi uygulayacak öğretmen hem hedef dili hem de öğrencilerin anadilini yetkin bir biçimde bilmelidir.” Ana dil sadece sınırlı bir şekilde kullanılabilir. Çeviriye özen gösterilir. Karşılıklı sorular sorularak ve öğrencilerin sevdiği konular üzerine diyaloglar kurularak dil bilgisi kuralları öğretilir (Memiş ve Erdem, 2013:306).

1.11.4. İşitsel - Dilsel Yöntem

Çocuklar anadilini dinleyerek öğrenir, önce sözcükleri söyleyişe göre gözlemler, sonra anlamlarını çıkarmaya çalışır ve nerede, nasıl kullanacaklarına dair mantıksal sonuca varırlar. Gürcü uzmanların düşüncelerine göre, yabancı dilin öğrenim aşamasının ilk etabı da çocukların ana dilleri öğrenmelerine benzer, dolayısıyla işitsel-dilsel yöntem önemli yer verilmiştir. Aynı zamanda uzmanlar, öğreticiler tarafından öğrencilere kitaplarla beraber işitsel materyallerin (CD, video vb.) sunulması tavsiyesini ileri sürmektedirler. İşitsel ödevlerin amacına göre öğrencilere verilen metinler değişmektedir. Verilen ödevin amacı ana fikri çıkarmaksa metin hem zor, hem oldukça uzun olabilir, ama metinden belirli bilgilerin çıkarılması ise amacımız, öğrencinin seviyesi dikkate alınmalıdır. Son olarak tüm işitsel ödevlerin amacı, dil öğrenenleri iletişime hazırlamaktır. İşitsel ve okuma metinlerinin dili farklıdır. Okuma metninin dili önceden planlanmış zor cümlelerden oluşmaktadır. İşitsel metinler ise basit ve tamamlanmamış cümleler içermektedir. Metinlerin algılanma süreçleri de farklıdır. Okuma metninin temposu okuyucu tarafından ayarlanır, ama işitsel metinde durum değişir, dinlenecek metnin süreci kısıtlı ve zaman faktörü çok önemli olmuştur. Bu duruma göre, okuma metnindeki bilgileri öğrenenler her zaman, dinleme metnindeki bilgileri ise belirli bir zaman içerisinde kullanabilirler. Saydığımız sebeplerden dolayı, işitsel metin, kısa basit ve işlenmesi kolay olabilecek bir şekilde hazırlanacaktır (Kiguradze ve Kutateladze, 2013:13-16).

1.11.5. Görsel - İşitsel Yöntem

Görsel-işitsel yöntemde dinleme, konuşma, okuma ve yazma öğrenme alanlarındaki becerilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Öğretim sürecinde ses ve görüntüye, kulağa ve göze ağırlık verilmiştir. Söz konusu yöntemde kullanılan araçlar şöyle tablolştırılmıştır.

İşitme Araçları	Görme Araçları	Görsel-İşitsel Araçlar
Plaklar, Bantlar, Radyo	Yazı ve bülten tahtası, grafikler, resimler, karikatürler, kartlar, dioromlar, filmler, slayt vs.	Kuklalar, tiyatro, eğitsel geziler, sesli ilm şeritleri vb.

(Kuşçu, 2017:217).

1.11.6. Doğal Yöntem

Öğretim dili yalnızca öğrenilen hedef dili olduğundan dolayı sınıf ortamında ana dil kullanılmaz. Öğrenciden, doğru bilmediği ve ya çıkaramadığı sözcüklerin tekrarlanmasına, öğretmen tarafından özen gösterilir. Öğrenci, çekinmeden ve hatalardan korkmadan elinden geldiğince konuşmalıdır. Öğretmen öğrencinin yaptığı yanlışları hemen düzeltir, böylece yanlışın öğrencinin zihnine yerleşmesi engellenir. Dinleme, kavrama tekrarlama, aktif hafıza oluşturma ve yoğun İletişim kurma bu yöntemin esas hedefleridir. Telaffuz özellikleri sesli okuma alıştırmalarıyla sağlanmaya çalışılır. Sözcük öğretiminde varsa öncelik eş asıllı kelimelere verilir. Metinden anlam çıkarma becerisini geliştirme amacıyla, öğrenciye bağlam yoluyla sözcükler öğretilir ve ezberlemek için mümkün olduğunca fazla kelime verilir (Memiş ve Erdem, 2013: 302).

1.11.7. Seçmeli Yöntem

İlk adım olarak öğretim programı belirlenir. Öğretim dili hedef dildir fakat gerektiği zamanlarda ana dil de kullanılır. Sesli okuma, iletişim kurma ya da düzgün konuşabilme becerilerini geliştirme yeteneğine bir faydası olmadığı fikri ileri sürülür, bu nedenle sesli okuma alıştırmalarına yer verilmez. Sözcükler, öğrenimin başından itibaren öğretilir (Memiş ve Erdem, 2013:307). Seçmeli yöntem kullanımının bazı özellikleri: *Dil öğretimi amaç dilde yapılmalıdır. Gerekğinde ana dile yer verilebilir. Sözcük öğrenmeye erken başlanmalı ve her sözcük mümkünse anlamlı cümleler içinde kullanılmalıdır. Bir seferde tek bir yapı sunulmalı ve öğretilen yapı tam öğrenilmeden diğerine geçilmemelidir. Her dersten önce öğrencilere ne öğrenecekleri ve niçin öğrenecekleri bildirilmelidir.*⁸

Dil öğretiminde her seviyede tek yöntem kullanılmaz. Öğreticiler grubun seviyesine, hazır bulunuşluğuna göre, çağdaş teknoloji ve iletişimsel değişimlere uyum sağlayacak bir şekilde seçim yapmalılar. Öğreticiler her zaman yeni teknikleri kullanmaya ve uygulamaya açık olmalılar. Dil öğretiminde uygun yöntem seçimi için birkaç faktör dikkate alınmalıdır 1. Temalar uygulanırken grupların dili öğrenmedeki amaçları göz önüne bulundurularak uygun yöntem belirlenmelidir. 2.Öğretmen dört dil becerisinin ağırlık yüzdesini öğrenenlerin amacına göre değiştirebilir. Örnek: *Dil öğrenenler için konuşma önemliyse "kulak-dil alışkanlığı" yöntemi tercih edilebilir.* 3.Yaş, cinsiyet, dile karşı ilgi ve kabiliyet gibi özelliklere göre yöntem seçilmelidir. 4. Bireysel faktörler dikkate alınmalı, grubun bir kısmı belki duyduğunu iyi anlarken, diğer kısmı gördüğünü iyi anlar, çünkü herkesin öğrenme hızı ve yetenekleri farklıdır. 5. Araç gereçler ile içeriği zenginleştirmek amacıyla derste görsel ve işitsel kaynaklardan yararlanılmalıdır.⁹

⁸ <https://www.turkcede.org/dil-ogretim-yontemleri/645-yabanci-dil-ogretim-yontemleri-2.html>
[Erişim Tarihi:08.02.2020].

⁹<https://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kurslar/Yabanc%C4%B1%20DillerA2%20Seviyesi.pdf>
[Erişim Tarihi: 08.07.2020]

1.12. Yabancı Dil Öğretiminde Temel Dil Becerilerinin (Dinleme, Okuma, Yazma, Konuşma) Öğretimi

Yabancı dil öğretiminde yöntemlerin doğru seçiminden bahsederken birkaç faktörden söz etmiştik, temel dil becerilerinin bu faktörlerde önemli bir yeri bulunmaktadır.

1.12.1. Dinleme: Dil edinme ve öğrenmenin en temel yolu dinlemedir. Çünkü farklı seslerin, kelimelerin ve cümlelerin doğru telaffuzları ancak işitme becerisinin geliştirilmesiyle meydana gelmektedir. Derste, metinlerle birlikte resimler, fotoğraflar, ses göstergeleri ve farklı materyaller eşlik etmeli, böylece öğrenciler sunulan metnin anlamını kolay bir şekilde çıkarabilirler ve söz konusu beceriyi geliştirmeleri konusunda de yardımcı olacaktır. Başlangıçta, öğrencilerin ne metindeki kavramaları, ifadeleri çözmeleri ne de dil bilimsel bir bakış açısıyla analiz etmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla öğrenme aşamasının birinci ve ikinci etabında verilen işitsel metinler daha sonra iletişim kurmaya örnek olarak kullanılacaktır. Bu nedenle: metinlere aşırı yabancı kelimeler ve zor dil bilgisi yapıları yüklenmemesi, anlamalarını kolaylaştırmayı sağlayan metinlerin verilmesi önerilmiştir.¹⁰

1.12.2. Okuma-Yabancı dil öğretiminde en önemli unsurlardan biri de okuma becerisidir. Okuma becerisini edinme sürecinde başarılması gereken dört basamak: 1.Bağımsız okuma becerisi; 2. İmla becerisi; 3. Alfabetik beceriler; 4. Logografik beceriler (Razi, 2007: 23). *Okuma; iletişim, algılama, gelişim ve öğrenme sürecidir.* Bu nedenle öğretmenlerin vermiş olduğu okuma metni öğrencilerin eğitim düzeyine, sosyal yapısına göre seçilmeli ki, metni algılama ve anlama eylemleri gerçekleşmiş olsun. Okuma becerisinde hedef davranışlar şöyle sıralanmıştır:

- Okuma ile bağlı olan ilkeleri bilgi ve beceri haline getirilmesi;
- Öğrencinin düzeyine uygun bir metnin sessiz ve sesli okuma becerisini kazanması;
- *Metindeki kelime, deyim, atasözü, kalıp sözler, ilişki sözleri, vecize ve terimlerin anlamını kavraması;*

¹⁰ <https://mes.gov.ge/uploads/gartuli%20rogorc%20meore%20ena.docx> [Erişim Tarihi:13.02.2020]

- Metindeki ana fikrini yazabilme, konuyu doğru anlayabilme ve özetini çıkarması;
- Metindeki konuyu doğru bir biçimde anlayabilme, özet çıkarma, yardımcı ve ana fikrini yazabilme ya da sözlü olarak ifade edebilmesi. ¹¹

1.12.3. Yazma: Diğer becerilere göre üzerinde durulmasa da yabancı dil öğretiminde yazmak da büyük önem taşımaktadır çünkü yazma becerisinin bir çok hedefin elde edilmesine yardımcı olduğu düşünülmektedir, söz konusu hedefler şöyle verilmiştir:

Öğrenme sürecini kontrol etme;

Öğrencilerin seviyelerini belirleme;

Öğretilen yapıların veya kelimelerin pekiştirilmesi;

Dil yanlışlıklarının görülmesi;

Noktalama işaretlerinin öğretilmesi;

Diğer becerilerin daha iyi öğrenilmesi vb. (Çakır, 2010:167-168).

Yabancı dil öğretiminde yazma becerisi geliştirmede Arslan ve Kılıc'ı göre en çok şu yöntemler kullanılmaktadır: “Boşluk doldurma alıştırmaları, yer değiştirme alıştırmaları, kelimelerin yerinin değiştirilerek cümlenin aynen yazılması, örneğe uygun bir kompozisyon yazma, verilen bir kompozisyonun anahtar kelimelerin kullanılarak yazılması, sorulara yanıt vererek paragraf yazma, soruları bütünlük içinde yanıtlayarak bir metin oluşturma, yarım bırakılmış cümle ya da diyalogu tamamlama, kelimelerden metin oluşturma, öğretmen on kelime verir ve bu on kelimeyi kullanarak öğrencinin bir metin oluşturma, yarım bırakılmış bir metni tamamlama, dikteli kompozisyon yazma, serbest yazma, yabancı dil öğreniminde günlük yaşamda sık kullanılan kelimeler; sayılar, haftanın günleri, meyveler, sebzeler, giyim eşyalarının adları öğretilirken öğrencilerin kolay ezberlemeleri için bunların tekrar yazımı ve resim, kart veya seyredilen videodaki görüntülerin anlatımının yazıya geçirilmesi” (Arslan ve Kılıc, 2015:171).

1.12.4. Konuşma: İnsanların yabancı dil seçmelerindeki en önemli hedeflerinden biri iletişim kurmaktır, iletişim ise konuşmakla gerçekleşir, bu nedenle konuşmaya yabancı dil öğretim-öğreniminde önemli yer verilmiştir.

¹¹ <http://www.turkceogretimi.com/dil-ogretim-yontemleri/dil-ogretiminde-temel-becerilere-genel-bir-bakis> [Erişim Tarihi: 13.02.2020].

Ders ortamında konuşma becerisini geliştirmek amacıyla yapılan bazı etkinlikler şöyle verilmiştir:

Diyaloglar, günlük konuşmalar, sohbet, tartışmalar;

Düzeğe uygun doğaçlama konuşmalar;

Röportajlar, soru- cevap uygulamaları;

Çeşitli hikâye, masal, fıkra anlatımı;

Göçer'e göre: Konuşma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesinde işlenecek konunun içeriği, öğrencilerin seviyeleri, sınıf ortamının uygunluğu vb. özelliklere bakılarak en uygun yöntem ve tekniklerin kullanılması gerekir. Uygulamalar içerisinde yöntem ve tekniklerin verimliliğini artırabilecek etkinliklere yer vermek, hedef dili etkin kullanabilmenin önemli gerekliliklerindedir (Göçer, 2015:24).

Dil öğrenirken veya öğretirken mevcut dört becerinin dikkate alınması bu sürecinin hızlı ilerlemesini sağlar, çünkü her bir beceri birbirlerine bağlı.

1.13. Türkiye'de Yabancı Dil Öğretimi ve Bu Süreci Engelleyen Hususlar

XVIII. yy ikinci yarısında Osmanlı İmparatorluğun Batılılaşma çalışmalarından dolayı Batı tarzı devlet ve özel okullar açılmıştır. Okullarda yabancı dil öğretimi ve öğrenimi oldukça gelişmiştir. Batılılaşma sürecinin ardından Arapça ve Farsçadan sonra yabancı dil olarak Batı dillerinin öğretimi de başlamıştır (Işık, 2008:15-16).

Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 1924 yılında çıkarılan "Tevhid-i Tedrisat kanuna göre ülkedeki bütün eğitim kurumlarının aynı çatı altına olması öngörülmüştür. Bu süreçten sonra eğitim alanında çok sayıda reformlar uygulanmıştır. Üniversitelelerde Fransızca, Almanca ve İngilizce bölümleri açılıp dersler verilmiştir. Üniversite bünyesinde açılan kurslar (TÖMER), Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Yunus Emre Vakfı gibi eğitim merkezleri, yabancılara Türkçe öğretimi çalışmalarında büyük katkılar sağlamıştır. (Aykaç, 2015:165). Yabancı Dili öğrenme veya öğretme uzun süreli ve oldukça zor bir aşamadır. Uzmanların bir kısmı söz konusu süreçte ortaya çıkan sorunların en önemlisinin yöntemsel hatalar olduğunu söylerken, diğer kısmı önce hedef dile,

öğrenciye, öğretmene, ortama ve en son yöntemle dikkat edilmesi fikrini ileri sürmektedir (Suna ve Durmuşçelebi, 2013:14-16). Işık “Yabancı Dil Eğitimimizdeki Yanlışlar Nereden Kaynaklanıyor”? adlı makalesinde yöntemsel hatalar ile ilgili şöyle ifade edilmiştir: “Osmanlı okullarında Arapça ve Farsça dersleri, konuşulan, yaşayan dili değil bu dillerde yazılmış eserlerin çözümlemesi, ezberlenmesi, tercümesi ve o dillere ait dil bilgisi kurallarının öğrenilmesi şeklinde yürütülmüştür, aynı şekilde Batılılaşma süreci içerisinde açılan Türk okullarında yabancı ve Türk öğretmenler tarafından da aynı geleneksel yöntem uygulanmıştır. Bu yöntemlerde öğretilmemiş dil hakkında bilgi verilmiştir. Bu nedenle, Osmanlı İmparatorluğu’ndan bu yana süregelen bir yabancı dil eğitim yöntemi kültürü oluşmuş ve bu yöntem günümüzdeki yabancı dil uygulamalarını da etkilemiştir” (Işık, 2008: 19). Uzmanlar dil öğretiminde sadece tek bir yöntemin tercih etmesinin yanlış bir çözüm olduğunu ve öğretmenlerin yaklaşımlar ve yöntemler açısından seçici olmaları gerektiğini düşünmektedirler.

1.14. Yabancı Dil Öğrenim-Öğretiminde Öğrencilerin Rolü

Çalışmamızın büyük kısmında yabancı dil öğretiminde öğretmenler tarafından kullanılan yöntemler veya eğitim aşamasındaki öğretmenlerin rolünden bahsedilmiştir. Unutmamalıyız ki öğrenme ve öğretme süreçleri öğrenciler olmadan gerçekleştirilemez.

İnsan ikinci dil bilerek doğmuyor, hayatın farklı aşamalarda farklı amaçlarla dil edinme isteği ortaya çıkmaktadır. Yaş, kültür farklılığı, öğrencinin psikolojik durumu, bireysel özellikleri dil öğrenmenin her aşamasını olumlu veya olumsuz yönlerden etkilemektedir. (Gogohia, 2012:1-2). Öğretmenlere göre öğrencinin öğreneceği dile karşı olumlu bakması, yabancı dil öğrenmenin önemini kavraması, derste hata yapmaktan korkmaması ve sağlıklı iletişim kurması, ayrıca anadili yeterli bilmesi, kendine göre doğru öğrenme araçlarının oluşturulması ve uygulanması dil öğretiminde öğrenci başarısını olumlu etkilemektedir. Olumlu öğrenci davranışlarının yanı sıra, dil öğrenimini arkadaş veya motivasyonu arttıran sınıf ortamı gibi çevresel unsurlar da etkilemektedir (Özer ve Korkmaz, 2016:67-71). Araştırmacılar yabancı dil öğrenen öğrencilerin dil öğrenimi ile ilgili önceden edinilmiş fikirlerin ve sahip olunan beklentilerin dil öğrenim süresinin nasıl geçeceğine işaret ettiğini düşünmektedirler. Etkili eğitim ve öğretimin, öğrenci ve

öğretmen inanışları arasındaki benzerlikten doğduğuna inanılır. Öğrenci ve öğretmen arasındaki inanışlar Kuşku tarafından şu şekilde sıralanmıştır:

- *Başarılı bir dil öğrencisi olabilmek için yaş ve dil öğrenim deneyiminde önemli etkenlerdir.*
- *Öğrenciler başlangıç düzeyinde yapılan hatalara izin verilmemesi gerektiğini düşünmekte, benzer şekilde bazı öğretmenler de anında dönüt vererek hataların kalıcı hâle gelmesini önlemeye çalışmaktadır.*
- *Öğrenci yanıtları Türkçe öğrenmek konusunda güdülendiklerini göstermektedir; benzer şekilde öğretmenler de öğrencilerinin yeterince güdülenmiş olduklarına inanmaktadır.*
- *Hem öğretmenler hem de öğrencilere göre, bir yabancı dili konuşabilenler için başka bir yabancı dili öğrenmek daha kolaydır.*
- *Öğretmenler de öğrenciler de öğretimde özgün ve görsel araç gereç kullanımının faydalı olduğuna inanmaktadırlar. (Kuşku, 2014:118-119).*

Öğrenciler ve öğretmenlerin farklı inanışlara sahip oldukları konular ise şöyledir:

- *Öğrencilerin çoğu Türkçeyi orta zorlukta bir dil olarak görürken, öğretmenler Türkçenin yapısından kaynaklanan zorluklar sebebiyle zor bir dil olarak tanımlamışlardır.*
- *Öğrencilerin çoğu dil bilgisinin yabancı dil öğrenmenin en önemli bölümü olduğunu düşünmektedir. Öğretmenler ise dilbilgisinin en önemli bölüm olmadığını, dil öğrenmede bir araç olduğunu düşünmektedir.*
- *Öğrenciler dil bilgisi kurallarının açık ve doğrudan verilmesi gerektiğine, öğretmenler ise dil bilgisinin sezdirilerek örtük şekilde öğretilmesi gerektiğine inanmaktadır”(Kuşku, 2014:118-119).*

Son olarak, etkili bir eğitim sadece sınıfta uygulanan yöntemlerle değil, öğrenci ve öğretmen arasındaki ortak fikirlerle de elde edilir, diyebiliriz.

II. BÖLÜM

2. BULGULAR VE YORUMLAR

2.1. Ankete Katılan Türk Öğrencilerin Kişisel Bilgileri

2.1.1. Ankete Katılan Türk Öğrencilerin Cinsiyeti

Cinsiyet	Sayı	%
Kız	5	%20
Erkek	20	%80
Toplam	25	

2.1.1. numaralı tablomuz kaynak öğrencilerin cinsiyet bilgilerini göstermektedir. Toplam 25 öğrenciye anket uyguladık, bu öğrencilerden 5'i kız, 20'si ise erkektir. Yüzde değeri ve öğrencilerin toplam sayısı tablolştırılmıştır.

2.1.2. Ankete Katılan Öğrencilerin Uyuğu

Uyruk	Sayı	%
Türk	25	%100
Toplam	25	

2.1.2. Tabloda çalışmamızın konusu gereği öğrencilerin uyruk bilgileri verilmiştir. Anket uyguladığımız öğrencilerin tamamı Türk, ana dilleri de Türkçedir.

Anketimiz hem hazırlık sınıfında okuyan hem de bu aşamayı tamamlayıp öğretim aşamasına geçen öğrencilerin katılımı ile gerçekleştirildiği için tablolarda kaynak grupların Gürcistan'da yaşama ve Gürcüceyi öğrenme sürelerinin göstergeleri ayrı ayrı gösterilmiştir.

2.1.3. Hazırlık Sınıfındaki Öğrencilerin Gürcistan'da Yaşama Göstergesi

Öğrencilerin Gürcistan'da yaşama süreleri		%
Ay	Öğrenci Sayısı	
4	5	%62.5
5	2	%25
6	-	0
7	1	%12.5
Toplam	8	

Tablo 2.1.3. Gürcüce hazırlık sınıfındaki 8 öğrencinin Gürcistan'daki yaşama süreleri gösterilmiştir. Hazırlık sınıfında toplam 12 öğrenci bulunmaktadır, bunlardan sadece sekiz öğrenci birkaç aydır Gürcistan'da yaşamaktadır. (Kaynak öğrencilerin kalan kısmı toplam 13 öğrenci 1 yıl veya fazla kaldıkları için 2.1.4 tabloda gösterilmiştir).

2.1.4. Hazırlık Sınıfını Geçen Öğrencilerin Gürcistan'da Yaşama Sürelerinin Göstergesi

Öğrencilerin Gürcistan'da yaşama süreleri		%
Yıl	Öğrenci Sayısı	
1	5	%29.41
2	3	%17.64

3	1	%5.88
4	5	%29.41
5	3	%17.64
Toplam	17	

Tablo 2.1.4.'de toplam 17 öğrencinin Gürcistan'da yaşama süreleri tablolandırılmıştır. Anketlerde öğrencilerin vermiş olduğu cevap, açıklamalar ve yazdıkları kompozisyonlara göre dil öğreniminde sürenin ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin sonuçlarına bakılarak hazırlık aşamasında öğrencilerin en çok zorlandıkları konuların ilerleyen zamanlarda çözülüp çözülmediği görülmektedir. Tabloda görüldüğü gibi, öğrencilerin %29.4'ü bir, %17.6'sı iki, %5.8'i üç %29.4'ü dört ve %17.6'sı da beş yıldır Gürcistan'da yaşamaktadırlar.

Bir dil öğrenmek nerede daha kolay olur? Tabi ki, bu dilin konuşulduğu yerde, çünkü işitsel-görsel yöntemler günlük hayatta kendiliğinden uygulanmış oluyor. Örnek: Sokakta insanların Gürcüce konuşmaları veya binalarda asılmış reklam tabloları. Pratik yapma imkânı daha da yüksektir. Ayrıca telaffuz farklılıkları ve dil bilgisi konularındaki eksikliklerin sebeplerinden biri de dilin konuşulduğu yerde yaşama süresi olduğu düşünülmüştür. Bu nedenle benzer çalışmalarda bu soruya yer verilmiştir. Elimizdeki verilere göre öğrenciler en az dört ay Gürcüce dil kursu almaktadır, dolayısıyla tabloda sayı dördüncü aydan başlamıştır. Tabloyu incelediğimizde toplam 8 öğrenciden %62,5'i dört aydır, %25'i beş aydır, %12,5'i yedi aydır Gürcistan'da yaşadığını görmekteyiz.

2.1.5. Hazırlık Sınıfındaki Öğrencilerin Gürcüceyi Öğrenme Sürelerinin Göstergesi

Gürcüceyi Öğrenme Süreniz?		%
Ay	Öğrenci Sayısı	
4	7	%63.63

5	-	0
6	1	%9.09
7	2	%18.18
8	-	0
9	1	%9.09
Toplam	11	

Anketler Gürcüce hazırlık sınıfının A2 seviyesinde olan öğrencilerin yanı sıra, Eğitim aşamasına geçen B1-B2 seviyedeki öğrencilere de uygulanmıştır. Böylece anketteki, yabancı dil olarak Gürcüce öğrenimine yeni başlayan öğrencilerin yanılarından ve eğitime geçen öğrencilerin yapmış olduğu hatalardan yola çıkılarak, Gürcücenin yabancı dil olarak öğreniminde öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar tespit edilmiştir. 2.1.5. tabloya göre toplam 11 öğrenciden %63.63'ü dört, %9.09'u altı, %18.18'i yedi ve %9.09'u bir aydır Gürcüceyi öğrenmektedir.

2.1.6. Hazırlık Sınıfını Tamamlayan Öğrencilerin Gürcüceyi Öğrenme Sürelerinin Göstergesi

Gürcüceyi Öğrenme Süreniz?		%
Yıl	Öğrenci Sayısı	
1	11	%78.57
2	2	%14.28
3	1	%7.14
Toplam	14	

Tablo 2.1.6’de öğrencilerin büyük kısmı %78.57’sinin bir yıl, %14.28’inin iki, %7.14’ünün ise üç yıldır Gürcüceyi öğrendikleri görülmektedir. Öğrenme sürelerindeki farklılıklara göre öğrencilerin yapmış oldukları dil bilgisi hatalarının oranı da tespit edilmiştir. Örneğin sadece dört ay Gürcüceyi öğrenen öğrenci çokluk ekini doğru kullanmadıysa, aynı hatayı bir yıl boyunca Gürcüce dersleri alan öğrenci de mi yapmaktadır, sorusuna cevap verilmiştir.

2.1.7. Öğrencilerin Gürcü Arkadaş Sayılarının Göstergesi

Gürcü Arkadaşlarımız var mı?	Sayı	%
Evet	18	%72
Hayır	7	%28
Toplam	25	

Dil öğrenirken herkes sadece derslerde yapılan alıştırmalarla veya dil bilgisi konularını ezberlemekle sınırlı kalmayıp öğrenme sürecini hızlandırmak için farklı yöntemler dener. Hedef dilde yazılı kitapları okur, şarkıları dinler veya filmleri izler ya da bu dili konuşan insanları arkadaş edinir. Günlük konuşmalar, sohbetler, hem kültür alışverişine yol açar, hem de hedef dilde cümleler kurmaya, telaffuza dikkat etmeye ve kelimelerin unutulmaması konusuna yardımcı olur.

2.1.7. tablomuzda öğrencilerin Gürcü arkadaşlarımız var mı sorusuna vermiş olduğu cevaplar görülmektedir. Öğrencilerin %72’sinin cevabı *evet*, %28’inin ise *hayır* olmuştur. Hayır, cevabı veren öğrenciler, sadece birkaç aydır Gürcistan’da oldukları için Gürcü arkadaş edinmeye zamanları olmadığını da belirtmektedir.

2.1.8. Öğrencilerin Dil Öğreniminde Tercih Ettikleri Yöntemlerin Göstergesi

Gürcüceyi Daha İyi Öğrenmek İçin Tercih Ettiğiniz Yöntemi Yazınız		%
Yöntem	Öğrenci Sayısı	
Kitap, dergi, gazete Okuma	11	%44
Şarkı Dinleme	3	%12
Film, Dizi İzleme	7	%28
Arkadaşlarımla Gürcüce İletişim Kurmak	3	%12
Sadece Ders	1	%4
Toplam	25	

Kitap okumak, şarkı dinlemek, film veya dizi izlemek, Gürcüce iletişim kurmak. Bu araçlar Türk öğrencilerin Gürcüceyi daha iyi öğrenmek için en çok kullandıkları yöntemlerdir. Dil öğrenmek uzun bir süreçtir, bugüne kadar uzmanlar tarafından farklı yöntemler tasnif edilmiştir. Öğretmen ise derste işleyeceği konuya, öğrencinin eğitim düzeyine göre teknikler kullanmaktadır. Gürcüceyi öğrenenler için en çok dil bilgisinde fiil kullanımı zor olmuştur. Öğrenciler bu zorlukları aşabilmek için farklı yöntemler denemektedirler. Tablo 2.1.8'i incelediğimizde öğrencilerin hangi yöntemleri daha sık kullandıkları görülmektedir. %44'ü kitap, gazete ve dergi okuma, %12'si şarkı dinleme, %28'i film veya dizi izleme, %12'si arkadaşlarıyla Gürcüce konuşma yöntemini tercih etmektedirler. %4'ü ise sadece derste görülen ödevlerle veya konuşmalarla sınırlı yetinmiştir.

2.1.9. Ders Aşamasında Tercih Ettikleri Dilin Göstergesi

Gürcüce Öğreniminde Derste Konuştuğunuz Dil Hangisi?		%
Dil	Öğrenci Sayısı	
Gürcüce	16	%64
Türkçe	9	%36
Diğer	-	-
Toplam	25	

2.1.10. Günlük Hayatlarında Konuştıkları Dilin Göstergesi

Günlük Hayatınızda Konuştuğunuz Dil Hangisi?		%
Dil	Öğrenci Sayısı	
Gürcüce	7	%28
Türkçe	18	%72
Diğer	-	-
Toplam	25	

2.1.11. Arkadaşlarıyla Konuştıkları Dilin Göstergesi

Gürcü Arkadaşlarınızla İletişim Kurduğunuz Dil Hangisi?		%
Dil	Öğrenci Sayısı	
Gürcüce	18	%72

Türkçe	7	%28
Diğer	-	-
Toplam	25	

Tablo 2.1.9’da ders ortamında konuştuğunuz dil hangisi sorusuna öğrencilerin %64’ü sınıf ortamında Gürcüce, %36’sı Türkçe cevabını vermiştir. Tablo 2.1.10’a baktığımızda günlük hayatlarında konuştukları dil %72’sine göre Türkçe, %28’ne göre ise Gürcücedir. Tablo 2.1.11.’i incelediğimizde öğrencilerin Gürcü arkadaşlarıyla %72 Gürcüce %28’i ise Türkçe konuştukları görülmektedir.

Öğrenciler bir günün yaklaşık 6-7 saatini ders ortamında geçirmektedirler. Geri kalan zamanı ise farklı yerlerde değerlendirmektedirler. Yabancı dil öğreniminde öğrenciler sadece sınıfta aldıkları derslerle sınırlı kalmayıp ders dışında dil öğrenmeye faydalı bir ortam seçmelidir. Dil ancak konuşunca, dinleyince geliştirebilir. Sadece öğretmenlerin uyguladığı yöntemlere bağlı olarak başarı elde edilemez, öğrencinin kendine has uyguladığı teknikler de çok önemlidir. Yabancı dil ortamları şöyle sınıflandırılmıştır: Toplu eğitim-bireysel eğitim, öğretmenli eğitim-kendi kendine eğitim, sınıfta eğitim-sınıfsız eğitim (Demiral ve Yavuz, 2016:138).

2.1.12. Öğrencilerin Gürcüce Öğreniminde En Çok Zorlandıkları Becerilerin Göstergesi

Gürcüce Öğreniminde En Çok Zorlandığımız Beceriye Yazınız		%
Beceriler	Öğrenci Sayısı	
Yazma	8	%32
Okumak	4	%16
Konuşma	13	%52

Toplam	25
---------------	-----------

Dil düşüncelerimizi aktarmayı, iletişimi kurmayı, anlama ve anlatmayı sağlayan bir sistemdir. İnsanlar sadece ana dili öğrenmeyle sınırlı kalmayıp, farklı dillere de ilgi duymaktadır. Yabancı dil öğretiminde dört temel beceri okuma, yazma, dinleme ve konuşma vazgeçilmezdir. Her bir becerinin geliştirilmesi amacıyla öğretmenler ders ortamında farklı araç-gereçler kullanmaktadırlar. Türk öğrencilerin Gürcüce öğreniminde en çok zorlandıkları beceriler 2.1.12. tabloda görülmektedir. Öğrencilerin %52'si konuşma, %32'si yazma ve %16'sı okuma becerilerinin zor olduğunu belirtmektedir.

Konuşma becerisi yabancı dil konusunda sadece Gürcüce öğreniminde değil, farklı diller konusunda da en zor beceri olarak sayılmaktadır. Gürcüce ve Türkçenin iki farklı dil ailesine ait olması, dil bilgisi özelliklerinin farklılığı, Gürcücede var olan ve Türkçede olmayan seslerden dolayı Gürcüce ile iletişim kurmak daha da zor olmuştur. Gürcüce ön, orta ve sondan eklemeli, Türkçe ise sondan eklemeli bir dildir. Bu sebepten Türk öğrenciler yazarken veya konuşurken ekleri doğru kullanmakta zorlanmaktadırlar, konuşma hatalarının ortadan kaldırılması için öğrencilerin sürekli Gürcüce pratiği yapmaları gerekmektedir.

2.2. Gürcücenin Dil Bilimi Açısından Değerlendirilmesi

1) Gürcücede toplam 33 ses bulunmaktadır, bunlardan 28'i ünsüz (ბ, გ, დ, ვ, ზ, თ, კ, ლ, მ, ნ, პ, ჟ, რ, ს, ტ, ფ, ქ, ლ, ყ, შ, ჩ, ც, ძ, წ, ჭ, ხ, ჯ, ჰ) ve 5'i ünlüdür (ა, ე, ი, ო, უ). Ünsüzlerin zenginliği ve ünlülerin sadeliği gözden kaçmamaktadır. Yazıda büyük ve küçük harf ayrımı yoktur.

2) Bazı kelimelerde ünsüz ve ünlü uyumu varken, bazılarında birkaç ünsüz üst üste gelmektedir: ბრძ-ენი<Brz-eni; და-მპკრ-ობელი>da-mpkr-obeli; Bu durum bazen kelimelerin ek almasıyla ve kökünden ünlü düşmesiyle gerçekleşmektedir: მეგობარი (arkadaş) kelimesinde ünlü ve ünsüz uyumu bulunmaktadır, fakat ismin eden hâli eki ის-(is) in gelmesiyle ა-a ünsüzünün düşmesi ortaya çıkmaktadır, böylece iki ünsüz üst üste gelmektedir. მეგობარი-

მეგობარი-ის; mego-bari-mego-**br**-is. Türkçede ne iki ünlü ne de iki ünsüz yan yana gelir.

3) Ünsüzle başlayan kelimelerin önünde ünsüzle başlayan ek gelirse, yine birkaç ünsüzün yan yana gelme durumu ortaya çıkmaktadır: სურვილი; მს-უ-რს; (Survili; ms-u-rs). İstek-istiyorum;

4) Gürcü kökenli kelimelerde iki aynı ses yan yana bulunmamaktadır, dolayısıyla yabancı dillerden giren kelimelerde aynı seslerden birisi çıkarılıp sadece tek ses kalmaktadır: Press-პრესა (presa-basım), commission-კომისია (komisyon).

5) Yan yana gelen ünsüzlerin durumu genelde kelime kökünün önde ve ortasında bulunmaktadır, fakat son ek gelerek kelimenin sonunda da birkaç ünsüz bir araya gelmektedir: გრეხ-ს; grehs (buruluyor) გრეხ-greh kelimesine –s üçüncü tekil şahıs eki gelerek kelimenin sonunda iki ünsüz bir araya gelmiştir.

6) Gürcüce kelimeler önden, ortadan ve sondan eklemelidir.

7) Gürcücede her ekin kendine göre bir şlevi vardır, dolayısıyla kelimenin ekine köküne ayırımı kolayca gerçekleştirilmektedir. წიგნი-ებ-ი (tsignebi-kitaplar)-წიგნი- kelimenin kökü, eb-çokluk eki, i-ismin yalın hâli eki. Gürcüce iki ek, iki işlev prensibine uyumaktadır. Bazen bu kurala aykırı durumlar kelimenin yapısına göre ortaya çıkmaktadır: მე-ბაღ-ე (me-bağ-e-bahçivan) *bağ* kelimenin kökü, -me ve –e ise isimden isim yapan, yani aynı işlevi üstlenen eklerdir. Bu durumda iki ek, bir işlev prensibi oluşmuştur.¹²

8) Gürcücede ismin yedi hâli bulunmaktadır.

8.1. სახელობითი ბრუნვა-ი: İsmi Yalın Hâli-i; Ünlüyle biten kelimelere gelen son ünlü, yalın hâl eki olarak sayılmaktadır: დედა -ded-a (anne) სოკო-sok-o (mantar), კუ- k-u (kaplumbağa). Ünsüzle biten kelimeler yalın hâl olarak i-eki almaktadırlar: ყვავილ-ი-kvavil-i (çiçek), სურათ-ი surat-i (resim), წიგნი-ი tsign-i (kitap). Yalın hâldeki –a, ünlüyle biten kelimelere –eb çokluk eki gelince e-ye dönüşür: ოა; ო-ებ-ი; İa, i-eb-i (menekşe, menekşeler). ჭია; ჭი-ებ-ი; Çi-eb-i. Türkçede yalın hâl hiçbir durum eki almamaktadır.

¹²<http://intermedia.ge/%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%90%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%90/100082> [Erişim Tarihi:18.02.2020]

“დედამ ჩანთ-ა მიყიდა (Dedam çanta mikida)-Annem bana çant-a aldı”.

“კაცმა დათვ-ი მოკლა (Katsma datv-i mokla)- Adam ayıyı öldürdü”.

“ციცინეთელებ-ი ღამის ნათურასავით ანათებდნენ (Tsitsinateleb-i ğamis naturasavit anatebdnen)-Ateş böcekleri gece lamba gibi yanıyordu”.

8.2. მოთხრობითი ბრუნვა-მა, -მ: İsmın Eden Hâli - ma ,– m; Türkçede bulunmayan ve Gürcücede var olan İsmın Eden Hâli ünlüyle biten kelimelere –m, ünsüzle biten kelimelere ise–ma şeklinde gelmektedir: ქვა-მ-kva-m (taş), ქალ-მა-Kal-ma (Kadın). Genelde geçmiş zamanla kullanılır. Türkçede İsmın Eden Hâli bulunmamaktadır, dolayısıyla bu durum ekiyle yazılan kelimeler Türkçede ek almaz.

“ბიჭ-მა მეგობარს წერილი მისწერა (Bich-ma megobars tserili mistsera)-**çocuk** arkadaşına mektup yazdı”.

“ექიმ-მა პაციენტს წამალი დაუნიშნა (Ekim-ma tsamali daunishna)-**Doktor** hastasına ilaç yazdı”.

„ხე-მ მოისხა ფოთოლი (Khe-m moisha potoli)-**Ağaç** yapraklarla süslendi”.

8.3. მიცემითი ბრუნვა -ს: İsmın Yönelme Hâli –s; Hem ünlüyle hem de ünsüzle biten kelimelere –s gelmektedir. Türkçede -a, -e yönelme hâli ekleriyle karşılık bulmaktadır.

“სტუმარ-ს ყავა მიართვა (stumar-s kava miartva)-Misafire kahve ikram etti”.

“დედა-ს ყველაფერი ვუამბე (Deda-s kvelaperi vuambe)-Anneme her şeyi anlattım”.

“მასწავლებელ-ს ყვავილები მიართვა (Mastsavlebel-s kvavilebi miartva)-Öğretmene çiçekler aldı”.

8.4. ნათესაობითი ბრუნვა -ის: İsmın İlgi Hâli –is; İsmın bu hâline gelen ekler Türkçede isim tamlamasında tamlayana gelen ekleri (-ın, -in, -un, -ün, -nın, -nın, -nun, -nün) karşılar.

“გაზაფხულ-ის პირველი ყვავილი იაა (Gazaphul-is pirveli kvavili iaa)-İlkbaharın ilk çiçeği menekşedir”.

“ატმ-ის მურაბა ძალიან გემრიელია (Atm-is muraba zalian gemrielia)-
Şeftali reçeli çok lezzetlidir”.

„ძალის ყევამ გაგვალვია ყველა (Dzağl-is kepam gagvağviza kvela)-
Köpeğ**in** havlaması bizi uyandırmıştı”.

8. 5. მოქმედებითი ბრუნვა -ით: İsmi Vasita Hâli –it; Türkçede karşılığı *ile* edatından ekleşen –la, -le ekidir.

“არე-მარე თოვლ-ით დაიფარა (Tovlit daipara are-mare)-Etraf kar **ile** kaplandı”.

“ბალიდან კალათ-ით სავსე ხილი ამოიტანა (Bağidan kalat-it savse ili amoitana)-Bahçeden sepet **ile** dolu meyveyi getirdi”.

“ის ყოველთვის საჩუქრებ-ით მანებივრებდა (İs koveltvis saçukreb-it manebivrebda) –Beni hep hediyeler **ile** şımartıyordu”.

8. 6. ვითარებითი ბრუნვა -ად, -დ: İsmi Eşitlik Hâli - ad , - d; Ünsüzle biten kelimelere –ad, ünlüyle biten kelimelere ise –d olarak gelmektedir. Türkçedeki karşılığı *-a, -e eklerdir*. Türkçede bulunan –ca, ce, -ça, -çe eşitlik eklerine karşılık gelmez.

“პატარა სახლი დიდ სასახლ-ედ გადააქციეს (Patara sahli did sasahled gadaaktsies)-Küçük evi kocaman saraya dönüştürdüler”.

“ახალი ოთახის კედლები ცისფრ-ად შევღებეთ (Ahali otahis kedlebi tsisprad şevğebet)-Yeni odanın duvarlarını maviye boyadık”.

“ბოროტი დედაკაცი ქვა-დ გადაიქცა (Boroti dedakaci kva-d gadaiktsa)-Kocakarı taşa dönüştü”.

8.7. წოდებითი ბრუნვა -ო, -ვ: İsmi Hitap Hâli - o , - v; Türkçede karşılığı bulunmamaktadır. Ünsüzle biten kelimelere –o, ünlüyle biten kelimelere –v olarak gelmektedir. Bu eki almayan bazı istisna kelimeler de mevcuttur.

“შვილ-ო, სახლში შემოდი (Şvil-o sahlşi şemodi)-Yavrum, içeri gel”.

“ჩემ-ო კარგ-ო ქვეყან-ავ (Çem-o karg-o Kvekana-v)-Benim güzel vatanım”.

“მეგობრებ-ო დღეს ყველას ჩემთან გეპატიჟებით (Megobreb-o dğes kvelas çemtan gepatijebit)-Arkadaşlar, bugün hepinizi evime davet ediyorum”.

8.8. Hâl ekleri her türlü isim için aynı olduğundan çokluk eki gelince de değişmemektedir. დიდ-მა; დიდ-ებ-მა; Did-ma; did-eb-ma (büyük, büyükler). Bazı sözcükler –eb çokluk eki aldığı anda hâl eki ya düşer ya da farklı sese dönüşür. მსხალ-ი; მსხალ-ებ-ი (mshal-i mshl-eb-i)-Armut-armutlar. ქვეყანა; ქვეყნ-ებ-ი (Kvekana; Kvekn-eb-i), ülke-ülkeler. Bazı kelimeler ismin ilgi, vasıta ve eşitlik hâli eklerini aldıklarında ünlü ses ünsüze de dönüşebilmektedir:

İsmin Yalın Hâli (სახელობითი ბრუნვა): მინდორ-ი; (Mindor-i)

İsmin Eden Hâli (მოთხრობითი ბრუნვა): მინდორ-მა; (Mindor-ma)

İsmin Yönelme Hâli (მიცემითი ბრუნვა): მინდორ-ს; (Mindor-s)

İsmin İlgi Hâli (ნათესაობითი ბრუნვა): მინდვრ-ის; (Mindvr-is)

İsmin Vasıta Hâli (მოქმედებითი ბრუნვა): მინდვრ-ით; (Mindvr-it)

İsmin Eşitlik Hâli (ვითარებითი ბრუნვა): მინდვრ-ად; (Mindvr-ad)

İsmin Hitap Hâli (წოდებითი ბრუნვა): - მინდორ-ო; (Mindor-o)

9) Çoğul eki kelimelerin sonuna gelmektedir; Sayılardan sonra çoğul eki gelmez: ექვსი ვაშლი (ekvsi vaşli), სამი გოგონა (sami gogona).

10) Gürcücede cinsiyete göre ayrılık yapılmamaktadır, ama soru kelimesi vin? (Kim?) İnsanlara sorulur, Ra? (Ne?) İse diğer canlı veya cansız varlıklara.

11) Gürcücede sıfatların derecelendirilmesi için farklı yollar vardır: Ekler-mo-did-o (büyükçe), u-did-esi (en büyük). Bir diğer yol kelimelerle derecelendirmenin yapılmasıdır: dzalian lamazi (çok güzel), priad çkviani (pek akıllı), metad lamazi (epeyce güzel), ayrıca kelimelerin tekrarlanmasıyla da yapılır: ahal-aşali (yeni yeni), tşhel-tşheli (sıcak sıcak) vb (Manvelidze, 2019:15-16).

12) Gürcücede soru eki bulunmamaktadır. Soru cümleleri vurgu veya soru bildiren vin? ve Ra? kelimeleri ile gerçekleştirilmektedir. ეს შენი ბურთია? (Es şeni burtia?)-Bu top senin mi? რა ხდება? (Ra hdeba?) Ne oluyor?

13) “Gürcücede en zor kelime çeşidi fiildir. Fiilin zor olmasında anlamsal zenginlik, çok kişili özelliğe sahip olması, fiil ön ekleri vb. özellikler rol oynamaktadır. Gürcüce, fiil kategorilerinin yapısıyla zengin bir konuma sahiptir ve bünyesinde 14 kategori barındırmaktadır: Şahıs, sayı, zaman, kip, süreklilik (eylemin kaç kez yapıldığını ifade eder), eylem, çağdaşlık, çekim, yön, yönelme, aspekt (görünüş), çatı, davranış (versiyon), ettirgen çatı (kontakti). Çekimlemede

en önemli faktör fiilin statik ve dinamik olarak bölünmesidir” (Manvelidze, 2019:16). Fiilin özelliklerinden birisi de çok şahıslılık olmasıdır. Yani bir fiil hem nesnel hem de öznel olabilir. ვუთხარო- მე, მას, ის (Ben ona onu söyledim), bu fiilde üç şahıs zamiri kullanıldığı için fiil de üç şahıslıdır. გაუკვირდა- მას ის (Gaukvirda- mas, is) iki şahıslı fiil, იშლება- ის (İşleba-is) tek şahıslı. Fiilerde şahıs zamirlerinin sayısı fiillerin şahıslarını belirlemektedir.

14) Gürcüce cümleler temel cümle öğelerine göre özne-nesne-yüklem olarak sıralanmıştır (Ö-N-Y).

15) Kelime hazinesi açısından Gürcüce çok zengindir. İkileşme drosadro, handahan, iki farklı kelimenin birleştirilmesiyle mzetunahavi, chirisupali veya üç farklı sözcüğün bir araya gelmesiyle farklı anlamlı kelimeler meydana gelir: tavqudmoglejili (tavi-qudi-moglejili).

2.3. Türkçe Dil Bilgisinin Özellikleri

1. Bugün kullanılan Türk alfabesinde 29 harf bulunmaktadır. Sekizi ünlü (a, e, ı, i, o, ö, u, ü) ve yirmi biri ünsüz (b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z).

2. Büyük ünlü (kalınlık-incelik), küçük ünlü (düzlük-yuvarlaklık) uyumu Türkçe seslerin özelliklerinden birisidir.

3. Türkçe kelimelerin başında l, r, ğ, c, m, n, ñ, v, z; sonda ise b, c, d, g ünsüzleri bulunmaz;

4. Türkçe kelimelerin başında iki ünsüz bulunmaz, hece ve kelime sonunda belli ünsüz çiftleri dışında iki ünsüz bulunmaz. Türkçe sözcüklerin kökünde aynı cinsten ünsüzler yan yana gelmez;

5. Türkçe sondan eklemeli diller arasına girmektedir. Birden fazla, farklı görevleri üstlenen ekler beraber gelebilir.

6. Önemli konulardan birisi de edatlardır. Tek başına cümlede öge olmayan ve kendi başlarına anlam taşımayan, bir isim unsuru ile gelip anlam ifade eden kelimelere, edat denir. İsimler bazı çekim edatlarıyla yalın ve ismin çeşitli hâlleriyle bulunmaktadır.

7. Türkçede sayı sıfatlarından sonra, kelime çokluk ekiyle gelmez. (dört pencere, yirmi çocuk vb.)

8. Kurallı cümle ögeleri Ö-T-Y şeklindedir fakat devrik cümlelerde yüklem cümlelerin başında ve ortasında da bulunabilir.

9. Türkçe grameri zamanlarla zengindir. Farklı dillerde Türkçenin bazı zamanlarının eşdeğeri bulunmamaktadır. Türkçedeki geçmiş zaman işlevi iki ayrı ek ile yapılır. Birisi öğrenilen geçmiş zaman olarak belirtilen yapıdır ve -mIş/-mUş eki ile diğer yapı görülen geçmiş zaman olarak belirtilir ve -DI/ -DU eki ile yapılır.

10. Gürcücede de olduğu gibi sıfatlar isimlerden önce kullanılır: yeşil göl, güzel çocuk, en büyük ev.

11. Soru cümleleri kurmak için -mI/-mU soru eki, soru sıfatları, soru zamirleri, soru zarfları ve soru edatları kullanılmaktadır. Aynı zamanda Gürcücedeki gibi vurguyla da soru cümlesi yapılmaktadır. Soru eki -mI/-mU yüklemden veya diğer cümle ögelerinden sonra gelir. -mI/-mU ekinin var olması Altay dil ailesinin ortak özelliklerindedir.

12. Türkçede gramatik cinsiyet olmadığı için cümlelerde cinsiyet farkından kaynaklanan değişiklikler yapılmaz. Örneğin: İngilizce'deki *she, he'nin* karşılığı Türkçede yoktur.

13. Türkçede belirlilik bildiren tanımlık bulunmamaktadır.

14. Yükleme hâli (belirtme hâli) ismi fiile bağlar (Annem ekmeği aldı) ve ekli ve eksiz şekilde bulunabilir.

15. Türkçede tekrarlara özen gösterilir. Bir sözcüğü ifade etmek için eş, zıt veya yakın anlamlı kelimelerin tekrarıyla oluşan yapılara tekrar grubu (ikilemeler) denir: ev bark, düşün taşın. Bazı ikilemelerde birinci kelime normal bir şekilde kalır ikinci ise b-m-p vs. seslerin almasıyla gerçekleşir: kalem malem, para mara vb.

2.3.1. Türkçe ve Gürcüce arasındaki Farklılıklar

1. Türkçede var olan tipik ünlülerin (ö, ü, ı) Gürcücede bulunmaması;
2. Gürcücede kalınlık- incelik, düzlük-yuvarlaklık gibi ses uyumunun olmaması;
3. Türkçe gramerine aykırı bir kaç ünlünün Gürcücede üst üste gelebilmesi;
4. Her iki dilde kullanılan eklerin diğer dilde farklı karşılıkları;
5. Gürcücede soru ekinin olmaması;

6. Gürcücede var olan ismin eden hâlinin ve ismin hitap hâlinin Türkçede olmaması;
7. Her iki dil için fiil özelliklerinin farklılıkları;
8. Sıfatların derecelendirme durumlarının farklılıkları;
9. Gürcücede eklerin önden, ortadan ve sondan gelebilmesi.
10. Zamanlar arasındaki farklılıklar.

2.3.2. İki Dil Arasındaki Benzerlikler:

1. Her iki dilde harflerin yazıldığı gibi okunması ve okunduğu gibi yazılması;
2. Cümle içerisinde öğelerin özne, tümleç, yüklem sıralamasıyla gelmesi;
3. Her iki dilde de gramer cinsiyetinin olmaması;
4. Sıfatların isimden önce gelmesi her iki dil için de geçerli;
5. Sayı sıfatlarından sonra çokluk ekinin gelmemesi;
6. Eklerin gelmesiyle bazı kelimelerde ünlülerin düşmesi;
7. Her iki dilde de artikelin bulunmaması.
8. Yeni sözcükler türetme açısından Türkçe ve Gürcücenin de elverişli olması.

2.4. Türkçeden Gürcüceye Çeviriyle İlgili Anketlerin

Değerlendirilmesi

Çalışmamızda iki dil arasındaki benzerlik ve farklılıklardan yola çıkarak Türk öğrencilerin Gürcüce öğreniminde karşılaştıkları sorunların nedenlerini tespit etmeye ve en çok karşılaşılan zorlukları anlamaya çalışacağız. Söz konusu iki dil arasında ne kadar farklılık olsa da öğrencilerin motivasyonu ve öğretmenlerin doğru yerde doğru yöntemleri kullanması bu engellerin giderilmesine büyük katkılar sağlamaktadır.

Uyguladığımız anketlerde Gürcüce öğreniminde öğrencilerin tercih ettikleri yöntemler ile ilgili sorduğumuz soruların yanı sıra Gürcüce ünsüzleri ve ünlülerin yazımına, sayıların harflerle yazımına, Türkçeden Gürcüceye ve Gürcüceden Türkçeye çeviriye, boşluk doldurma alıştırmalarına, kompozisyon ve bildikleri deyim ve atasözlerini yazmalarına yer verilmiştir. Bu konularla ilgili anket sonuçlarının değerlendirilmesi aşağıda verilmiştir.

2.4.1. Cümle İçerisinde Aris Kelimesinin ve (a) Bildirme Ekinin, Ayrıca (Hem) Bağlacının Kullanımı.

Orjinal Metin: <i>Annem hem çok güzel hem de sadakatlidir.</i>
Gürcüceye Çeviri: დედაჩემი თან ძალიან ლამაზი, თანაც კეთილია. (Dedaçemi tan dzalian lamazi tanats ketilia. დედაჩემი თან ძალიან ლამაზია, თანაც კეთილი (Dedaçemi tan dzalian lamazia, tanats ketili)
Öğrencilerin Çevirileri:
1. დედაჩემი თან ძალიან ლამაზი, თანაც კეთილი (Dedaçemi tan dzalian lamazi, tanats ketili)
2. დედამ ბევრი ლამაზი (Dedam bevri lamazi)
3. დედა ზალიან ლამაზი და ქეთილი (deda zalian lamazi da qetili)
4. დედაჩემი ძალიან ლამაზი და თან სიკედი (Dedaçemi dzalian lamazia da tan sikedi)
5. დედაჩემი თან ძალიან ლამაზი, თან ქეთილა არის (Dedaçemi tan dzalian lamazi, tan qetila aris)
6. დედაჩემი თან ძალიან ლამაზია. (Dedaçemi tan Dzalian lamazia)
7. დედაჩემი თან ძალიან ლამაზია და ერთგულება (Dedaçemi tan dzalian lamzia da ertguleba)
8. დედაჩემი თან ძალიან ლამაზია თან კეთილი (Dedaçemi tan dzalian lamazia ketili)
9. მამა ჩენი ზალიან ლამაზია (Mama çeni zalian lamazia)
10. დედაჩემი თან ძალიან ლამაზი, თანაც კეთილი (Dedaçemi tan dzalian lamazi, tanits ketili).
11. დედა ზალიან ლამაზი და ქეთილი (Deda zalian lamazi da qetili)
12. ჩემი დედა ზალიან ლამაზია და ქეთილია (Çemi deda zalian lamazia da qetilia)

Tablo 2.4.1’de österdiğimiz sonuçlara göre bu çeviriyi on iki öğrencinin hepsi yanlış yapmıştır. Yapmış oldukları hatalar aşağıda sıralanmıştır:

1. Eksiz cümleler: Türkçedeki -dır/-dir, -dur/-dür, -tır/-tir, -tur/-tür klerinin karşılığı Gürcücede *aris* kelimesi veya yüklem görevinde olan kelimenin sonuna gelen *a* sesidir. “*lamazia*” veya *lamazi aris* her ikisi de -güzel-dir anlamına gelir, öğrenciler ya *lamazi* ya da *ketili* kelimesinin sonuna *a* eki getirerek cümleyi tamamlamış olacaktı, fakat sözcükler eksik yazılmıştır. Belirtmek gerekir ki, aynı cümlede hem *lamazi*, hem de *ketili* sözcüğünün sonuna bildirme ekinin getirilmesi yanlıştır.

2. Harf ve ses yanlışlıkları: Gürcücede var olan ve Türkçede bulunmayan *ႃ* (dz) arası bir ses bazı öğrenciler tarafından *z* olarak yazılmıştır: ზალიან (*zalian*), aynı zamanda Gürcücedeki *კ* (*k*) harf da *q* olarak yazılmıştır.

3. Gürcücede “çok” sözcüğünün karşılığı olarak iki kelime *bevri* ve *dzalian* kullanılmaktadır. *Bevri* isimlere *dzalian* ise fiilere ve sıfatlara gelmektedir. Bu iki kelimenin karşılığı Türkçede sadece *çok* kelimesi olduğu için öğrenciler bazı cümlelerde sıfatlara da *bevri* kelimesini kullanmıştır: Yanlış: *bevri lamazi*, doğrusu: *Dzalian lamazi*.

2.4.2. Sa-e İsimden İsim Yapma Ekinin ve Dzalian Sıfatının Kullanımı

Orjinal Metin: Masada çok büyük kalemlik vardı
Gürcüceye Çeviri: მაგიდაზე ძალიან დიდი საკალმე იყო (Magidaze dzalian didi sakalme ikho)
Öğrencilerin Çevirileri:
1. მაგიდაზე ზალიან დიდი ქალამი არის (Magidaze zalian didi qalami aris)
2. მაგიდაზე ძალიან დიდი საკალმე იყო (Magidaze dzalian didi sakalme ikho)
3. მაგიდაზე ბევრი საკალმე არის (Magidaze bevri saqalme aris)
4. მაგიდაზე დიდი საკალმე იყო (Magidaze didi saqalme ikho)

5. მაგიდაზე ზალიან დიდი (Magidze zalian didi...)
6. მაგიდაზე ძალიან დიდი ფანქრის შემთხვევა არის (Magidaze dzalian didi panqris ŧemthveva aris)
7. მაგიდაზე ბევრი დიდი ...არიან (Magidaze bevri didi arian)
8. მაგიდაზე ძალიან დიდი მექალმე არის (Magidaze dzalian didi saqalme aris)
9. მაგიდაზე ძალიან ბევრი ფანქარია (Magidaze dzalian bevri panqaria)
10. მაგიდაზე ძალიან დიდი საკალმე არის (Magidaze dzalian didi sakalme aris)
11. მაგიდაზე ზალიან დიდი მექალამე ქონდა (Magidaze zalian didi meqalame qonda)
12. მაგიდაზე ფანქრების უზარმაზარი...(Magidaze panqrebis uzarmazari)
13. მაგიდაზე ძალიან დიდი საპანკრე იყო (Magidaze dalian didi sapanqre ikho)
14. მაგიდაზე იყო ზალიან დიდი საქალმე (Magidaze ikho zalian didi saqalme)

Değerlendirmesi:

1. Türkçedeki *-lik/-lık, -luk/-lk* eklerinin Grcedeki karŧılıęı n ek *-sa* ve son ek *-e* 'dir (tzlk/sa-maril-e, ŧeker-lik/sa-ŧakr-e) Dolayısıyla *sa-kalm-e* sözcüğünün sadece *kalem* olarak yazılması veya *-me-e* (me-kalm-e) meslek yapan eklerle yazılması yanlıŧtır.

2. Var sözcüğünün karŧılıęı Grcede *aris* kelimesidir, gemiŧ zamanda *aris* kelimesi *ikho* olarak deęiŧir, cümlede "kalemlik vardı"yı öğrenciler "kalemlik var" ŧeklinde ŧimdiki zaman olarak (aris) yazmıŧtır.

3. Yine *ð* (dz) yerine *z* ve *d*, *ç* (*ķ*) yerine *q* kullanılmıŧtır.

4. Bazı ęrenciler kelimeleri bilmedikleri için cümleyi yarım bırakmıŧ, bazıları ise kelimelerin karŧılıęını yanlıŧ yazmıŧtır (kalemlik yerine kurŧun kalem). Bu cümle doğru ŧekilde sadece bir ęrenci tarafından yazılmıŧtır.

**2.4.3. İle Edatının veya –İA Ekinin Karşılığı Olan -it Ekinin ve –
şi Bulunma Ekinin Kullanımı**

Orjinal Metin: Otobüsle eve gidiyorum
Gürcüceye Çeviri: ავტობუსით სახლში მივდივარ (Avtobusit sahlşi mivdivar)
Öğrencilerin Çevirileri:
1. ავტობუსი სახლი მივდივარ (Avtobusi sahli mivdivar)
2. ავტობუსით სახლში მივდივარ (Avtobusit sahlşi mivdivar)
3. ავტობუსით სახლში მივდივარ (Avtobusit sahlşi mivdivar)
4. ავტობუსის სახლიში მივდივარ (Avtobusis sahlşi mivdivar)
5. სახლში ავტობუსით მივდივარ (Sahlşi avtobusit mivdivar)
6. სახლში მივდივარ ავტობუსით (Sahlşi mivdivar avtobusit)
7. აუტობუსით სახლში მივდივარ (Authobusit sahlşi mivdivar)
8. აუტობუსით სახლი მივდივარ (Autobusith sahli mivdivar)
9. ავტობსიც სახლიში მივდივარ (Avtobsits sahlşi mivdivar)
10. ავტობუსით სახლიში მივდივარ (Avtobusit sahlşi mivdivar)
11. ავტობუსით მივდივარ სალხში (Avtobusit mivdivar salhşi)
12. სახლში ავტობუსით მივდივარ (Sahlşi avtobusit mivdivar)
13. ავტობუსით სახლში მივდივარ ანუ დავდივარ (Avtobusit sahlşi mivdivar anu davdivar)
14. მე ავტობუსით მივდივარ სახლში (Me avtobusit mivdivar sahlşi)

15.სახლში მივდივარ ავტობუსში (Sahlşi mivdivar avtobuşşi)

16. ავტობუსით მივდივარ სალხში (Avtobusit mivdivar salhşi)

Değerlendirmesi:

1. Türkçedeki *ile* edatının veya –IA ekinin karşılığı Gürcücede *-it* ekidir. Otobüs ile/ otobüsle: avtobus-it. Öğrencilerin büyük kısmı *-it* ekini yerinde kullanmıştır. Bazılar ise kelimeleri eksiz yazmış (avtobusi, sahlı) veya yanlış ek kullanmıştır (avtobus-şi/otobüs-te).

2. Gürcüce ve Türkçe cümlede öğelerin sıralamasına göre Ö-T-Y kuralına uymaktadır. Öğrencilerin bir kısmı bu kurala uymamıştır. (Avtobusit mivdivar salhşi, sahlşi mivdivar avtobuşşi). Belirtmek gerekir ki, bu durumda cümlenin anlamı aynı kalmıştır.

3. Gürcücede bazı kelimeler ek alınca ünlü düşmesi meydana gelmektedir. Sahli kelimesi –şi eki aldığı anda –i ünlüsü düşmektedir: –sahl-şi. Öğrencilerin bir kısmı bu kelimeyi –i ünlüsü düşmeden yazmıştır: sahlı-şi. Doğrusu: sahl-şi. Ünsüzlerin üst üste gelmesi Türkçe dil bilgisine aykırı bir durum olduğu için öğrencilerin –i ünsüzünü de bu yüzden düşürmeden yazdığını düşünmekteyiz, çünkü *sahl-şi* kelimesinde ekle beraber üç ünsüz bir araya gelmektedir.

4. Ünsüzlerin yerlerinin değiştirilmesi: Sahli kelimesi salhi olarak yazılmıştır.

5. Gürcücede bulunan t ünsüzü th olarak yazılmıştır: avtobusi-avthobusi.

2.4.4. Çemi - Ben Zamirinin İlgi Hâli Eki Almış Şeklinin Kullanımı

Orjinal Metin: Babam beni de kardeşlerimi de çok seviyor

Gürcüceye Çeviri: Mamaçems mets da çemi da-zmebits dzalian vukvarvart
Öğrencilerin Çevirileri:
1. მამას მე და ძიმები ძალიან უყვარს (Mamas me dzimebi dzalian ukvars)
2. მამაჩემი მე და ძმები უყვარს (Mamaçemi me da dzmebi ukvars)
3. მამაჩემი მე და ჩემი ძმა ძალიან უყვარს (Mamaçemi me da çemi dzma dzalian ukvars)
4. მამაჩემი მე და ძმები (Mamaçemi me da dzmebi)
5. მამაჩემი მეც და დებიც ძალიან უყვარს (Mamaçemi mets da debits dzalian ukvars)
6. მამაჩემი მეც და ჩემი ძმაც ძალიან უყვარს (Mamaçemi mets da çemi dzmats dzalian ukvars)
7. მამაჩემი მეც და ჩემი დაც უყვარს (Mamaçemi mets da çemi dats ukvars)
8. მამაჩემი მე და ჩემი ძმები ძალიან უყვარს (Mamaçemi me da dzmebi dzalian ukvars)
9. მამას მე და დები უყვარს ძალიან (Mamas me da debi ukvars dzalian)
10. მამა ჩემი მე და ძმეები ძალიან უყვარს (Mama çemi me da dzmeebi dzalian ukvars)
11. მამაჩემი მეც და ჩემიდაც უყვარს (Mamaçemi mets da çemidats ukvars)
12. მამას მეც და ჩემი ძმები და დები ძალიან უყვარს (Mamas mets da çemi dzmebi da debi dzalian ukvars)
13. მამა ჩემი მე და ძმეები ძალიან უყვარს (Mama çemi me da dzmeebi dzalian uyvars)
14. მამაჩემი მე და ჩემი ძმები ძალიან უყვარს (Mamaçemi me da çemi dzmebi dzalian uyvars)

Değerlendirmesi:

1. Sözcüklerin doğru bilinmemesi: kardeşlerimi/da-dzmebi olarak çevirilmesi gerekirken ya sadece dzmebi (erkek kardeş) ya da sadece debi (kız kardeş) olarak yazılmıştır.

2. Türkçedeki *benim* zamirinin Gürcücedeki karşılığı *çemi* (benim) kelimesidir. Gürcücede aitlik eklerinin aracılığıyla değil zamirlerin ilgi hâli ile belirtilir მგ (ben)-ჩემი -çemi (benim); შენ (sen) -შენი şeni (senin); ის (o) მისი-misi, imisi (onun); ჩვენ (biz) ჩვენ-ჩვენი (bizim); თქვენ (siz) თქვენ-თქვენი (sizin); ისინი (onlar) მათი-mati, imati (onların); İyelik ekleri bazı kelimelere sondan (anne-m/dedaçemi), bazı kelimelere ise önden gelir (kitab-ım/çemi tsigni).

3. Gürcücede fiil birden fazla şahıs eki alabilir. V-ukvarvar-t (o bizi seviyor) bizi yani beni de kardeşlerimi de seviyor anlamındadır, öğrenciler bu fiili birinci şahıs ekini yazmadan sadece ikinci şahıs eki ile yazmaktadırlar. Seviyor-ukvars (o, onu,-babam kardeşlerimi), vukvarvart (o bizi, babam beni de kardeşlerimi de).

2.4.5. Zamirlerin ve –şi bulunma hâli ekinin kullanımı

Orjinal Metin: Arkadaşım Bakü’de yaşıyor
Gürcüceye Çeviri: Çemi megobari Bakoşi tskhovrobs
Öğrencilerin Çevirileri:
1. ჩემი მეგობარი ბაკუში ცხოვრობს (Çemi megobari bakuşi tshovrobs)
2. ჩემი მეგობარი ბაკუში ცხოვრობს (Çemi megobari Bakuşi tshovrobs)
3. ჩემ მეგობერს ბაკუში ცხოვრობ (Çem megobers Baquşi tshkhovrob)
4. ჩემი მეგობრები ბაკუზე ცხოვრობენ (Çemi megobrebi Baquze tskhovroben)
5. ჩემი მეგობარ ბაკუში იცხოვრა (Çemi megobar Baquşi itskhovra)

6. ჩემი მეგობარი ბაჟო ცხოვრობს (Çemi megobari Baqo tskhovrobs)
7. ჩემი მეგობარი ბაჟუ ცხოვრობ (Çemi megobari Baqu tskhovrob)
8. ჩემი მეგობარი ბაჟუში ცხოვრობს (Çemi megobari Baquši tskhovrobs)
9. ჩემი მეგობარი ბაჟუში ცხოვრობს (Çemi megobari Baquši tskhovrobs)
10. ჩემი მეგობარი ბაჟუში ცხოვრობს (Çemi megobari Baquši tskhovrobs)
11. ჩემი მეგობარი ბაჟუში ცხოვრობს (Çemi megobari Baquši cxorobs)
12. ჩემი მეგობარი ბაჟოში ცხოვრობს (Çemi megobari Baqoši tskhovrobs)
13. ჩემი მეგობარი ბაჟუში ცხოვრობს. (Çemi megobari Baquši tskhovrobs)
14. ჩემი მეგობარი ბაკოში ცხოვრობს (Çemi megobari Bakhoši tskhovrobs)

Değerlendirmesi:

1. Türkçedeki –da/-de, -ta/-te bulunma durumu eklerinin Gürcücedeki karşılığı –şi (karada-şi/dolapta) ve –ze (magida-ze/masada) ekleridir. Gürcücede bulunma durumu iki farklı ek ile kullanılmaktadır. –şi eki eylemin yapıldığı yeri veya nesnenin bir şeyin içinde bulunduğunu bildirir: Karada-şi bevri tkbileulia/dolapta bir sürü tatlı var; Bidzaçemi germania-şi tskhovrobs/amcam Almanya’da yaşıyor. -ze eki ise nesnenin bir şeyin üstünde bulunduğunu bildirir: Magidaze skhvadskhva avtoris tsignebia/ Masada farklı yazarların kitapları var; Tabloda da gördüğümüz gibi öğrencilerin bir kısmı bu ekleri karıştırmış ve *Bako-şi* yerine *Bako-ze* yazmıştır. Diğer kısmı ise eksiz sadece Bako olarak ifadede bulunmuştur.

2. Bakü kelimesi Gürcüceye Bako olarak çevrilmiştir; öğrencilerin büyük kısmı Türkçede olduğu şekilde Bakü olarak aktarmıştır.

3. Sadece bir öğrenci cümle içerisinde zamanı yanlış kullanmış ve şimdiki zaman eki yerine geçmiş zaman ekini kullanmıştır: i-tskhovr-a/yaşadı.

2.4.6. Hem ... Hem Bağlacının ve Bildirme Ekinin Kullanımı

Orjinal Metin: Evim hem büyük hem güzeldir
Gürcüceye Çeviri: Çemi sahli than didi da than lamazia
Öğrencilerin Çevirileri:
1. ჩემი ოჯახი დიდი რაც ლამაზია (Çemi ojahi didi rats lamazia)
2. ჩემი სახლი თან დიდი თან ლამაზია (Çemi sahli than didi than lamazia)
3. ჩემი სახლი დიდი და ლამაზია (Çemi sahli didi da lamazia)
4. ჩემი სახლი დიდია და ლამაზია (Çemi sahli didia da lamazia)
5. ჩემი სახლი დიდი და ლამაზია (Çemi sahli didi da lamazia)
6. ჩემი სახლი დიდი და ლამაზია (Çemi sakhli didi da lamazia)
7. ჩემი სახლში დიდი და ლამაზია (Çemi sakhliši didi da lamazi)
8. ჩემი სახლი დიდი და ლამაზია (Çemi sakhli didi da lamazia)
9. ჩემი სახლი თან დიდი და ლამაზია (Çemi sakhli tan didi da lamazia)
10. ჩემი სახლი თან დიდი, დან ლამაზია (Çemi sakhli than didi, dan lamazia)
11. ჩემი სახლი დიდი და ლამაზია (Çemi sakhli didi da lamazia)
12. ჩემი სახლი დიდი და ლამაზია (Çemi sakhli didi da lamazia)
13. ჩემი სახლი თან დიდი თან მაგარია (Çemi sakhli than didi than magari)
14. ჩემი სახლში თან დიდია და ლამაზია (Çemi sakhliši than didia da lamazia)

lamazia)

Hem ... hem de bağlacının karşılığı olan თან/თან,თანაც (than/than, thanats) Gürcücede aynı görevi üstlenerek iki cümleyi birbirine bağlar.

1. Öğrencilerin bir kısmı bağlaçların kullanılmasına gerek duymamış ve cümleyi bağlaçsız çevirmiştir: Çemi sakhli didi da lamazia (Evim büyük ve güzeldir).

2. Sıfatların sonuna gelen a-ek Gürcüce’de bildirme görevini üstlenmektedir. Öğrencilerin çoğu kısmı bildirme ekini doğru yerde, doğru şekilde kullanmıştır.

2.4.7. Ayrılma Ekine Karşılık Gelen –Ze Ve Vasıta Hâline Karşılık Gelen –It Eklerin Kullanımı

Orjinal Metin: Kız kardeşim benden iki yaş küçük
Gürcüceye Çeviri: Çemi da çemze ori tslit umtsrosia (phataraa)
Öğrencilerin Çevirileri:
1. ჩემი ძმა ჩემთან ორი წელს ფატარაა (Çemi dzma çemtan ori tsels pataraa)
2. და ჩემზე ორი წლით ფათარაა (Da çemze ori tslit phatharaa)
3. ჩემი და ჩემზე ორი წლის ფათარა (Çemi da çemze ori tslis pathara)
4. ჩემი და ჩემზე ორი წელი ფათარა (Çemi da çemze ori tseli pathara)
5. ჩემი და არის ჩემზე ორი წლით უმცროსი (Çemi da aris çemze ori tslit umsrosi)
6. ჩემი და ჩემზე ფათარაა ორი წელი (Çemi da çemze phatharaa ori tseli)
7. ჩემი და ფათარაა ორი წელი ჩემზე (Çemi da phatharaa ori tseli çemze)
8. ჩემი და ჩემთან ორი წელი პატარა (Çemi da çemtan ori tseli pathara)

9. ჩემი და ჩემზე ორი წელი პატარაა (Çemi da çemze ori tseli patharaa)
10. ჩემი და ჩემზე ორი წელი პათარაა (Çemi da çemze ori tseli phataharaa)
11. ჩემი და ჩემზე ფათარაა ორი წელი (Çemi da çemze patharaa ori tseli)
12. ჩემი და ჩემთან ორ წლის პადარაა (Çemi da çemthan or tselis phadaraa)
13. ჩემი და ორი წლით პატარა (Çemi da ori tslit phatara)
14. ჩემი და ჩემზე 2 წლის პატარაა (Çemi da çemze 2 tselis pataraa)

Değerlendirmesi:

1. “Kardeşim benden iki yaş küçük” bu cümlede *yaş* kelimesi eksiz kullanılmaktadır. Gürcücede aynı cümlenin çevirisine bakarsak *yaş* kelimesi *tslit* olarak çevirilir, yani cümle içerisinde sondan –it vasıta hâli eki almaktadır. Öğrencilerin bir kısmı çeviri yaparken Türkçe düşünerek *yaş* sözcüğünü eksiz yazmıştır. *Ori tsl-it* olması gereken şekildir.

2. Örnek cümle içerisinde ayrılma ekini karşılayan –ze ek öğrenciler tarafından –tan bulunma ekiyle, ve ya tamamen eksiz yazılmıştır.

3. 3 (p) Türkçede olmadığı için öğrenciler tarafından p yerine ph harfleri yazılmıştır.

2.4.8. Magram (ama) Bağlacının Kullanımı

Orjinal Metin: Batum küçük ama güzel şehirdir
Gürcüceye Çeviri: Batumi patara, magram lamazi qalaqia
Öğrencilerin Çevirileri:
1. ბათუმი ფატარა, მაგრამ ლამაზია (Batumi patara magram lamazia)
2. ბათუმ ფათარა, მაგრამ ლამაზი ქალაქი (Batumi pathara, magram lamazi qalaqi)
3. ბათუმ ფათარა და ლამაზია (Batumi pathara da lamazia)

4. ბათუმი ფათარა მაგრამ ლამაზია (Batumi pathara magram lamazia)
5. ბათუმი პატარა მაგრამ ლამაზი ქალაქია (Batumi phathara magram lamazi qalaqia)
6. ბათუმი ფათარა მაგრამ ლამაზი ქალაქია (Batumi phathara magram lamazi qalaqia)
7. ბათუმში ფათარა, მაგრამ ლამაზი ქალაქია (Batumşi phathara, magram lamazi qalaqia)
8. ბათუმი პატარა, მაგრამ ქალაქია (Batumi patara, magram qalaqia)
9. ბათუმ ბათარაა მაგრამ ლამაზი ქალაქია (Batumi batharaa magram lamazi qalaqia)
10. ბათუმი პათარაა მაგრამ ლამაზი ქალაქია (Batumi phatharaa magram lamazi qalaqia)
11. ბათუმი პათარა მაგრამ ქარგი ქალაქი (Batumi phathara magram qargi qalaqi)
12. ბათუმი პატარა მაგრამ ლამაზი ქალაკია (Batumi patara magram lamazi qalakia)
13. ბათუმი პატარა, მაგრამ ლამაზი ქალაქია (Batumi patara, magram lamazi qalaqia)
14. ბათუმი პატარა, მაგრამ მაგარი ქალაქია (Batumi patara, magram magari qalaqia)

Değerlendirmesi:

1. Harflerin yanlış yazılması öğrencilerin sıkça yaptıkları hatalardan birisidir. Bu cümlede de t yerine th, (patara-**path**ara) q yerine k̄, (qalaqi-qalaki), p̄ yerine ise ph (phathara) harfleri kullanılmıştır.

2. Batum-i yalın hâl durumundadır ve sona gelen –i eki de bu durumu bildirir. Türkçede yalın hâl hiçbir durum eki almadığı için öğrencilerin bir kısmı *Batum-i* şeklini *Batum* olarak yazmıştır.

İkinci ödev de Türkçeden Gürcüceye çeviri üzerine olmuştur ancak bu ödevde göre öğrencilerin iyelik bildiren მავს (maqvs-var), ve მკავს (mkavs-var)

ve սո մայցն (ar maqvs-yok), սո մգացն (ar mqavs-yok) kelimelerini cümle içerisinde canlı ve cansız varlıklar için kullanma şekilleri tespit edilmiştir. Kaynak gruba verdiğimiz cümlelerin içeriği sadece söz konusu kelimelerle ilgili cümlelerden oluşmaktadır, bu nedenle önce tablo üzerinde cümle örnekleri verilip en son kısımda değerlendirmesi yapılmıştır.

2.4.9. İyelikli Kelimelerle Kullanılan Var Kelimesinin Karşılığı Olan Mkavs, Makvs Kelimelerinin Kullanımı

Orjinal Metin: Benim arabam var
Gürcüceye Çeviri: Me manqana mkavs
Öğrencilerin Çevirileri:
1. մց մգացն մանյանն (Me mkavs manqana)
2. մց մանյանն մայցն (Me manqana maqvs)
3. հցմո մանյանն մգացն (Çemi manqana mkavs)
4. հցմո մանյանն մյայցն (Çemi manqana mqavs)
5. մց մանյանն մգացն (Me manqana mkavs)
6. հցմո մանյանն մգացն (Çemi manqana mkavs)
7. մց մանյանն մյայցն (Me manqana mqavs)
8. հցմո մանյանն մգացն (Çemi manqana mkavs)
9. մց մանյանն մյայցն (Me manqana mqavs)
10. մց մանյանն մյայցն (Me manqana mqavs)
11. մց մանյանն մգացն (Me manqana mkavs)
12. մց մգացն մանյանն (Me mkavs manqana)

13. მე მყავს მანქანა (Me mkavs manqana)
14. მანქანა მაქვს (Mank(ვ)ana maqvs)

2.4.10. Aris Kelimesinin Ve -Shi Bulunma Ekin Kullanımı

Orjinal Metin: Sokakta araba var
Gürcüceye Çeviri: Quçaşi manqanaa (aris)
Öğrencilerin Çevirileri:
1. ქუჩაზე მანქანა არის (Quçaze manqana aris)
2. ქუჩაზე მანქანა ჰქავს (Quçaze manqana hqavs)
3. ქუჩაზე მანქანა არის (Quçaze manqana aris)
4. ქუჩაში მანქანა (Quçaši manqana)
5. ქუჩაში მანქანა არის (Quçaši manqana aris)
6. ქუჩაზე მანქანა მყავს (Quçaze manqana mkavs)
7. ქუჩაზე მანქანა მქავს (Quçaze manqana mqavs)
8. ქუჩაში მანქანა არის (Quçaši manqana aris)
9. ქუჩაზე მანქანა არის (Quçaze manqana aris)
10. ქუჩაში მანქანა არის (Quçaši manqana aris)
11. კუჩაში მანქანა არის (Kuçaši manqana aris)
12. ქუჩაში არის მანქანა (Quçaši aris manqana)
13. ქუჩაზე მანქანა არის (Quçaze manqana aris)
14. კუჩაში არის მანქანა (Quçaši aris manqana)

2.4.11. Canlı Varlıklara Hkavs Kelimesinin Kullanımı

Orjinal Metin: Amcamın iki çocuğu var
Gürcüceye Çeviri: Bidzaçems ori şvili hkavs
Öğrencilerin Çevirileri:
1. ჩემი ბიძია ორი შვილი ჰყავს (Çemi bidzia ori şvili hkavs)
2. ბიძია ჩემი ორი ბავშვი ჰყავს (Bidzia çemi ori bavşvi haqvs)
3. ჩემი ბიძიას ორი შვილი ჰყავს (Çemi bidzias ori şivili hkavs)
4. ბიძია ორი ბავშვები ჰყავთ (Bidzia ori bavşvebi hkavth)
5. ბიძაჩემის ორი ბავშვი ჰყავს (Bidzaçemis ori bavşvi hkavs)
6. ჩემი ბიძიას ორი ბავშვი ჰყავს (Çemi bidzias ori bavşvi hkavs)
7. ჩემ ბიძია ორი ბავშვი აქვს (Çem bidzia ori bavşvi aqvs)
8. ბიძაჩემს ორი შვილი ჰყავს (Bidzaçems ori şvili hkavs)
9. ჩემი ბიძია ორი ბავშვი ჰყავს (Çemi bidzia ori bavşvi hkavs)
10. ბიძია ჩემს ორი ბავშვი ჰყავს (Bidzia çems ori bavşvi hkavs)
11. ჩემი ბიძიას ორი ბავშვი ჰყავს (Çemi bidzias ori bavşvi hkavs)
12. ბიძაჩემის ორი ბავშვი ჰყავს (Bidzaçemis ori bavşvi hkavs)
13. ჩემი ბიძა ჰყავს ორი ბავშვი (Çemi bidza hkavs ori bavşvi)
14. ბიძაჩემს 2 შვილი ჰყავს (Bidzaçems 2 şvili hkavs)

2.4.12. Ar Aris (Yok) Kelimesinin Kullanımı

Orjinal Metin: Evde su yok

Gürcüceye Çeviri: Sakhliši tskali ar aris
Öğrencilerin Çevirileri:
1. სახლში წყალი არ არის (Sakhliši tskali araris)
2. სახლში სხალი არ არის (Sakhliši skhali ar aris)
3. სახლში წყლის არ არის (Sakhliši tskhlis ar aris)
4. საპლიში წყალი არაა (Sahlīši tsqali araa)
5. სახლი წყალი არა (Sakhli tskhali ara)
6. სახლში წყალი არ აქვს (Sakhliši tskhali ar aqvs)
7. სახლში წყალი არა.. (Sakhliši tskhali ara)
8. სახლში წყალი არ არის (Sakhliši tskhali ar aris)
9. სახლიში წყალი არ არის (Sakhliši tskhali ar aris)
10. სახლში წყალი არ არის (Sakhliši tskhali ar aris)
11. სახლში წხალი არ არის (Sakhliši tsxali ar aris)
12. სახლში არ არის წყალი (Sakhliši ar aris tskhali)
13. სახლში წყალი არ არის (Sakhliši tskhali ar aris)
14. სახლში წყალი არ არის (Sakhliši tskhali ar aris)

2.4.13. Canlı Varlıklara Göre Hkavs Kelimesinin Kullanımı

Orjinal Metin: Arkadaşımın büyük bir ailesi var
Gürcüceye Çeviri: Çem megobars didi ojakhi hkavs
Öğrencilerin Çevirileri:

1. ჩემი მეგობარის დიდი ოჯახი ჰყავს (Çemi megobaris didi ojakhi hkavs)
2. ჩემი მეგობარის დიდი ოჯახი ჰქავს (Çemi megobaris didi ojakhi hqavs)
3. ჩემი მეგობარს დიდი ოჯახი ჰყავს (Çemi megobars didi ojakhi hkavs)
4. ჩემს მეგობარს დიდი ოჯახი აქვს (Çems megobars didi ojahi aqvs)
5. ჩემს მეგობარს დიდი ოჯაკი ჰყავს (Çems megobars didi ojaki hkavs)
6. ჩემი მეგობარს დიდი ოჯახი ჰყავს (Çemi megobars didi ojakhi hkavs)
7. ჩემი მეგობარი დიდი ოჯახი მაქვს (Çemi megobari didi ojakhi maqvs)
8. ჩემი მეგობარი დიდი ოჯახი ჰყავს (Çemi megobari didi ojakhi hkavs)
9. ჩემს მეგობარი დიდი ოჯახი ჰყავს (Çems megobari didi ojakhi hkavs)
10. ჩემი მეგობარი ოჯახი დიდია (Çemi megobari ojakhi didia)
11. ჩემი მეგობრების დიდი ოჯახი ჰქავს (Çemi megobrebis didi ojakhi hqavs)
12. ჩემი მეგობარის ჰყავს დიდი ოჯახს (Çemi megobars hkavs didi ojakhs)
13. ჩემი მეგობარი აქვს დიდი ოჯახი (Çemi megobari aqvs didi ojakhi)
14. ჩემს მეგობარს დიდი ოჯახი აქვს (Çems megobars didi ojakhi aqvs)

2.4.14. Var ve Yok Kelimelerin Bir Cümlede Kullanması

Orjinal Metin: Zeynep'in oyuncacı var, benim yok
Gürcüceye Çeviri: Zeinabs sathamašo aqvs, me ara.

Öğrencilerin Çevirileri:
1. ზეინების სათამაშო აქვს, ჩემი არ მაქვს (Zeinebis sathamašo aqvs, çemi ar maqvs)
2. ზეინების თამაში აქვს მე არა მაქვს (Zeinebis thamaši aqvs me ara maqvs)
3. ზეინების სათამაშო აქვს მე არ მაქვს (Zeinebis sathamašo aqvs, me ar maqvs)
4. ზეინების თამაშო ჰქონდა მე არ მქონდა (Zeinebis thamašo hqonda me ar maqonda)
5. ზეინების სათამაშო არის ჩემი არა (Zeinebis sathamašo aris, çemi ara)
6. ზეინებს თამაშობ აქვს, ჩემი არი მაქვს (Zeinebs thamašob aqvs, çemi ari maqvs)
7. ზეინები სათამაშო მაქვს, ჩემი არა (Zeinebi sathamašo maqvs, çemi ara)
8. ზეინების სათამაშო ჰყავს, მე არ მაქვს (Zeinebis sathamašo hkavs, me ar maqs)
9. ზეინაფს სათამაშო აქვს, მე არ მაქვს (Zeinafs sathamašo aqvs, me ar maqvs)
10. ზეინების სათამაშო აქვს, მე არა მაქვს (Zeinebis sathamašo aqvs, me ara maqvs)
11. ზეინების სათამაში აქვს. მე არ მაქვს (Zeinabis sathamašo aqvs me ar maqvs)
12. ზეინები აქვს სათამაშო, მე არ მაქვს (Zeinebi aqvs sathamašo me ar maqvs)
13. ზეინებ აქვს სათამაშო, მე არ მაქვს (Zeineb aqvs sathamašo, me ar maqvs)
14. ზეინეფს სათამაშო აქვს მე არ მაქვს (Zeinefs sathamašo aqvs me ar makvs)

2.4.15. Cansız Varlıklara Göre Var kelimesinin Kullanımı

Orjinal Metin: Masada bilgisayar var
Gürcüceye Çeviri: Magidaze kompiuteria (aris)
Öğrencilerin Çevirileri:
1. მაგიდაზე კომფიუთერი არის (Magidaze komfiutheri aris)
2. მაგიდაზე კომპიუტერი ჰქავს (Magidaze kompiteri hqavs)
3. მაგიდაზე კომპიუტერი არის (Magidaze kompiuteri aris)
4. მაგიდაზე ქოფურერი (Magidaze qofureri)
5. მაგიდაზე კომფუთერი არის (Magidaze komfutheri aris)
6. მაგიდაზე კომფიუთერი აქვს (Magidaze komfiutheri aqvs)
7. მაგიდაზე ქომფიუთერი მაქვს (Magidaze qomfiutheri maqvs)
8. მაგიდაზე კომპიუტერი არის (Magidaze kompiuteri aris)
9. მაგადაზე კომფუთერი არის (Magadaze qomfutheri aris)
10. მაგიდაზე ჯომფიუთერი არის (Magidaze jomfiutheri aris)
11. მაგიდაზე ქომპიუთერი არის (Magidaze qompiutheri aris)
12. მაგიდაზე კომპიუტერი არის (Magidaze kompiuteri aris)
13. მაგიდაზე კომპიუტერია (Magidaze kompiuteria)
14. მაგიდაზე არის კომპიუტერი (Magidaze aris kompiuteri)

2.4.16. Canlı Varlıklara Var Kelimesinin Kullanımı

Orjinal Metin: Benim iki kız kardeşim, bir de ağabeyim var
Gürcüceye Çeviri: Me ori da erthits dzma mkavs
Öğrencilerin Çevirileri:
1. ჩემი ორი და ერთი უფროსი ძმა მყავს (Çemi ori da erthi ufrosi dzma mkavs)
2. მე ჩემი ორი და ერთი ძიმა მქავს (me çemi ori da erthi dzima mqavs)
3. მე ორი და მყავს ერთი ძმა მყავს (Me ori da mkavs erthi dzma mkavs)
4. ჩემი ორი და ერთი ძმა მყავს (Çemi ori da erthi dzma mkavs)
5. ჩემი 2 და მყავს და 1 ძმა მყავს (Çemi 2 da mkavs da 1 dzma mkavs)
6. ჩემი ორი და, ერთი ძმა მყავს (Çemi ori da, erthi dzma mkavs)
7. ჩემი ორი და ერთი ძმა მაქვს (Çemi ori da erthi dzma maqvs)
8. ჩემი ორი და, ერთი ძნა მყავს (Çemi ri da, erthi dzna mkavs)
9. მე ორი და ერთი ძმა მყავს (Me ori da erthi dzma mkavs)
10. მე ორი და და ძმა მყავს (Me ori da da dzma mkavs)
11. მე ორი და მქავს და ერთი ძმა მქავს (Me ori da mqavs da erthi dzma mqavs)
12. მე მყავს ორი და და ერთი ძმა (Me mkavs ori da da erthi dzma)
13. მე ორი და და ერთი ძმა მყავს (Me ori da da erthi dzma mkavs)
14. მე მყავს 2 და 1 ძმა (Me mkavs 2 da 1 dzma)

Değerlendirmesi:

1. Türkçedeki *var* kelimenin karşılığı Gürcücede *mkavs* ve *makvs* kelimelerdir, fakat bu sözcük şahıslara canlı ve cansız varlıklara göre değişmektedir: *me makvs-* sakhli,(evim var) *mkavs-deda* (annem var), *şen gakvs-* sakhli, (evin var) *gkavs-deda* (annen var), *mas akvs-akvs* sakhli, (evi var) *kavs deda* (annesi var). Bazı kelimeler istisna olarak cansız olmasına rağmen canlı kelimeler gibi *mkavs* kelimesini almaktadırlar: *Manqana mkavs* (arabam var). Öğrencilerin büyük kısmı söz konusu kelimeyi doğru şekilde yazmıştır. Kalan kısmı ise yanlış olarak *mkavs* yerine *makvs* kelimesini kullanmıştır.

2. Ben zamirinin ilgi hâli olan benim kelimesi Gürcücede *Çemi* şeklindedir. Öğrencilerin *Benim arabam var* cümlesinde *benim* kelimesini ilgi hâli ekiyle değil, ben şeklinde çevirmeleri gerekirdi. *me mkavs* manqana; Öğrencilerin bir kısmı şahıs zamirlerini ilgi hâli ile karıştırarak *Çemi mankana mkavs* şekilde yazmıştır ve bu ifade yanlıştır.

3. Daha önce de belirttiğimiz gibi *-da/-de*, *-ta/-te* eki Gürcücede *-şi* ve *-ze* şeklindedir. *Quça-şi* manqana aris sokakta araba var anlamını taşımaktadır. Sokakta Gürcücede *Quça-şi* demektir. Dolayısıyla *Quça* kelimesine *-şi* son eki gelmelidir ve bir kısım öğrenci tarafında yazılan *-ze* eki yanlıştır.

4. İsim tamlamasında tamlayan olan zamir, ekli olarak isimden önce kullanılır: benim evim, senin evin. Gürcücede akrabalık ilişkilerini anlatan bazı isimler ilgi hâl eki almış kişi zamirlerinden sonra bitişik yazılır. *Dedaçemi-benim annem*; *Mamaşeni/Senin baban*; *Bidzamisi/Onun amcası*; *Deidatkveni/Sizin teyzeniz*. Bunlar istisna kelimelerdir ve Gürcüceyi yeni öğrenenler cümle içerisinde kullanırken hata yapmaları beklenen bir durumdur. *Bidzaçemi* sözcüğü de aynı istisnalardandır, dolayısıyla öğrencilerin çoğu iyelik ekini isimden önce getirerek *Çemi bidzia* şeklinde yazmıştır.

5. *-In,-nIn*, *-Un/-nUn* ilgi hâli eklerinin Gürcücedeki karşılığı *-s*; *-is* son ekleridir: *Arkadaşımın ailesi/çemi megobr-is ojakhi*. Buna benzer cümlelerin çoğu eksiz yazılmıştır: *Çemi megobari ojakhi/Benim arkadaş aile* gibi;

6. *Zeynep* ismi Gürcüceye *Zeinab* şeklinde çevirilir, kaynak gruplarımız ismi Türkçede olduğu gibi *Zeynep* olarak yazmıştır;

7. Bazı öğrenciler *ჟ*, yerine *ქ*, veya *ჯ* (k q, c) birbirlerine yazılış şekli ile benzettiği için öğrenciler tarafından karıştırılmaktadır.

Anketimizin ilk kısmında öğrencilere Türkçeden Gürcüceye çeviri ile ilgili alıştırmalar verilmiştir. Bu alıştırmaların amacı çeviri yaparken öğrencilerin zorlandıkları kısımlarını tespit etmek ve hataların değerlendirilmesidir.

2.5.Gürcüceden Türkçeye Çeviriyle İlgili Anketlerin Değerlendirilmesi

2.5.1. Hkavs (Onun Var) İfadesinin Kullanımı

Orjinal Metin: ჩემ მეგობარ მარიამს დიდი ძაღლი ჰყავს (Çem megobar Mariams didi dzağli hkavs)
Türkçeye Çeviri: Arkadaşım Mariam'ın büyük köpeği var
Öğrencilerin Çevirileri:
1. Benim Mariam arkadaşımın büyük köpeği var
2. Arkadaşım Marianın büyük köpeği var
3. Benim arkadaşım MariamMin büyük köpeği var
4. Arkadaşım mariamın köpeği var
5. Benim arkadaşımın büyük köpeği var
6. Arkadaşım mariamın büyük köpeği var
7. Benim arkadaşım mariam in büyük köpeği var
8. Benim arkadaşım mariam 'ın büyük bir kopeği var.
9. Arkadaşım Mariamın büyük köpeği var.
10. Arkadaşım mariamın büyük bir köpeği var.
11. benim arkadasım marinin büyük köpeği var

2.5.2. Soru Kelimelerinin ve Soru İşaretinin Kullanımı

Orjinal Metin: აქ ავტობუსის გაჩერება არ არის? (Aq avtobusis gaçereba ar aris?)
Türkçeye Çeviri: Burada otobüs durağı yok mu?
Öğrencilerin Çevirileri:
1. Burda durakta otobüs yok...
2. Otobüs durağı yok...
3. Burda otobüs durağ yok
4. Bu otobüs durakta değilmi?
5. Burda otobüs durağı yokmu?
6. Burada otobüs durağı yok mu?
7. Burada otobüs durağı yok..
8. Burada otobüs durağı yok mu?
9. burada otobüs durağı yok mu?
10. burada otobüs durağı yok mu?
11. Burada otobüs durağı varmi?
12. burada otobus duragi yokmu?
13. Burada otobüs durağı yok mu?

2.5.3. -Eb Çokluk Ekinin Kullanımı

Orjinal Metin: წიგნების კითხვა და ფილმის ყურება ძალიან მიყვარს (Tsignebis kitkhva da pilmebis kureba dzalian mikvars)
Türkçeye Çeviri: Kitapları okumayı ve film izlemeyi çok seviyorum
Öğrencilerin Çevirileri:
1. Kitap okumayı ve film izlemeyi çok seviyorum
2. Kitap okumayı ve film seyretmeyi çok seviyorum
3. Kitapları okumayı ve filmleri izlemeyi çok seviyorum
4. Kitap okumayı ve film seyretmeyi çok severim
5. Kitapları okumayı ve film izlemeyi çok seviyorum
6. Kitaplar okumayı ve film izlemeyi çok seviyorum
7. Kitap okumak ve film izlemeği çok severim
8. Kitap okumayı ve film izlemeyi çok seviyorum
9. kitap okumayı ve film izlemeyi çok seviyorum
10. kitap okumayı ve film izlemeyi çok seviyorum.
11. Kitab okumayı ve film izlemeyi çok seviyorum.
12. Kitap okumayı ve film izlemeyi seviyorum.
13. kitap okumayı ve film izlemeyi çok seviyorum

2.5.4. -An Sıfat-Fiil Ekini Karşılıyan Vints Kelimesinin Doğru

Kullanımı

Orjinal Metin: ვინც მოითმენს, ის მოიგებს (Vints moitmens, is moigebs)
Türkçeye Çeviri: Sabreden kazanır
Öğrencilerin Çevirileri:
1. Kim sabrediyorsa o kazanır
2. Kim sabrederse o kazanır
3. Kim birşey yaparsa o kazanır
4. O kazanacak
5. Kim sabrederse o kazanacak
6. Kim sabrederse, o kazanır
7. Sabırlı olan kazanır
8. Kim sabrederse kazanır
9. Kim sabrederse o kazanır

2.5.5. -Dik/-Duk Sıfat-Fiil Ekinin Karşılığı Olan Sadats

Kelimesinin Doğru Kullanımı

Orjinal Metin: ეს ის სახლია, სადაც გავიზარდე (Es is sakhlia, sadats gavizarde)
Türkçeye Çeviri: Bu benim büyüdüğüm evdir
Öğrencilerin Çevirileri:
1. Bu o evdir. Ne zamansa ziyaret etmiştim

2. Bu o evdir
3. Bu benim büyüdüğüm ev
4. Bu büyüdüğü ev onun evidir.
5. Bu benim doğduğum ev
6. Bu onun evi
7. Bu benim doğduğum ev
8. Büyüdüğüm ev bu

Değerlendirmesi:

1. Özel isim bazı öğrenciler tarafından küçük harfle yazılmıştır: Mariam/mariam yada Mariam ismi kısaltılmış bir şekilde Mari olarak yazılmıştır.

2. Gürcücede soru ekleri bulunmamaktadır, cümlelerin sonuna soru işareti veya soru kelimelerinin gelmesiyle soru cümlesi kurulur. Öğrencilerin bir kısmı çeviri yaparken -mı, -mi, -mu, -mü soru eki getirmemiş otobüs durağı yok/otobüs durağı yok mu? ya da var, yok kelimeleri ile bitişik yazmıştır: yokmu? varmı?

3. Gürcücede sıfat-fiiller, eklerin yanı sıra bağlaçlarla da ifade edilir. Cümle içerisinde bağlaçların kullanılmaması veya yanlış kullanılması Türk öğrencilerin sorunlarından biridir. Sabreden kazanır: Vints moitmens, is moigebs. -An sıfat-fiil ekinin karşılığı bu cümlede *vints* bağlacıdır. -Dik/-DUk sıfat-fiil ekinin karşılığı ise *sadats, romelits* bağlaçlarıdır.

Dil öğreniminde her zaman hedef dilden ana dile çeviri dil öğrenenler için daha kolaydır. Ana dilin gramer konularını bilenlere cümlelerin içeriğini anlamak ve kendi diline aktarmak çok zevkli bir süreçtir. Öğrenciler çeviriyi ana dilden hedef dile yaparken ikinci dil özelliklerine uyum sağlayacak, hedef dilden ana dile çeviri yaparken ise bu durum tam tersine olacaktır ve kendi dillerinin dil bilgisi kurallarına uymaları gerekmektedir. Tablolarda da görüldüğü gibi cümlelerin

kolay olmalarına ve çeviri de Türkçeye olmasına rağmen öğrenciler hatalar yapmaktadırlar. Bu hatalar çeviriyi yaparken Türkçe değil Gürcüce düşüncülerinden kaynaklanmaktadır.

Türkçede olduğu gibi Gürcücede de isimler çokluk ekini sondan almaktadırlar. Çokluk veya farklı görevler üstlenen eklerin gelmesinden sonra bazı kelimelerde ünlü düşmesi durumu ortaya çıkmaktadır. Söz konusu durum bazen kelimelerin ortasında bazen ise sonunda gerçekleşmektedir. მსხალი (*Mskhali*)-მსხლები (*Mskhlebi*) kelimesi yirmi beş öğrenciden sadece üçü tarafından doğru yazılmıştır, diğer öğrenciler ünlüyü düşürmeden *Mskhalebi* olarak yazmıştır. Aynı şekilde ქათამი (*Qatami*)-ქათამები (*Qatmebi*) sözcüğünü de öğrencilerin büyük kısmı ünlü düşmesini göstermeden yazmıştır. Yalın hâl eki –eb çokluk ekinden sonra gelmektedir: Sakhl-i-Sakhl-eb-i, Kvavil-i-Kvavil-eb-i vs.

2.6. Boşluk Doldurma ve Kompozisyon Yazımındaki Sonuçlar;

Cümle içerisinde zamirlere göre fiillerin kullanım şeklini anlayabilmemiz için öğrencilere boşluk doldurma alıştırmaları tırnak içinde örnek fiillerle uygulanmıştır. Anketteki alıştırmaların örneğini şöyle verebiliriz:

ცარიელ ადგილას ჩასვით ზმნის სწორი ფორმა (boşlukları fiilin doğru şekli ile doldurunuz)

მე (ავდივარ, ადის, ადიხარ,) კიბეზე; (Ben merdivene-çıkiyorum, çıkıyor, çıkıyorsun)

შენ (ვუსმენ, უსმენ, უსმენს) მუსიკას; (Sen müziği-dinliyorum, dinliyorsun, dinliyor)

ის (უყურებს, ვუყურებ, უყურებ) ფილმს; (O filmi-izliyor, izliyorum, izliyorsun)

ჩვენ (კითხულობთ, ვკითხულობთ, კითხულობენ) ბევრ წიგნს; (Biz kitaplari-okuyorsunuz, okuyoruz, okuyorlar)

თქვენ (ცხოვრობენ, ცხოვრობთ, ვცხოვრობთ) საქართველოში; (Siz Gürcistan'da-yaşıyorlar, yaşıyorsunuz, yaşıyoruz)

ისინი (შედიან, შევდივართ, შედიხართ) აუდიტორიაში; (Onlar sınıfa-giriyorlar, giriyoruz, giriyorsunuz).

Tırnak içerisinde gösterdiğimiz örnekler kişi zamirlerine ve çokluk eklerine göre öğrencilerin doğru fiili seçimlerini kolaylaştırmıştır, bu nedenle kaynak grubun hepsi bu cümleleri doğru yazmıştır.

2.6.1. Kaynak Grubun Yazdığı Kompozisyonlardaki Yanlış İfadeler:

Yanlış	Doğru
ჩემი ერთი და ერთი ძმა მყავს (Çemi erthi da erthi dzma mqavs)	მე ერთი და ერთი ძმა მყავს (Me erthi da erthi dzma mkavs)
ჩემი მამა დედა და ძმა ხოვაში ვხოვრობ (Çemi mama deda da dzma khofaşi vhovrob)	დედაჩემი, მამაჩემი და ჩემი ძმა ხოვაში ვხოვრობენ (Dedaçemi, mamaçemi da çemi dzma Khofaşi tskhovroben)
ძმები მე უმწროსი (Dzmebi me umçrosi)	და-ძმებში უმცროსი მე ვარ (Da-dzmebşi umtsrosi me var)
ზღვა მივდივარ (Zğva mivdivar)	ზღვაზე მივდივარ (Zğvaze mivdivar)
უნივერსიტეტი მივდივარ (Universiteti mivdivar)	უნივერსიტეტში მივდივარ (Universitetşi mivdivar)
საქონდიტრო (Saqondithro)	საკონდიტრო (Sakonditro)
ზალიან (Zalian)	ძალიან (Dzalian)
ფათარა (Fathara)	პატარა (Patara)
მასთავლებელია (Masthavlebelia)	მასწავლებელია (Masthavlebelia)
გაქვეთილი (Gaqvethili)	გაკვეთილი (Gakvethili)
ჩემი ოჯახი ხუთი ადამიანია (Çemi ojaxhi khuthi adamiania)	ჩემ ოჯახში ხუთი ადამიანია (Çem ojaxhşi khuthi adamiania)
წიგნი ვკითხულობ (Tsigni vkitshulob)	წიგნს ვკითხულობ (Tsigns vkitshulob)

vkitkhulob)	vkitkhulob)
სტუდენტები (Studenthebi)	სტუდენტები (studentebi)
გაგვეთილი (Gagvethili)	გაკვეთილი (Gakvethili)
ვიცხოვრობ (vitskhovrob)	ვეცხოვრობ (vtskhovrob)
ვწავლე (vtsavle)	ვისწავლე (vistsavle)
ვცხოვრე (vtskhovre)	ვიცხოვრე (vitskhovre)
ხუთ წელ (Khuth tsel)	ხუთი წელ (Khuthi tseli)
ბერვს მეგობარი მქავს (Bevrs megobari mqavs)	ბევრი მეგობარი მყავს (Bevri megobari mkavs)
ძალიან დიდი მიყვარს მეგობრები (Dzalian didi mikvars megobrebi)	მეგობრები ძალიან მიყვარს (Dzalian mikvars megobrebi)
ქოველთვის (Qovelthvis)	ყოველთვის (Kovelthvis)
ბევრს ქართველი მეგობარი დაეხმარა (Bevrs qartveli megobari daekhmara)	ბევრი ქართველი მეგობარი დამეხმარა (Bevri qartveli megobari damekhmara)
შავი ზღვის სანაპიროზე ახლოს არის (Şavi zğvis sanapiroze akhlos aris)	შავი ზღვის სანაპიროსთან ახლოსაა (Şavi zğvis sanapirostan axlosaa)
უნივერსიტეტის სამი შენობა აქვს (Universitetis sami şenoba aqvs)	უნივერსიტეტს სამი შენობა აქვს (Universitets sami şenoba aqvs)
თბილისში (Thibilisşı)	თბილისში (Thibilisşı)
მან ინგლისური, რუსული თურქულუ, ქართული შეუძლია ლაპარაკობს (Man inglisuri, rusulith urqulu şeudzlia laparakobs)	მას შეუძლია ინგლისურად, რუსულად, თურქულად და ქართულად ლაპარაკი (mas şeudzlia inglisurad, rusulad, thurqulad da qarhulad laparaki)

ქაფეში (Qafeşi)	კაფეში (Kafeşi)
ათო საათზე (Ati saathze)	ათ საათზე (At saathze)

Değerlendirmesi:

1. Fiiler şahıs zamirlerine ve zamanlarına göre yanlış kullanılmıştır: *ობონ ცხვობობ -Isini vtskhovrob*. Bu ifade **onlar yaşıyorum** anlamına gelmektedir ve tamamen yanlıştır. *ობონ ცხვობობენ -Isini tskhovroben-onlar yaşıyorlar* şeklinde olması gerekmektedir.

2. **Şi -ze (-da/-de, -ta/-te)** ekler gerektiğinde kullanılmamıştır: *zğva mivdivar-deniz gidiyorum*, -ze eki eksiktir. *Zğva-ze mivdivar* olarak yazılması gerekir. *Üniversiteti mivdivar-üniversite gidiyorum*: *şi* eki yazılmamıştır: *Universitet-şi mivdivar*; *Üniversite-ye gidiyorum* şeklinde olması gerekmektedir.

3. *Me (Ben)* zamirinin ilgi hâli olan *çemi'nin* (benim) karıştırılması, doğru cümle *me mkavs da; benim kardeşim var*- Öğrenciler tarafından *çemi da mkavs*-olarak yazılmıştır.

4. Yanlışlıkların çoğu Gürcücede var olan ve Türkçede olmayan harflerin yazılmasında ortaya çıkmaktadır. Her Gürcü harfin Türk alfabesinde karşılığı bulunmamaktadır. Öğrenciler yazılı anlatımında da kelimeleri duydukları gibi veya kendi telaffuzlarına göre yazmışlardır. Bu durum oldukça çok hatanın ortaya çıkmasına yol açmıştır. Örnek: Gürcücede bulunan **ძ (dz arası bir ses)** öğrenciler tarafından kelime içerisinde **z** olarak (zalian), **ჟ** (sert k) **q** veya **g** olarak (qafe, gagvetili), **ჭ** (çift dudak **p**) **f** olarak (fathara) yazılmıştır. Öğrenciler kendi ana dillerinde olmayan sesleri nasıl telaffuz ediyorsa yazıya da aynı şekilde aktarmaktadırlar.

2.7. Sayıların Sözel Yazımı;

Gürcücede birden yüze kadar olan ve yüzlük sayılar bitişik yazılır: *samotsdatkhutmeti* (yetmiş beş), *çvidmeti* (on yedi), *orasi* (iki yüz), *şvidaşi* (yedi yüz) vs. Diğer sayılar ayrı yazılır: *samas tkhutmeti* (üç yüz on beş), *as otsdaerthi* (yüz yirmi bir), *sami athas şvidasi* (üç bin yedi yüz) vs. Sıra sayıları rakamlarla olduğu gibi yazıyla da gösterilmektedir. Sıra sayıları sözle yazıldığında hep bitişik yazılmaktadır: *mesamotse* (altmışıncı), *otkhasmesame* (dört yüz üçüncü), *metkhutmete* (on beşinci) vs. Sıra sayıları rakamlarla yazıldığında ise ekler

gelmektedir. İki'den yirmiye kadar gelen sayılara, ayrıca çift onluklara diğer dört basamaklı rakamlara –**me** ön eki gelmektedir. Me-20, me-2000, me-18, me-40 vs. Geri kalan sayılara –e son eki gelmektedir, fakat bu durumda –me eki sayıların kökünde yine bulunur, sadece gösterilmemektedir: 57-e (ormotsdameçvidmete), 110-e (asmeathe), 268-e (orassamotsdamerve); **Birinci** sıra sayısında kök olarak değişmektedir ve me-e ekleriyle yapılmamaktadır, Arap rakamıyla **1-li** olarak yazılır, harflerle ise **pirveli** olarak. Kesirli sayılar yazılı olarak ayrı yazılmaktadır: sami mekhuthedi (üç bölü beşi), athi meotsedi (on bölü yirmi), erthi mesamedi (bir bölü üçü) vs.

Ankette yer alan bir diğer alıştırma da sayılar ile ilgili olmuştur. Öğrencilerden 17, 25-e, 55, me-100, 121, 565-e, 1500 rakamlarının harflerle yazılması istenmiştir. Sonuçları şöyle değerlendirebiliriz: Sayı 7 Gürcücede *şvidi* olarak yazılır, fakat *on yedi* olunca *ş* harf *ç*'ye dönüşür ve *çvidmeti* olarak yazılır ve söylenir. Öğrencilerin bir kısmı 17 *çvidmeti* olarak değil, *şvidmeti* olarak yazmıştır. Ayrıca bazı harfler de yanlış yazılmıştır örn: t yerine d ve th (*çvidmedi*, *şvidmethi*). Yazdığımız –me ve –e eklerine göre ne tür sayıların yazılmasını istediğimizi anlaşılmıştır. Dolayısıyla sayıları ayırt etme konusunda öğrenciler zorluk çekmemektedirler. Sadece harfleri karıştırma ve bitişik ayrı yazma konularında sorunlar çıkmaktadır. 55 sayısını harflerle *ormotsdathutneti* olarak yazılır, bir kısmı sayıyı telaffuz ettikleri gibi **ormotsdakhutmeti** olarak yazmış, bu sayıda oldukça çok ünsüz bir araya geldiği için öğrenciler hem telaffuz etmekte hem de yazma konusunda zorluk çekmektedirler. 121 *as otsdaerthi* olarak ayrı yazılır, ancak öğrencilerin hepsi bitişik yazmıştır. Yine büyük kısmı 1500 *atas khuthasi* ayrı yazmak yerine bitişik *athaskhutasi* olarak yanlış yazmıştır.

2.8. Telaffuzlardaki Sorunlar

2.8.1. Ünsüzlerin Telaffuzu

Yabancı dil öğreniminde hatalar ve öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar bu süreçte kaçınılmazdır. Yazma becerisinde yapmış oldukları hataların değerlendirilmesinden sonra kısaca öğrencilerin konuşmadaki hatalarından ve karşılaştıkları sorunlardan da bahsetmek gerekir. Demirel ve Şahine'e göre fiziksel, fizyolojik, psikolojik ve toplumsal niteliğe sahip olan dört temel

beceriden biri konuşma duygu ve düşünce, ele aldığımız bilgilerin seslerden oluşan dil yardımıyla aktarılmasıdır (Demircan ve Şahinel, 2006:98). Konuşma ses dalgalarının boşlukta yayılması ile gerçekleşen ve beyin, sinir sistemi, ses telleri, küçük ve büyük dil, damak, dudaklar ve dişler gibi farklı organların işbirliğiyle meydana gelen bir süreçtir (Demircan ve Şahinel, 2006:98). Bu süreçte ortaya çıkan dilsel sorunlar farklı nedenlerden kaynaklanmaktadır. En önemli sebeplerden biri ise öğrencinin ana dilde olduğu ses birimlerin hedef dilde bulunmaması veya iki dilde de yer alan ses birimlerinin farklı sesletimi ve vurgulanmasıdır.

Çalışmamızın ilk bölümünde de belirttiğimiz gibi Gürcücede 28 ünsüz ve 5 ünlü bulunmaktadır. Beş ünlünün hepsi Türkçede de olduğu için Türk öğrenciler ünlülerin telaffuzu konusunda herhangi bir zorluk çekmemektedirler. Fakat aynı durum ünsüzler için geçerli değil, çünkü Gürcü alfabesinde olan 10 (კ, პ, ტ, ლ, ყ, ც, ძ, წ, ჭ,ხ) ünsüz Türk alfabesinde bulunmamaktadır. Dolayısıyla söz konusu harflerin karşılığı olan sesler öğrenciler tarafından ağız özelliklerine göre sesletilmektedir. Seslerin önemli görevlerinden biri kelimelere farklı anlamlar vermektir, bu nedenle seslerin doğru ve akıcı bir şekilde telaffuz edilmesi sözcüklerin anlamı bakımından da önemlidir. Çünkü kelimedeki mevcut bir sesin ona benzer bir sesle değiştirilmesi kelimenin anlamını da değiştirmektedir. Gürcücede en çok (პ-ფ; p-f) პაპა-ფაფა (papa-fafa), (კ-ქ; k-q) კუდი-ქუდი (kudi-qudi), (წ-ც; ts-ts) წურავს-ცურავს (tsuravs-turavs), (თ-ტ; th-t) თარო-ტარო (tharo-taro), (ჩ-ჭ; ç-ch) ჩირი-ჭირი (çiri-chiri) sesleri birbirinin yerine kullanılmaktadır, bu durum tamamen farklı bir kelimenin üretilmesine yol açmıştır.

Anketin bir diğer bölümünde öğrencilere Türkçede olmayan ve Gürcücede olan ünsüzlerin yer aldığı sözcüklerden üçer örnek verilip ses kaydı alınmıştır. Örnek kelimeler:

კ (k)-კატა, კნავილი, კაკალი (k̄ata, k̄navili, k̄akali)

პ (p)- პეტრე, პომიდორი, პატარა (petre, pomidori, patara)

ტ (t)- ტიტანიკი, ტრამვაი, ტიტა (t̄itaniki, t̄ramway, t̄ita)

ღ (ğ)- ღობე, ღრუტუნი, ღორმუცელა (ğobe, ğrutuni, ğormutsela)

ყ (kh)- ყვავილი, ყველი, ყელი (khvavili, khveli, kheli)

ც (ts') -ცარცი, ცეცხლი, ცნობილი (ts'arts'i, ts'ets'hli, ts'nobili)

ძ (dz)-ძროხა, ძვალი, ძუნწი (dzroḥa, dzvali, dzuntsi)

წ (ts)- წიწილა, წვიმა, წითელი (tsitsila, tsvima, tsiteli)

ჭ (ç)- ჭა, ჭიანჭველა, ჭკვიანი (ça, çiançvela, çkviani)

ხ (ḥ)- ხერხემალი, ხორცი, ხორბალი (ḥerḥemali, ḥortsi, ḥorbali)

Tablo 2.8.1.1.

Türkçede Olmayan ve Gürcücede Olan Üsüzler		Öğrencilerin Sesletimi
კ	(k)	kh, q
ჰ	(p)	f,
ტ	(t)	Th
ღ	Ğ	Ğ
ყ	Kh	q, h, kh
ც	ts'	Ts
ძ	Dz	Z
წ	Ts	Ts
ჭ	Ç	Ç
ხ	ḥ	ḥ

Ankette yer alan örnek kelimelerin öğrenciler tarafından nasıl telaffuz edildiği tabloda gösterilmiştir:

Tablo 2.8.1.2.

Örnek kelimelerin öğrenciler tarafından telaffuzu	
კატა	qata, ḵata, qata, qata, qata
კნავილი	qnavili, qanavili, gnavili, qanavili, qnavili

კაკალი	qaqali, qagali, kaqali, qaqali, gagali
პეტრე	petre , petre, petre, petre, petre
პომიდორი	pomidori , pomidori, pomidori, pomidori
პატარა	patara , paṭara, patara, pathara
ტიტანიკი	titaniqi, tiṭaniqi, didaniqi , titinivi
ტრამვაი	tramwai, mramvai, turamivai , tramvai
ტიტა	tita, tiṭa, tita, tita
ღობე	ḡobe, ḡobe, ḡobe, ḡobe, ḥobe
ღრუტუნი	ḡrutuni, drutuni , ḡurutuni , ḡrutuni, ḥrutuni
ღორმუცელა	ḡormutsela, ḡormusela, ḡormusela, ḡormutseli, ḥormutsela
ყვავილი	ḥvavili, khvavili, qvavili, qvavili, kvavili, gvavili
ყველი	ḥveli, khveli, qveli, qveli, kveli, gveli
ყელი	heli , kheli, qeli, qeli, keli
ცარცი	tsartsi, tsarsis, tsarsis, tsartsi
ცეცხლი	tsetshli, seshli, tsetshli, tsetshli
ცნობილი	tisnobili , snobili, tsinobili, tisnonili
ძროხა	dzroha, dzroḥa, dzroha , droha
ძვალი	Zvali, dzvali, zvali , duzvali
ძუნწი	Zunts'i, dzunts'i, zunts'i, munts'i , cunçi
წიწილა	Titila, ts'its'ila, ts'isila, ts'isila
წვიმა	Ts'vima, ts'vima, ts'vima, ts'vima, tsivima
წითელი	Siteli, tsiteli, siteli, tsiteli
ჭა	Ça, ça, ça, ça
ჭიანჭველა	Çiançvela, çiançvela, çiançvela
ჭკვიანი	çkviani, çviani, çikviani , çqviani, çiqiviani
ხერხემალი	ḥerḥemali, ḥerḥemali, herhemali
ხორცი	ḥorsi, ḥortsi, hortsi, qortsi, ḡortsi

ხორბალი	horbali, ħorbali, horbali, qorbali, ħorgali
---------	--

Değerlendirmesi:

Tabloda gösterdiğimiz kelimeler Türkçede olmayan ünsüzleri içermektedir. Bu nedenle öğrenciler tarafından farklı şekilde telaffuzları oldukça normal bir durumdur. Öğrenciler en çok ჰ, ჰ, ზ, ძ, ჭ seslerinin telaffuzunda zorluk çekmektedirler. ჰ (k) damaktan gelen bir sestir ve öğrenciler Türkçedeki k ve Latince'deki q sesleri gibi telaffuz etmektedirler. ჰ (p) çift dudak sesi en çok p olarak telaffuz edilmektedir. ზ (ts') arası bir sestir. Dil ve ön dişlerin aracılığıyla sesletilmektedir, en çok ts veya sadece s olarak telaffuz edilmektedir. (dz) arası bir ses olan ძ, z olarak duyulduğu için z olarak, ts arası biri ses olan ჰ ise ts veya s olarak telaffuz edilmektedir. ჭ(ç) sesi dil ve arka dişler aracılığıyla çıkmaktadır, yabancı biri tarafından ilk ç olarak sesletilmektedir. Saydığımız sesler hariç Gürcücede çağdaş Türkçede bulunmayan ლ ve ბ seslerinin tellafuzlarında diğerlerinde olduğu kadar sorunla karşılaşılmamaktadır. Bunun sebebi ise Osmanlı Türkçesinde ğ ve خ seslerinin bulunmasıydı. Söz konusu sesler Gürcücedeki ლ ve ბ seslerini karşılamaktadır. Dolayısıyla Türk öğrencilere bu sesler daha yakın ve tanıdık geldiği için telaffuzları da kolay olmuştur.

Telaffuz sorunlarının yanı sıra bu ödevden öğrencilerin bazı harfleri birbiriyle karıştırdığı da görülmüştür. მ (m) ve ძ (dz)'nin yazılış şekli birbirine oldukça benzer, aynı zamanda ჰ (k) ve ვ (v)'nin benzer harfler olmasından dolayı okuma sürecinde karıştırılmıştır. ძროხა-ძროხა (dzroħa), ტიტანივი-ტიტანივი (titanivi).

Bazen bir harf yerine başka bir harf kullanıldığında kelimenin kökü tamamen değişmektedir, bu durum sesler yanlış telaffuz edildiğinde de ortaya çıkmaktadır: Boğaz anlamını taşıyan ყელი-kheli kelimesi bir kısım öğrenci tarafından ხელი (ħeli) olarak telaffuz edilmiş, *ħeli* ise kol anlamındadır, böylece kelime anlam olarak değişmektedir.

Yabancı dil öğreniminde doğru yazma ve okumanın yanı sıra doğru tellafuzun da ne kadar çok önemli olduğu anketin değerlendirmesinde de görülmektedir. Yanlış telaffuz kelimelerin hafızamıza da yanlış oturmasını sağlar,

bu nedenle farklı sözcüklerin tekrarlanmasının, ana dilde olmayan seslerden oluşan kelimelerin cümle içerisinde devamlı kullanılmasının bu engellerin aşılmasına ve akıcı konuşmaya yardımcı olacağını düşünmekteyiz.

2.9. Ünlülerin Telaffuzu

Türkçe alfabesinde yer alan sekiz ünlüden (a, e, i, ı, o, ö, u, ü) beşi (a, e, i, o, u) Gürcü alfabesinde de bulunmaktadır. Bu nedenle Türk öğrenciler Gürcüce'deki ünlülerin telaffuzlarında herhangi bir sorun yaşamamaktadırlar.

Gürcü Alfabesindeki Ünlüler		Öğrencilerin Sesletimi
ა	A	A
ე	E	E
ი	İ	İ
ო	O	O
უ	U	U

Tablo 2.9.

2.9.1. Örnek Kelimelerde Ünlü Seslerin Telaffuzunu:

კნავილი	qnavili, qanavili, gnavili, qanavili, qnavili
პომიდორი	pomidori, p̄omidori, pomidori, pomidori
ტიტანიკი	titaniqi, t̄itanıki, didaniqi, titinivi
ღრუტუნი	ğrutuni, drutuni, ğurutuni, ğrutuni, ĥrutuni
ღორმუცელა	ğormutsela, ğormusela, ğormusela, ĥormutsela
ყვავილი	ĥvavili, khvavili, qvavili, qvavili, ĳvavili, gvavili
ცნობილი	tisnobili, snobili, tsinobili, tisnonili
ძროხა	dzroha, dzroħa, dzroha, droha
ძუნწი	Zunts'i, dzunts'i, zunts'i, munts'i, cunçi
წიწილა	Titila, ts'its'ila, ts'isila, ts'isila
ჭიანჭველა	Çiançvela, çiançvela, çiançvela
ხერხემალი	ħerħemali, ĥerħemali, herhemali
ხორბალი	ħorbali, ĥorbali, horbali, qorbali, ĥorgali

Tablo 2.9.1.

Gürcücedeki beş ünlün karşılığı Türkçe de bulunmaktadır. Tabloda da görüldüğü gibi Türk öğrenciler Gürcüce ünlüleri olduğu gibi sesletmektedirler.

2.10. Üst Üste Gelen Birden Fazla Ünsüzün Telaffuzu

Anketimizde yer alan bir diğer ödev, kelimelerde üst üste gelen ünsüzlerin telaffuz sorunları olmuştur. Söz konusu durum sadece sözcüklerin başında değil aynı zamanda ortasında da görülmektedir.

Birden fazla ünsüzün üst üste geldiği sözcükler	
Mtsvrtneli	mtsvartneli, mitsvirtneli, mitsvertneli, mtsvertneli
Dampkhrobeli	dampukhrobeli,
Tsetşhli	tsesheli,

Mşvidi	Mişividi
Brdzeni	brodzeni, berdzeni, bırdzeni, bradzeni,
mkvirtşhli	mkvirtşheli, mıkvirtskli,
mıhdali	mıhdali,
Mlikvneloba	mılikvneloba, mlikvneloba,
Prta	pırta, parta, purta
mıķkvari	mıķkavari

Tablo 2.10.1.

Türkçenin aksine Gürcücede iki ve ikiden fazla ünsüz yan yana gelebilir. Türkçeye aykırı bir durum olmasından dolayı telaffuz sırasında öğrenciler iki veya daha fazla ünsüz bir araya gelince ünsüzler arasına ünlü türetmektedirler: Mtsvrtneli, mtsvartneli, mitsvirtneli, mitsvertneli, mtsvertneli; Mkvirtşhli, mkvirtşheli, mıkvirtskli vs. Türkçede ses bilgisi özelliklerinden ünlü ve ünsüz uyumu çok önemlidir. Bu nedenle Türk öğrenciler için Gürcüce öğreniminde de ana dil bilgisinden hedef dilin gramer kurallarına uymak oldukça zor olmuştur.

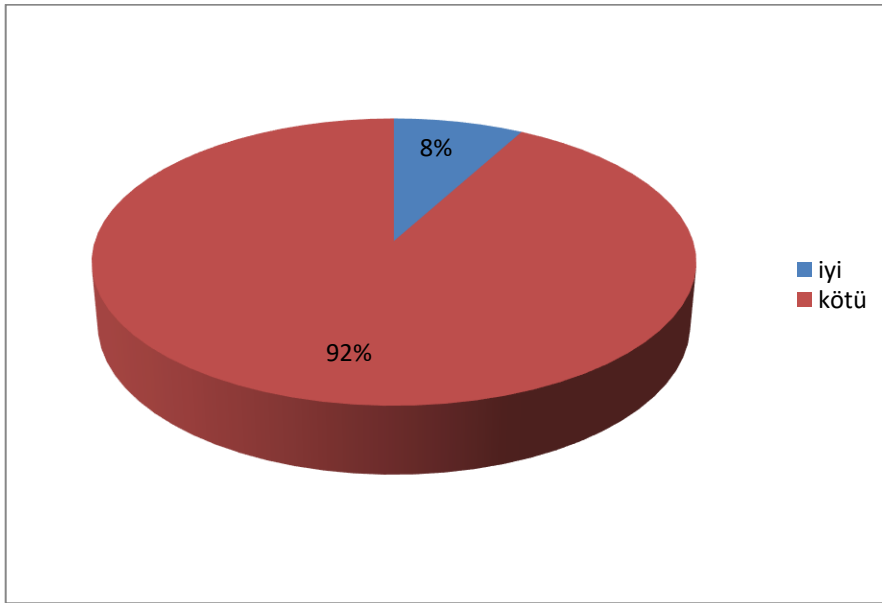
III. BÖLÜM

3. VERİLERİN ANALİZİ VE ÖNERİLER

3.1. Elde Ettiğimiz Verilerin Göstergeleri

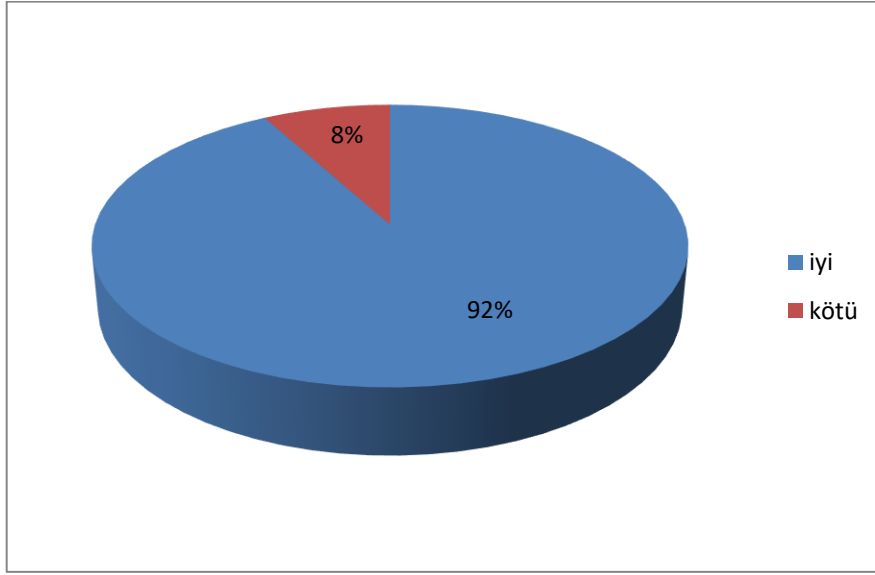
Anketteki sonuçlardan yola çıkarak öğrencilerin farklı kategorilerde yazma ve telaffuz durumu diyagramlarda verilmiştir:

3.1.1. Ünsüzleri Doğru Yazma Durumu

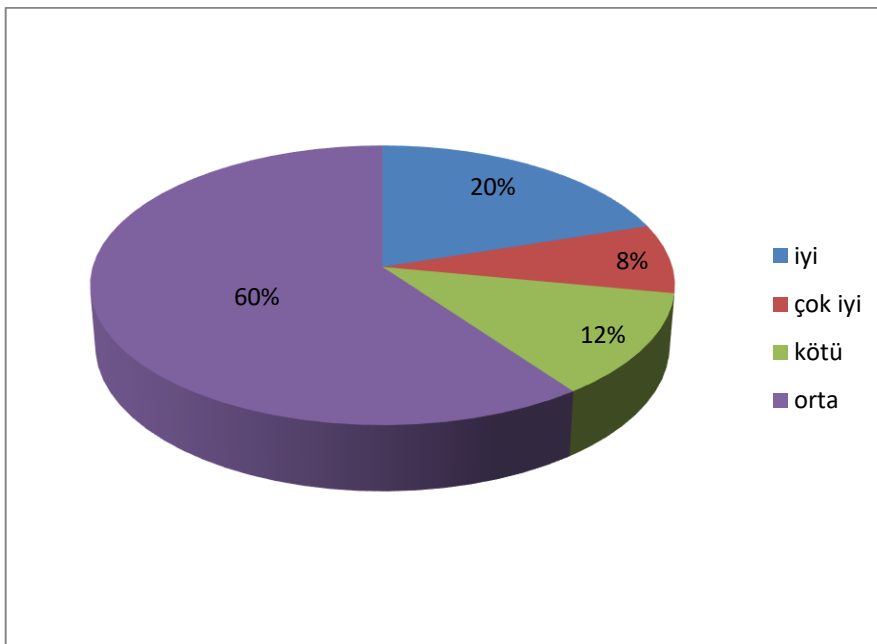
Türk öğrencilere uyguladığımız anketin ilk kısmında *Gürcüce ünsüzleri yazınız* sorusuna yer verilmiştir. Öğrencilerin %92'si ünsüzleri eksik, sadece %8'i doğru yazmıştır. Gürcücede toplam 28 ünsüz harf bulunduğu için öğrencilerin dikkatinden kaçmış olduğunu veya bu eksiklerin acele davranmalarından kaynaklandığını düşünmekteyiz. Ünsüzlerin eksik yazılması, birbirleriyle karıştırılması çalışmamızın ikinci bölümünde de gördüğümüz gibi kelimelerin yanlış yazılmasına ve telaffuz hatalarına neden olmuştur.

3.1.2. Ünlüleri Doğru Yazma Durumu

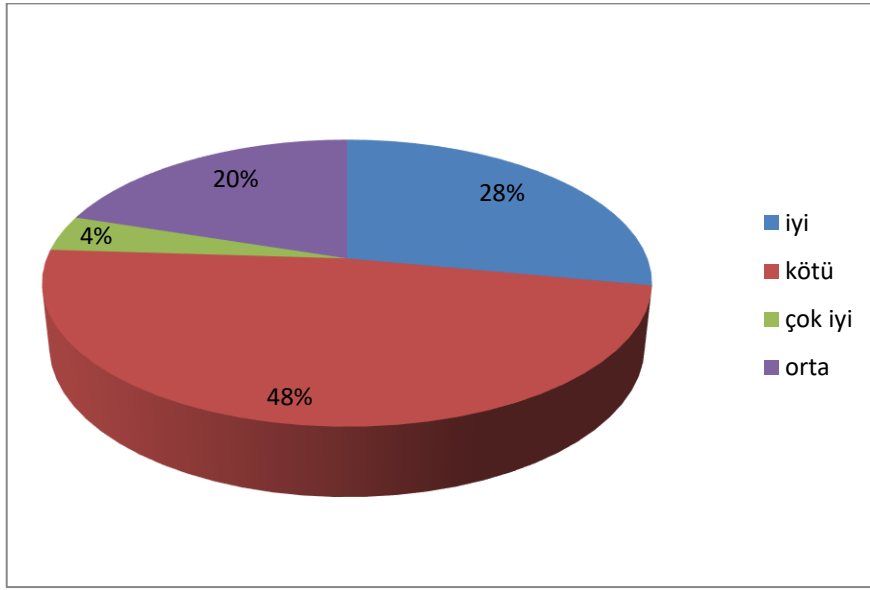
Herhangi bir dil öğreniminin ilk aşamasında hedef dilin alfabesi öğrenilir. Türkçenin olduğu gibi Gürcüce, ünlülerle zengin bir alfabeyle sahip değil. Gürcücede bulunan beş ünlünün de karşılığı Türkçede bulunmaktadır. Öğrencilerin %92'si ünlüleri doğru yazmıştır. Kalan %8'inin de bilmediğinden değil, acele davrandığından yanlış yazdıklarını düşünmekteyiz, çünkü kelime içerisinde ünlüler doğru kullanılmıştır.

3.1.3. Sayıların Harf ile Yazma Durumu

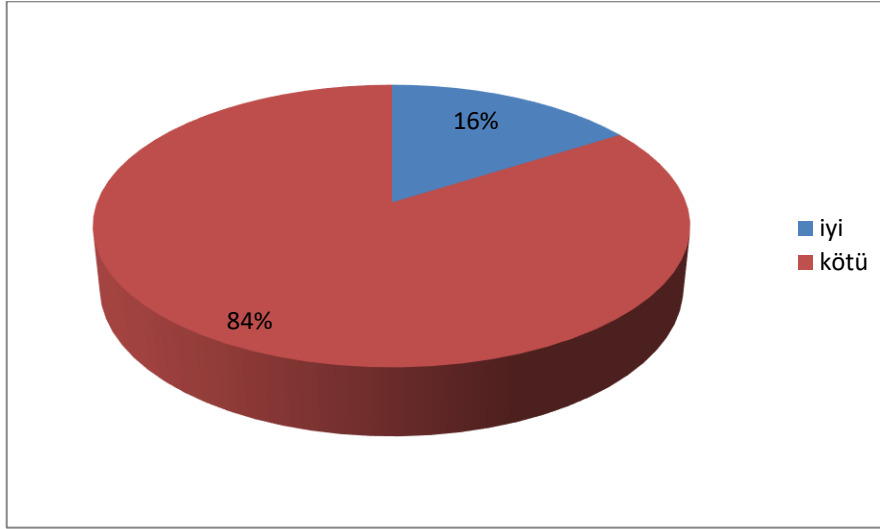
Öğrencilerden Ünlüler ve Ünsüzlerin yazımından sonra sayıları harfler ile yazmaları istenmiştir. Sayılar ayrı mı yazılmalı yoksa bitişik mi, sıra sayılar nasıl yazılır, sayılarda ekler nasıl kullanılır bu alıştırımadan anlaşılmıştır. Öğrencilerin %20'si bu alıştırımayı iyi, %8'i çok iyi, %12'si kötü, %60'ı ise orta düzeyde yapmıştır.

3.1.4. Kompozisyon Yazma Durumu

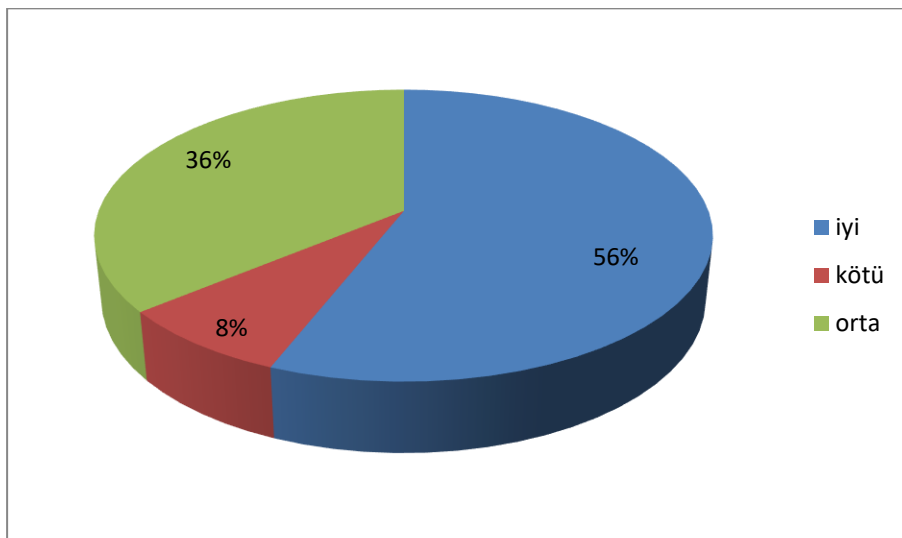
Kompozisyonlarda genelde cümle yapısındaki hatalar, eklerin kullanımıyla ilgili hatalardır. Ayrıca öğrencilerin özgür ifadelerini cümle içerisinde kullanma durumu gösterilmiştir. Öğrencilerin daha kısa ve basit cümleleri tercih ettikleri görülmektedir. Kaynak grubun %28'i kompozisyonu iyi yazmıştır, ifadeler anlamlı ekler doğru kullanılmıştır, %4'ü tarafından diğer öğrencilere göre çok iyi yazılmıştır, noktalama işaretlerine dikkat edilmiş, %48'i sözcükleri eksiz, cümleleri tamamlanmamış yazmıştır. %20'sinin sonuçlarında kelimeler doğru, cümleler düzenli, fakat ekler doğru kullanılmamıştır.

3.1.5. Gürcüce Atasözü ve Deyim Bilme Durumu

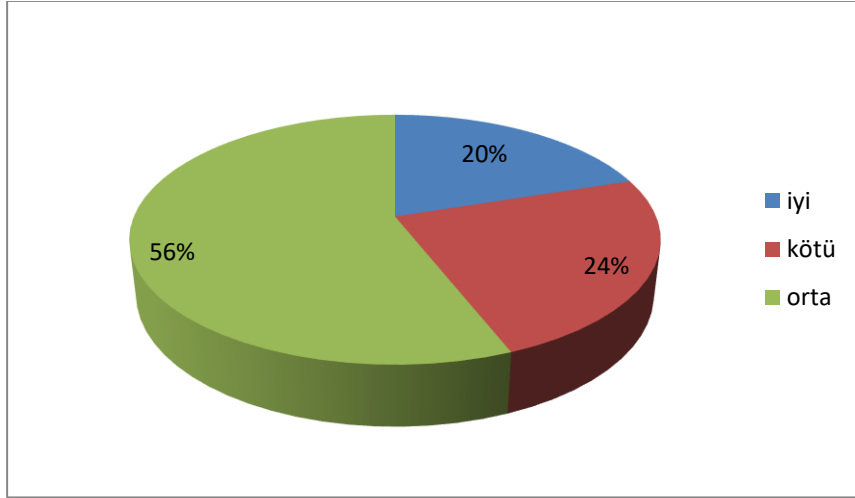
Yabancı dil öğreniminin belli bir seviyesinden sonra hedef dildeki deyim veya atasözlerinin öğrenilmesi bu süreci dil geliştirme açısından olumlu etkilemektedir. Öğrenciler öğrendikleri deyimlerin sözel anlatımına çalışırken telaffuz alıştırmaları da yapmış oluyorlar, ayrıca atasözleri ve deyimler yeni kelimelerin öğrenme kaynaklarından birisidir. Gürcüce atasözü veya deyim yazınız bölümünü öğrencilerin %84'ü ya boş bırakmış ya da bilmiyorum yazmıştır. Sadece %16'sı tarafından cevap yazılmıştır.

3.1.6. Թյսջև/Թսյջև Mkavv Makvv Kelimelerini Doğru Kullanma Durumu

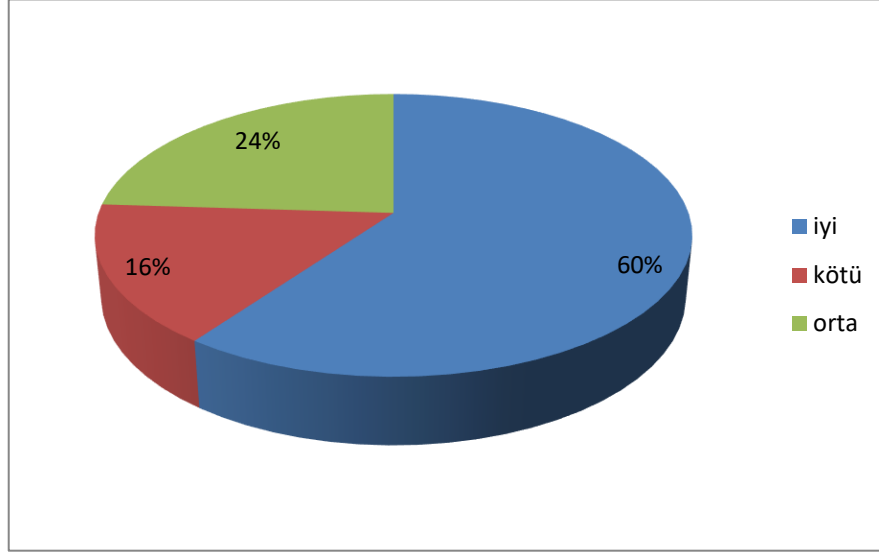
Türkçedeki *var* kelimesinin Gürcücedeki karşılığı *makvs/mkavs* kelimeleridir. *Makvs* cansız *mkavs* ise canlı varlıklara (**istisna**: arabanın cansız varlık olmasına rağmen *mkavs* kullanılır) kullanılmaktadır. Öğrencilerin %56'sı bu sözcükleri cümle içerisinde doğru kullanmıştır. Bazı öğrenciler bu kelimeleri cümlenin bir kısmında doğru, bir kısmında yanlış kullanmıştır, bu nedenle orta seviye olarak %36 yorumlanmıştır. %8'i birbirine karıştırmış ve yanlış ifade etmiştir.

3.1.7. Zaman Eklerini Doğru Kullanma Durumu

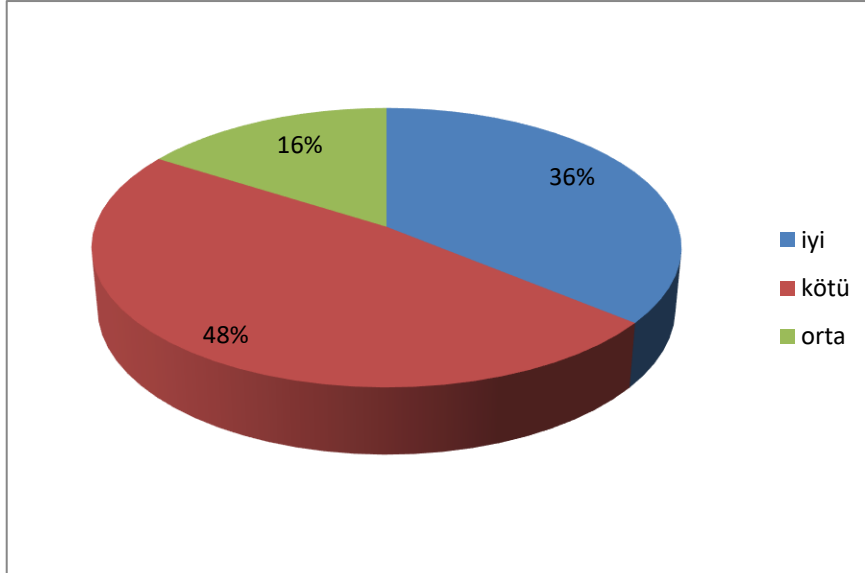
Fiilde anlatılan işin, hareketin, herhangi bir durumun veya kılışın ne zaman olduğu fiile yazılan zaman ekleriyle anlaşılır. Anketteki Türkçeden Gürcüceye yapılan çeviri aracılığıyla ayrıca, yazılan kompozisyonların analizine dayanılarak zaman eklerini öğrencilerin %20'sinin iyi, %56'sının orta ve %24'ünün yanlış belirttikleri görülmektedir.

3.1.8. Fiilerde Şahıs Eklerini Doğru Kullanma Durumu

Anketteki boşluk doldurma alıştırmalarına, yapılan çevirilere ayrıca kompozisyonların verilerine dayanılarak cümle içerisinde şahıs eklerini öğrencilerin %60'ı iyi, %24'ü orta ve %16'sı iyi seviyede kullanmaktadır.

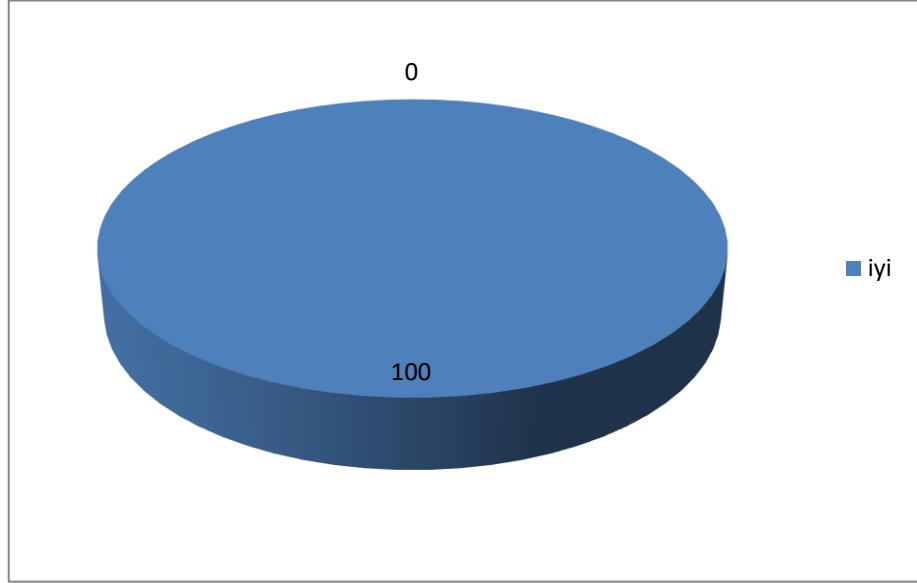
3.1.9. Kişi Zamirlerin İlgî Hâllerinin Kullanma Durumu

Bazı kelimelere önden bazılarına ise sondan gelen zamirlerin ilgi hâlleri Türk öğrencilerin hata yapmalarına neden olmuştur. Deda (Anne) ve mama (baba) kelimelerinde sonda bulunan çemi (benim), şeni (senin), misi (onun) sözcükleri

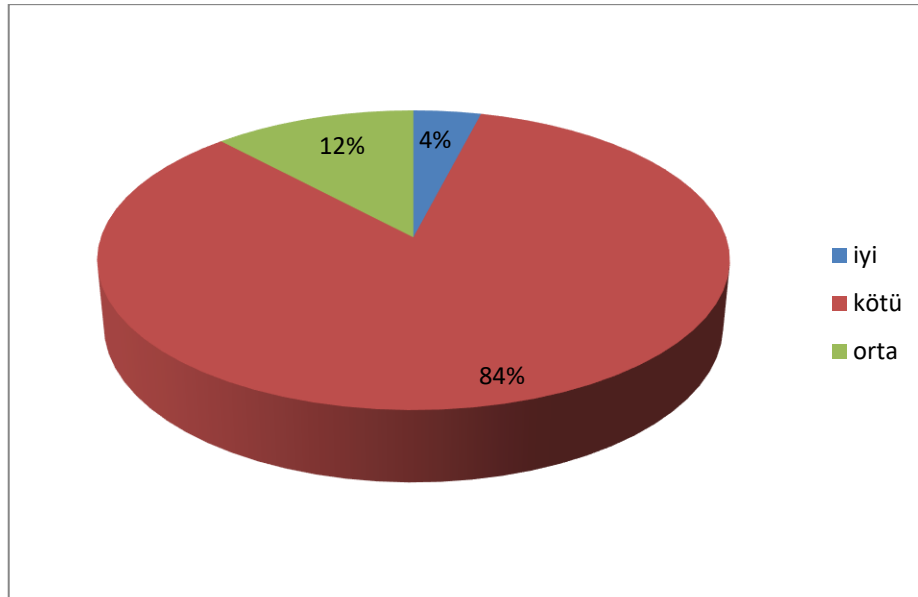
bazı öğrenciler tarafından önden yazılmıştır. Doğrusu: mamaçemi/babam. Yanlış: çemi mama. Öğrencilerin bir kısmı ben ve benim kelimelerini karıştırmıştır: benim büyük ailem var: Me didi ocakhi mkavs yerine çemid didi ojakhi mkavs şeklinde çevirilmiştir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin %48'i kişi zamirlerin ilgi hâlli şekillerini kötü, %36'sı iyi, %16'sı ise orta düzeyde kullanmıştır.

3.1.10. Ünlülerin Telaffuzu

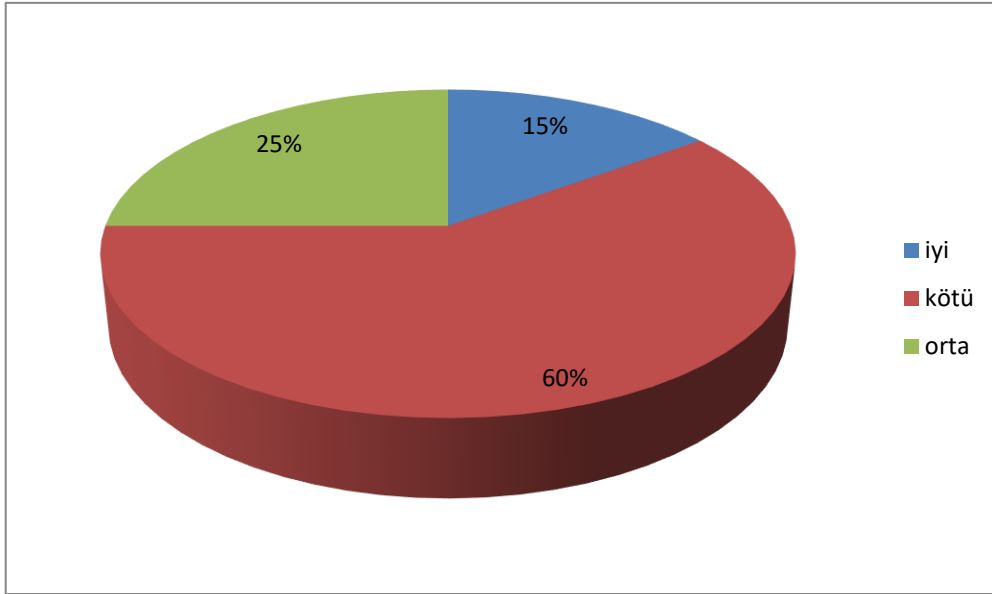
Ünlülerin yazma veya telaffuzu konusunda öğrenciler sorunla karşılaşmamaktadırlar, çünkü Gürcücedeki beş ünlünün hepsi Türkçede de bulunmaktadır.

3.1.11. Türkçede Olmayan Ünsüzlerin Telaffuzu

Telaffuz konusunda en çok zorluk çekilen kısım ünsüzlerin telaffuzudur. Çünkü Gürcü alfabesinde olan 10 (ჰ, ზ, ტ, ჟ, ყ, ც, ძ, წ, ჯ,ბ) ünsüz Türkçede bulunmamaktadır. Dolayısıyla öğrenciler söz konusu sesleri farklı seslere benzeterek telaffuz etmektedirler. Örnek: ც sesi ts veya s sesi olarak (tseskhli, snobili), ზ ise k ve q (kata, qnavili) seslerine yakın söylemektedirler. Sonuçlardan yola çıkarak Türkçe’de olmayan ünsüzleri öğrencilerin sadece %4’ü iyi, %84’ü kötü ve %12’si orta seviyede telaffuz etmektedir.

3.1.12 Üst Üste Gelen Ünsüzlerin Telaffuzu

Türkçede birden fazla ünsüz yan yana gelmez, gelirse bu kelime Türkçe değildir. Türk öğrenciler ana dillerindeki bu kurala alışık oldukları için ses uyumu olmayan bir dile geçmek onlar için oldukça zor olmuştur. Gürcücede üst üste bazen iki, üç, dört ve beş ünsüz, kelimenin başında ve ortasında da gelebilir. Bu nedenle Türk öğrencilerin çoğu ünsüzler arasında ünlü türetmektedirler (brdzeni-birdezeni; mtsvrtneli-mitsveretneli; prta-pirta vs). Üst üste gelen ünsüzlerle verdiğimiz kelime örneklerini Öğrencilerin %60’ı kötü, %15’i orta ve %25’i kötü telaffuz etmektedirler.

3.2. Türk Öğrencilerin Gürcüce Öğreniminde Karşılaştığı Sorunlara Genel Bir Bakış

Gürcüce Gürcistanın devlet dilidir. Gürcistan'a farklı amaçlarla gelen öğrenciler ve sadece öğrenciler de değil iş insanları, ailecek Gürcistan'a yerleşen insanlar Gürcücenin öğrenimine gerek duymaktadırlar. Dil öğrenmek uzun ve çok yorucu bir süreç olduğu için dil öğrenenler farklı zorluklarla karşı karşıya gelmektedirler. Türk öğrencilerin Gürcüce öğreniminde karşılaştıkları sorunlardan bir kaçını aşağıda maddeleştirilmiştir:

Türkçede -lık/-lik, -luk/-lük isimden isim yapan eklerdir. Söz konusu ekler hem isim hem de sıfat yapma fonksiyonu üstlenmektedirler. Gürcücede isimlere ön ve sondan gelen -sa ve -e araç gereç yapım ekleridir-me ve-e ise meslek yapan. Türk öğrenciler bu iki eki karıştırmaktadırlar sa-kalm-e/me-kalme-e.

Türkçedeki -dır/-dir, -dur/-dür bildirme eklerin Gürcüce karşılığı *aris* kelimesi ve onun kısaltmış hâli -a son ekinin kullanılması. Dedaçemi lamazi (annem güzel); dedaçemi lamazi-a/lamazi aris (annem güzeldir). Türkçede söz konusu ekler gelmese de cümle anlam olarak bitmiş sayılmaktadır, ama Gürcücede durum farklı, bildirme ekleri kesinlikle kullanılır.

İle edatı veya -IA ekinin karşılığı olan -it son ekinin bazı öğrenciler tarafından kullanılmaması (avtobus mivdivar-otobüs gidiyorum).

-A yönelme hâli ekinin karşılığı olan *şi-* ekinin kullanılmaması (sakhli mivdivar/ev gidiyorum).

-DA ekinin Gürcücedeki karşılığı olan -*şi* ekinin -ze olarak kullanılması. Türkçede bulunma ekleri öznenin bir şeyin içinde ve üstünde bulunduğu yeri belirler, Gürcücede bu durumda iki farklı ek kullanılmaktadır -*da* bir şeyin içinde ve -ze bir şeyin üstünde bulunduğunu ifade eder, dolayısıyla *Bakü'de yaşıyor* cümlesini *Baku'ze tskhovrobs* olarak çevirmeleri yanlıştır. Bazen bulunma ekleri hiç kullanılmamıştır (zğva mivdivar-deniz gidiyorum).

-is, ilgi hâli ekinin kullanılmaması, arkadaşımın ailesi/megobari ojakhi; olması gereken cümle: megobris ojakhi).

Çeviride şahıs eklerinin kullanılması ya da birbirine karıştırılarak kullanılması (bizi seviyor/ukvars).

-s yönelme hâli ekinin kullanılmaması (tsigni kitkhulobs/tsign-s kitkhulobs)

Diğer sorunlar:

İstisna kelimelerde eb çokluk ekinin gelmesi ile ünsüzlerin düşmeden yazma yanlışlıkları;

sadats/ romelits bağlaçların yerine göre kullanmamama sorunları;

Canlı ve cansız varlıklara göre kullanılan *makvs/mkavs* kelimelerinin kullanımında yapılan yanlışlıklar;

Fiileri şahıslara ve zamanlara göre yanlış kullanma sorunları;

Sayıların ayrı veya bitişik yazımındaki yanlışlıklar;

Dzalian ve *bevri* kelimelerinin birbirlerinin yerine kullanma sorunları;

Benzer harflerin karıştırılarak yazma sorunları: (ծ~ժ, թ~թ, ջ~յ);

Türkçede olmayan ünsüzlerin telaffuz yanlışlıkları;

Türkçede olmayan ünsüzlerin telaffuz ettikleri gibi yazımı sorunları;

Üst üste gelen ünsüzlerin telaffuz yanlışlıkları;

Cümle içerisinde ifade ve anlam yanlışlıkları;

Türkçeden Gürcüceye çeviri yapılırken Gürcüce değil Türkçe düşünmekten kaynaklanan yanlışlıklar;

Özel isimlerin Gürcüceye çevirisinde yine Türkçe anlamlarının yazılması;

Çevirilerin kelime kelime yapılmasından kaynaklanan ifade bozuklukları;

3.3. Sorunların Çözümlemesine Yönelik Bazı Öneriler

Çalışmamızın ikinci bölümünde Türk öğrencilerin Gürcüce öğreniminde karşılaştıkları dil bilgisi ve telaffuz sorunları incelenmiştir. Yabancı dil öğreniminde benzer sorunların giderilmesine yönelik çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. Uzmanların bir kısmı dil öğretiminde gramer kurallarına öncelik gösterilmesini iddia ederken, bir kısmı da hızlı iletişim fikrine yani öğrencilerin konuşarak dil öğrenmesine olumlu bakmaktadırlar. Biz ise bu iki fikri birleştirerek hem gramer kurallarının hem de kolayca iletişim kurma olasılığının yüksek olduğunu düşünmekteyiz. Örnek: Dil öğrenmenin ilk aşamasında dil bilgisine dayanan iletişimsel alıştırmaların sunulması öğrencileri doğru iletişime alıştıracaktır.

Türk öğrencilerin Gürcüce öğrenimini engelleyen konuların çözümlemesine yönelik birkaç öneri:

1. İlk etapta odaklanması gereken konu dil bilgisi kuralları değil, iletişimin başlamasına yönelik belli materyalleri hazırlamak olmalı;

2. Derste kullanılan metinler, diyaloglar, tablolar, grafikler veya farklı araç gereçler öğrencilerin düzeyine göre seçilmeli;

3. Çift ve grup çalışmaları sık sık yapılmalı, bu süreç öğrencilerin rahatça diyalog yapmalarını sağlar;

4. Ezber sadece kelime üzerine değil, kelimeyi içeren cümlelerle beraber yapılmalı, böylece öğrenciler sözcüğün hangi anlamda kullanıldığını anlar, ifade bozukluklarından kaçınır; Defterlerde sözlük bölümünde yer alan her kelime en az bir cümle ile yazılmalı;

5. Dil bilgisi kurallarında sıkıntı çeken öğrenciler için görsel araçlar yapılmalı, tablolar, grafikler veya slayt üzerine yapılan alıştırmalar zihne kolayca kazınır, her aşamada yeniden hatırlamaya yardımcı olur;

6. Öğrencilere zor gelen dil bilgisi konuları Türkçe dil bilgisiyle karşılaştırılarak ortak ve farklı yönleri bulunarak öğretilmeli;

7. Öğrenciler tarafından dil bilgisi veya telaffuz hataları yapıldığında öğretmen düzeltmeleri hemen yapmalı, aksi takdirde öğrencinin hafızasında yanlış ifade veya cümle olarak kayıt olur, sonradan düzeltilmesi zor olur;

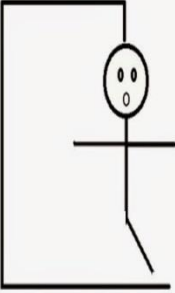
8. Dersler sadece kitaplardan işlenmemeli, öğretmenler farklı kaynaklardan faydalanmalı;

1) Müzik dinleterek boşlukları doldurma ödevi verilmeli. Örnek: Öğretmenin dinleteceği müzikteki sözcükleri öğrencilere önceden verip dinlettikten sonra boşluk doldurma ödevini yaptırması, bu yöntemin hem söz varlığı açısından hem de dil bilgisi konuları açısından verimli olacağını düşünmekteyiz;

2) Ders ortamının sıkıcı olması öğrencilerin öğrenme sürelerini uzatır, dolayısıyla derslerde belli konuları içeren kısa filmler gösterilmeli, tiyatro yapılmalı, fıkralar anlatılmalı, müzik dinlenmeli. Bu yöntemler oldukça fazla fayda içerir: dinleme, konuşma, soru sorma, diyalog yapma becerileri geliştirir, yeni sözcüklerin öğrenilmesini ve gramer kurallarına dikkat edilmesini sağlar; Ayrıca telaffuzdaki sorunların giderilmesi amacıyla filmde veya müzikte geçen zor kelimeler en az üç defa dinletilip sonra öğrencilere tekrarlatılmalıdır;

3) Kelimelerin kalıcı bir şekilde öğrenilmesi amacıyla farklı oyun etkinlikleri yapılmalı. Örnek:

ADAM ASMACA

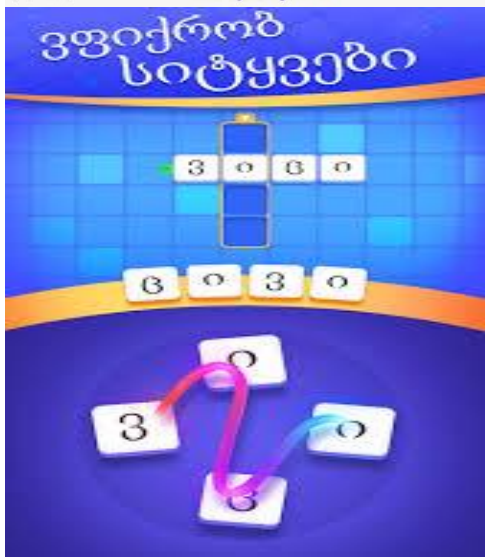

A A A

A	B	C	Ç	D	E	F
G	Ğ	H	I	İ	J	K
L	M	N	O	Ö	P	R
S	Ş	T	U	Ü	V	Y
						Z

YENİ KELİME

Engin GÜNEY
Özel Eğitim Öğretmeni

Zıt anlamları Bulma

დააკავშირეთ ერთმანეთთან ანტონიმები მოცემული ნიმუშის მიხედვით:

<p>კარგი მხიარული მსხვილი ჭუჭყიანი მდიდარი ჩქარი დიდი ფართო უინტერესო უცნობი მსუქანი სუსტი</p>		<p>პატარა ვიწრო ნაცნობი ნელი საინტერესო ცუდი ნაცნობი გამხდარი სუფთა ღარიბი წვრილი მოწყენილი</p>
--	---	---

9. Sınıf ortamında dersler en çok hedef dilde gerçekleşecek, ama öğretmenlerin öğrencilerin ana dillerini de bilmeleri gerek, böylece öğrencilerin anlamadıkları konularda ana dil yardımıyla bilgi verilebilecek;

10. Telaffuzlardaki sorunların çözümlenmesi için Türkçede olmayan seslerden oluşan kelimeler tek tek ve cümle içerisinde sıkça tekrarlanmalı; ayrıca metin içerisinde okunduğu zaman öğretmen tarafından telaffuz hataları düzeltilmeli;

Dil öğreniminde sadece öğretmenin çaba göstermesi ve farklı yöntemler sunması tabii ki yeterli değil, çünkü dil öğrenmek ve ya öğretmek karşılıklı bir süreçtir bu nedenle öğrenciler de bazı etkinlikler yapmalı:

1. Arkadaş ortamı dil öğreniminde çok önemlidir. Hedef dilde konuşan arkadaş ortamında bulunması kelimelerin, ifadelerin öğrenilmesini sağlar; arkadaşlardan da yanlış ifadelerin düzeltilmesinin istenmesi dil öğrenme süresini olumlu etkiler;

Gürcüce öğrenen Türk öğrencilerin çoğu ankette de yazdıklarına göre Gürcüce müzik dinlemez, film izlemez ve Gürcü arkadaşlarının sayısı oldukça az ya da hiç yok; Bu durum dil öğrenme süresini olumsuz etkiler, sadece derslerden alınan bilgi dili geliştirmez. Bu nedenle Türk öğrencilerin daha motivasyonlu olmalarını ve kendilerine Gürcüce film ve ya haber izleme, müzik dinleme gibi yöntemleri uygulamalarını da tavsiye ederiz;

2. Öğrenciler anlamadıkları konunun yeniden anlatmasını istemekten çekinmeyecek;

3. Her hafta birden fazla atasözü veya deyim ezberlemek, söz varlığının zenginleşmesini sağlar;

4. Gürcüce kitap, makale, gazete vs. okumak özgür ifadeler kurmaya yardımcı olur;

5. Her fırsatta Gürcü arkadaşlarla konuşma imkânları değerlendirilmeli;

6. Unutulan eklerin kelimelerle beraber renkli not kâğıtlarına yazı duvara, dolapa yapıştırmak devamlı göz önüne bulundurmak hem sıkça okumayı sağlar hem de kolay ezberlemeyi;

7. Telaffuzdaki hataların giderilmesi için Gürcüce şarkıları, şiirleri ezberleyerek sürekli mırıldanmak ve şarkıda söylendiği gibi söyleme çabasının da olumlu etkileyeceğini düşünmekteyiz.

8. Birbirine benzer harflerin karıştırılmaması için bu harfler bir şeye örneğin meyveye, hayvana benzetilerek akılda tutulabilir (s armuta benzer, ö kedinin oturuş şekline vb.).

9. Dil öğrenmeyi gerçekten istiyorsanız devamlı çalışmanız gerek, günde en az 10-15 alıştırma yapın veya kelimeleri tekrarlayın, dil öğrenmek devamlı bir süreçtir.

10. Hataları yapmaktan korkmayın ve kendinizden emin olun.

11. Kendinizle konuşun, diyalog yapın, etrafta gördüğünüz ne varsa çeviri yapmaya çalışın, günlük konuşmalarda kullanılan ifadeleri ezberlemeye çalışın ve dil bilgisi konularını dikkate alın, çünkü gramer olmadan dil öğrenilemez.

SONUÇ

Farklı dil ailelerine ait olan Gürcüce ve Türkçenin dil yapısı oldukça farklı, dolayısıyla Türk öğrenciler Gürcüceyi öğrenirken hem dil bilgisi konularında hem de telaffuzda büyük zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Bu süreçte ortaya çıkan sorunlar çalışmamızın ikinci ve üçüncü bölümünde verilmiştir. Türkçenin aksine Gürcücede ekler kelimenin ön, orta ve sonunda gelebilir, bu durum öğrenciler için yeni olduğundan alışmaları zor olmuştur. Bu sonuçlar Batum Shota Rustaveli Devlet Üniversitesinde Gürcüce hazırlık sınıfı okuyan ayrıca hazırlıktan eğitime geçen yirmi beş öğrenciye anket uygulanarak ve ses kaydı yapılarak elde edilmiştir. Ortaya konulan sorunların bazılarını şu şekilde yazabiliriz:

1. Türkçede olmayan ve Gürcücede bulunan hâl eklerinin kavranamaması;
2. Ben zamirinin, ilgi hâli olan benim kelimesi ile karıştırılması;
3. Bazı kelimelerde ünlü düşmesi veya ünsüz türetmesinin zayıf bilinmesi;
4. Mkavs/Makvs kelimelerinin karıştırılması;
5. –ze ve –şi bulunma eklerinin birbiriyle karıştırılması;
6. Sıfat-fiil eklerini karşılayan bağlaçların kullanılmaması;
7. *Aris* kelimesinin ve *a* bildirme ekinin eksik kullanılması;
8. İsimlerde kullanılan *bevri* ve sıfatlarda kullanılan *dzalian* kelimelerinin karıştırılması;
9. Türkçede olmayan ünsüzlerin telaffuz sorunları;
10. Üst üste gelen birkaç ünsüzü telaffuz ederken ünsüzlerin arasına ünlünün getirilmesi;
11. Yazı şekli ile birbirine benzeyen harflerin yazarken karıştırılması.

Çalışmamızda öğrencilerin bu zayıf noktalarının çözümlemesi ve dil öğreniminin daha kolay ve eğlenceli bir sürece dönüştürülmesine yönelik öneriler verilmiştir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin ortak çalışmalarının ve öğrencilerin yüksek motivasyonla dil öğrenmeye başlamalarının daha farklı sonuçlar getireceğine inanmaktayız.

KAYNAKÇA

- ALTUN, S. (2018), *Meotse Saukunis Kartul-Turkuli Literaturuli Urtiertobebi da Ahmet Mithat Efendis Shemokmedeba (XX. yüzyılda Gürcü-Türk Edebiyat İlişkileri ve Ahmet Mithat Efendinin Çalışmaları)*, Tamamlanmış Doktora Çalışması, Batum Shota Rustaveli Devlet Üniversitesi.
- ARABULİ, A. ve GOGOLAŞVİLİ, G. (2016). *Akhali Kartuli Ena (Yeni Gürcü Dili)*. Tiflis: Tiflis Devlet Üniversitesi Yayınları
- ARİSOY, İ. (2010), *ქართულ-თურქული ლექსიკონი* (Gürcüce-Türkçe Sözlük), Türk Dil Kurumu yayınları: Ankara
- ARSLAN, M. (2018), “Dil-Kültür Etkileşimi Açısından Türk-Gürcü İlişkileri”, *Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi S:12, s:118-129*.
- ARSLAN, M. ve KLİCİC, E. (2015), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisinin Gelişiminde Karşılaşılan Sorunlar: Bosna Hersek Örneği”, cilt: 5, S: 2, s:170-182.
- AYKAÇ, N. (2015), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Genel Tarihi ve Bu Alanda Kullanılan Yöntemler”, *International Periodical For the Languages Literature and History of Turkish or Turkic*, s:161-174.
- BAKHUTASHVİLİ, M. (2016), *Gürcüceye Geçen Türkçe Kelimeler Üzerine Gürcistan'da Yapılan Çalışmalar*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- BASKIN, S. (2014), “Türkiye ve Dünyada Sözlük Bilimi: Tanımı, Kapsamı ve Diğer Bilimlerle İlişkisi”, *International Journal of Language Academy*, s.445-457.
- BİLGE, S. M (2016), “Gürcüler”, Tdv İslam Ansiklopedisi, Ek-1, İstanbul: 490-496.
- BİNGÖL, Z. (2006), “Sözlük Ve Sözlükçülük Üzerine Bir Araştırma”, *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, S: 9, s:197-206.
- CANASHIA, N. (2009), *Gürcü Grameri*, Tiflis: Bakur Sulakauri Yayınları.
- ÇAKIR, İ. (2009), “Yazma Becerisinin Kazanılması Yabancı Dil Öğretiminde Neden Zordur”?, *IV. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi. S:28, s:165-176*.
- CHİKOBAVA, A. (1998). *Kartuli Enis Zogadi Daxasiateba* (Gürcücenin Genel Özelliklerini), Tiflis: Gürcü Dil Yayınları.

- CHOKHARADZE, M. *Sakheli Kartulshi da Misi Stavleba Arakartulenovan jgubebshi* (Yabancılara Gürcüce Ad Öğretimi), Tamamlanmış Doktora Tezi, Batum Shota Rustaveli Devlet Üniversitesi, Gürcü Dili ve Edebiyat Bölümü.
- ÇİMKE, H. (2017), “Gürcüce Hâl Kategorisi ve Fonksiyonları Üzerine”, *Karadeniz Araştırmaları*, S: 54 s. 41-62.
- DEMİR, Ş. (2014), “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi: Yöntemler, Uygulamalar, Öğrenme ve Öğretmede Karşılaşılan Bazı Sorunlar”, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*: cilt: 3, sayı:7, s:144-158.
- DEMİREL, Ö. (2000), *Türkçe Öğetimi*, 2. Baskı, Pagem A yayınları: Ankara.
- DEMİREL Ö. ve ŞAHİNEL M. (2006), *Türkçe Öğretimi*, 7. Baskı, Pagem A yayınları: Ankara.
- ERDEM, M. (2013), “Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler”, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, s. 297-318.
- ERGİN, M. (2013), *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak yayınları: İstanbul.
- GABUNIA, K. (2016), *Kartuli Enis Gramatikis Mokle Kursi*, (Gürcücenin dil bilgisi), Gürcücenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, İrbakhi Yayınları.
- GOGOHIÄ, R. (2012), *Utshouri Enis Dauplebis İndividualur-Tipologiuri Taviseburebis Kvleva* (Yabancı Dil Ediniminde Bireysel-Tipoloji Özelliklerinin Araştırması), Doktora Tez Çalışması, Tiflis: İlia Chavchavadze Devlet Üniversitesi.
- GOGOLASHVİLİ K. vd. (2011), *Tanamedrove Kartuli Enis Morpologia* (Modern Gürcücenin Morfolojisi), Arnold Chikobava Dilbilim Enstitüsü ve Shota Rustaveli Ulusal Bilim Vakfı.
- GORDELADZE, İ. (2017), *Gürcü Öğrencilerin Yazma Becerileri*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- İŞİK, A. (2008), “Yabancı Dil Eğitimimizdeki Yanlışlar Nereden Kaynaklanıyor?”, *Journal of Language and Linguistic Studies*, vol: 4, no: 2.
- KAHRAMAN, M. (2016), “Sözlük Bilim Kuram, İlke ve Yöntemler Üzerine”. *İnsanve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi cilt: 5, S: 8, s: 3288-3312.*
- KAHRAMAN, M. (2018), “Yabancı Öğrencilerin Temel Dil Becerilerini Öğrenirken Karşılatıkları Sorunlar: Necmettin Erbakan Üniversitesi

- (Kondil) Örneği”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research* cilt: 11, S: 56. s: 541-553.
- KİGURADZE, T. ve KUTATELADZE E. (2013), *Kartulis Rogorc Utsxo Enis Stsavlebis Metodika*, (Yabancı Dil Olarak Gürcücenin Öğretim Yöntemleri) Tiflis: Gürcistan Eğitim ve Bilim Başkanlığı.
- KORKMAZ, Z. (2003), *Türkiye Türkçesi Grameri*, TDK Yayınları: Ankara.
- KURDİANİ, M. (2008), *ქართული ენა და დამწერლობა*, (Gürcü Dili ve Alfabeti), Tiflis: Gürcistan Kilisesi ve Araştırma Merkezi;
- KUŞÇU, S. (2014), “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Öğretmen Bilişi ve Öğrenci İnanışları”, *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*: s.111-120.
- KVANTALİANİ, E. (1999), *Turkuli Enis Saxelmdzgvanelo*, (Türkçe Ders Kitabı).
- MANVELİDZE, M. (2019), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Gürcü Öğrencilere Sıfat-Fiil Eklerinin Öğretimi*, Yüksek Lisan Tezi, Ankara.
- MEMİŞ, M. R. ve ERDEM, M. D (2013), “Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler”, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, s. 297-318.
- NALBANT, B.Ö. (2017), “Türkistan, İran ve Anadolu Sahasında Yazılan Doğu (Çağatay) Türkçesi Sözlük ve Gramerleri”, *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, cilt:14, S:4, s.120-147.
- NİNİDZE, M. (2005), *Asomtavrulidan Pirvelsahisken*, Tiflis: Shota Rustaveli Edebiyat Enstitüsü yayınları.
- ÖZER, B. ve ÖZKAN, C. (2016), “Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Etkileyen Unsurlar”, *Ekev Akademi Dergisi*, S: 67, s: 53-84.
- ÖZKAN, A vd. (2016), *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*, Konya: Palet yayınları.
- ÖZKAN, A. A. (1992). *Yabancıların Türkçe’yi Öğrenmeleri Esnasında Yaptıkları İsim Hâl Ekleri Yanlıları Ve Bu Konunun Değerlendirilmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- ÖZKAN, F. ve MUSA, B. (2004), “Yabancı Dillerin Türkçenin Söz Dizimi Üzerindeki Etkisi”, *Bilig dergisi*, S: 30, s.95-139
- RAZİ, S. (2007), *Okuma Becerisi Öğretimi ve Değerlendirilmesi*, 1.baskı, İstanbul: Kriter yayınları.

- SAGİNADZE, R. vd. (2015). *Gürcü Dili*, Rize: STS Yayınları.
- SHAVERDASHVILI, E. (2014), *Utskhouri Enebis Stsavlebis Sapudzvlebi*, (Yabancı Dillerin Öğretme Temelleri) Tiflis: *İlia Chavchavadze Devlet Üniversitesi yayınları*.
- SHANİDZE, A. (1973), *Gürcü Grameri*, Tiflis: *Tiflis Üniversitesi Yayınları*.
- TALAKVADZE, M. (1975), *Kartuli Enis Stsavlebis Metodebi*, (Gürcüenin Öğretme Yöntemleri) Tiflis.
- TANDİLAVA, L. BÜYÜKÇINAR, A. (2017) “Gürcistan Batumda Türk Dili, Kültürü ve Tarihi Çalışmaları”, Piri Reis International Congress, on Linguistic & History&Geography I, Ankara.
- TÜFEKÇİOĞLU, B. (2013), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Okuma Becerisinin Yöntem ve Materyal Açısından Geliştirilmesine Yönelik Bir Çalışma”, *E-Dil Dergisi*, S: 1, s: 101-117.
- PHUTKARADZE, T. (2006), *Kartuli Enis İstoria* (Gürcü Dilin Tarihi), Kutaisi: Kutaisi Devlet Üniversitesi yayınları.
- ZEKALİSHVİLİ, R. (2018), *Kartuli Ena, Mokle Praktikuli Kursi* (Gürcü Dilin Kısa Pratiği), Tiflis: Logosi yayınları.
- ZENGİN, E. (2017), “Türkçenin Diğer Dillerle Etkileşimi ve Sonuçları”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 10, S: 52. s: 294-299.

İNTERNET KAYNAKLARI:

- <http://www.gurcu.org/gurcu-dilinin-kisa-tarihi-icerigi-770.html> [Erişim Tarihi: 02.02.2020].
- http://migration.commission.ge/files/migraciis_profil_i_a5_geo.pdf [Erişim Tarihi: 03.02.2020]
- <https://batumelebi.netgazeti.ge/news/163326/> [Erişim Tarihi: 03.02.2020]
- <https://www.turkcede.org/dil-ogretim-yontemleri/644-yabanci-dil-ogretim-yontemleri.html> [Erişim Tarihi: 07.02.2020].
- <https://www.turkcede.org/dil-ogretim-yontemleri/645-yabanci-dil-ogretim-yontemleri-2.html> [Erişim Tarihi:08.02.2020].
- <https://mes.gov.ge/uploads/qartuli%20rogorc%20meore%20ena.docx>[Erişim Tarihi:13.02.2020]
- <http://www.turkceogretimi.com/dil-ogretim-yontemleri/dil-ogretiminde-temel-becerilere-genel-bir-bakis> [Erişim Tarihi: 13.02.2020].

<http://www.geofl.ge/> [Erişim Tarihi:05. 03. 2020].

<http://intermedia.ge/%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%90%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%90/100082> [Erişim Tarihi:18.02.2020].

<http://www.anadilim.org/turkcenin-anlatim-gucu.html>[Erişim Tarihi: 19.02.2020]

<http://www.gurcu.org/turkiye-de-gurcuce-ogreniminin-gecmisi-ve-bugunku-durumu-icerigi-210.html> [Erişim Tarihi: 25.03.2020].

<http://www.nplg.gov.ge/wikidict/index.php/> [Erişim Tarihi: 04.07.2020]

<https://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kurslar/Yabanc%C4%B1%20DillerA2%20Seviyesi.pdf> [Erişim Tarihi: 08.07.2020]

Öz Geçmiş

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Malvina Mikeladze

Doğum Yeri: Gürcistan/Khulo

Doğum Tarihi: 29.10.1996

E-Posta: malvina-96-96@mail.ru

Eğitim

Yüksek Lisans: 2018-Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Konya

Lisans: 2014-2018 Shota Rustaveli Devlet Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Batum

İlk Okulu: 2003-2012 Selim Khimshiashvili İlk Okulu

Lise: 2012-2014 Tbel Abuseridze Lisesi

İş Deneyimi: 2016-2017 LTD İnşaat, Tercüman
2018- Yalçın Otel, Yönetici

Yabancı Dil: Türkçe, İngilizce